

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

DEAŞ ve İTİKAD ANLAYIŞI

Yüksek Lisans Tezi

Ersoy ŞENTÜRK

Danışman

Prof. Dr. Orhan AKTEPE

Erzincan 2019

TEZ BİLDİRİMİ

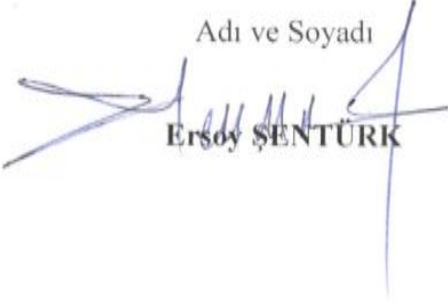
“Deaş ve İtikad Anlayışı” isimli “Yüksek Lisans” tezim tarafımea intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. 29/08/2019

Öğrencinin

İmzası

Adı ve Soyadı

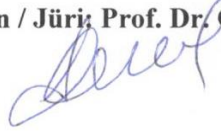

Ersoy ŞENTÜRK

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ersoy ŞENTÜRK' e ait Deaş ve İtikad Anlayışı adlı çalışma, jürimiz tarafından Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalının Temel İslam Bilimleri Bilim Dalında **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri: Prof. Dr. Orhan AKTEPE

Jüri: Prof. Dr. Abdulmecit OKCU

Jüri: Doç. Dr. Mustafa DÖNMEZ

DEAŞ ve İTİKAD ANLAYIŞI

Ersoy ŞENTÜRK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Mayıs 2019

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Orhan AKTEPE

ÖZET

Kur'ân bireyi muhatap alır ve bireye rehberlik eder. Kur'âna göre insan fitrat üzere yaratılmıştır. İnsanın bu fitrattan kaynaklanan üç temel alanı vardır: Dini, ilmî ve siyasî alan. Kur'ân dini alanın ilkelerini belirlemiş; diğer iki alanı insanın aklına, araştırmasına, geliştirmesine ve sorgulamasına bırakmıştır. İnsan toplumsal bir varlık olduğu için siyasette fitrattandır. Dinde otorite Allah, siyasette ise insandır. Din ile siyasetin hareket noktaları farklıdır. Din bireyi esas alır ve bireyden topluma gider, siyasal zihin ise toplumu esas alır ve toplumdan bireye gider. Siyasal zihne göre birey tek başına bir anlam ifade etmez. Bireyin değeri toplumla ortaya çıkar.

Hız. Peygamberin vefatından sonra ortaya çıkan idari boşluk bazı siyasi ihtilaflara yol açmıştır. Sahabenin ileri gelenleri akıllarını kullanarak kısa sürede bu ihtilafa son vermiştir. Hız. Osman'ın vefatı üzerine patlak veren ihtilaflar daha sonraki siyasi ve itikadî anlayışlara sebebiyet vermiştir. İleriki dönemlerde her bir ekol kendi düşüncesinin doğruluğunu savunmuş, bu düşüncesine Kur'ân ve Sünnet'ten deliller sunarak diğer düşünce ve ekolleri karşı gelmiştir. Bazen nasları bağlamından kopararak birer ideolojik slogana dönüştürmek suretiyle temel İslami kavramların içlerini boşaltarak, kendi düşünce yapısına uymayanları reddederek kendi düşüncelerini mezhepleştirmişlerdir. Bu anlayışların örneklerini günümüzde görmek mümkündür. Bunlardan biri de son dönemde ortaya çıkan bir adıyla İŞİD (Irak Şam İslam Devleti) diğer adıyla DEAŞ (Devlet'ül Irak ve's Şam). Biz bu çalışmamızda Deaş'ın ortaya çıkışını ve dayandığı temel ilkeleri inceleyeceğiz

Anahtar Kelimeler: Deaş, İslamofobi, Selef, Tâgût, Hücet, Rubûbiyet, Ulûhiyet

UNDERSTANDING DEASH AND ITIKAD

Ersoy ŞENTÜRK

Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences, Department of
Basic Islamic Sciences Master Thesis, May 2019

Thesis Advisor : Prof. Dr. Orhan AKTEPE

ABSTRACT

The Qur'an addresses and guides the individual. The Qur'an means that man is created in the nature of fathom. There are three basic areas of human arising from this disposition; religious, scientific and political fields. Qur'an identified the principles of the religious sphere, the other two areas have been left to the human's mind, research, development and questioning. Since human beings live in a community, politics is also congenital. In religion, authority is God, in politics, authority is man. Religion and politics are different starting points. Religion is based on the individual and goes from the individual to the society; the political mind is based on society and goes from society to the individual. According to political mind, individual does not make sense alone. The value of the individual emerges to society.

The political space that arose when the death of the Prophet, has maintained its vitality since then and It was the bleeding wound of the Muslim world. Each ecrole advocated the correctness of its thinking and offered evidence of the Qur'an and Sunnah that this thought, has been excluded from other thought and ecoles. By removing the verses and hadiths from the context, transforming them into ideological slogans, deconstructing the basic Islamic concepts, and alienating those who do not follow their own thought structure, etc., have become the basic understanding of almost every sect throughout history and this understanding has come up to the present day. Deaş has assumed this understanding in today's world.

Keywords: Deas, Islamophobia, predecessor, Tağut, Hujjat, Rububiyet, Godhead

ÖN SÖZ

Günümüz İslam dünyasında birçok siyasi ve itikadi ekollerin varlığını görmekteyiz. Bu ekoller İslam dünyasını yeniden eski dönemine kavuşturmak ve Müslümanları düşmanlarının tasallutundan kurtarıp özgürleştirmek için çaba göstermektedirler. Bu akımların görüş ve düşünceleri ile köklerini İslam tarihinde arayıp bulmak mümkündür. Bu hareketler yeni elbiselere ve yeni söylemlere bürünerek kendilerinin yeni ortaya çıktıklarını iddia etmektedirler. Bunlardan biride Suriye işgal edildikten sonra ortaya çıkan ve Selefî olduğunu iddia eden Deaş yapılanmasıdır.

Bu çalışmam boyunca ele aldığım bilim adamlarının ve düşünce ekollerinin birçoğunun Asrı Saadet dediğimiz çağa atıf yapmakta olduğunu ve temel hedeflerinin bu çağı yeniden yaşamak ve yaşatmanın gayesinde olduklarını gördüm. Ancak bazı müellif ve ekollerin Asrı Saadet dönemine ve Selefî anlayışa yönelik: Asrı Saadet'in, Müslümanları define avcısına dönüştürdüğünü, bu dönemin saklanmış bir hazine gibi arandığını, ancak insanların bir türlü bu hazineyi ve mutluluğu bulamadığını, üstelikte ararken insanların yanında var olan değerlerini kaybederek geri döndükleri şeklinde eleştirilerine tanıklık ettim.

Günümüzde olaylar çoğu zaman tarih ve zaman hesaba katılmadan değerlendirilmektedir. Bazı kesimler önceki dönemde yaşamış insanların tutum ve davranışlarını, itikadi anlayışlarına farklı anlamlar yüklemektedirler. Aslında altın ışıklar saçan bir devir yoktu. Sadece bu dönemi kutsallaştıran ve farklı şekillerde yaşayan insanlar vardı. Keza Allah insana bir hayat biçmiş, bu hayatı yaşaması ve yönlendirmesi için de insana irade, akıl, vicdan ve fitrat vermiştir. Ayrıca her insan yaptığından da sorumludur. Din bir yönüyle bireyseldir. Bundan dolayı Allah'ın huzurunda herkes kendi yaptığı işin karşılığını alacaktır. Kim en küçük bir hayır işlemişse karşılığını alacak ve kim de zerre kadar şer işlemişse cezasını görecektir. Çalışmam boyunca benden yardımını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Orhan AKTEPE'ye teşekkürü bir borç bilir ve tüm kahraman şehitlerimizi şükran ve minnet ile anarım.

Ersoy ŞENTÜRK

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR.....	VIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DEAŞ VE KURULUŞU.....	7
1.1. Lideri.....	8
1.2. Terör Kavramı ve Deaş'la İlişkisi.....	9
1.3. Deaş'ın Tarihi Kökleri	10

İKİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL ARGÜMANLARI.....	17
1.1. Tevhid Anlayışı.....	17
1.1.1. Adalet.....	22
1.1.2. Eşitlik.....	22
1.1.3. Araştırma	22
1.1.4. İstişare.....	23
1.1.5. Liyakat	23
1.2. Peygamberlik Anlayışı.....	27
1.3. Cihad Anlayışı.....	30

1.4. Hicret Anlayışı	36
1.4.1. Terk etme, ayrılma, ilgiyi kesme.	39
1.4.2. Bir yerden bir yere göçme, taşınma, ayrılma.....	39
1.4.3. Baskılardan kurtulmak uğruna Göç	39
1.4.4. İnanç Uğruna Göç	40
1.4.5. Ahlaki Göç	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. DEAŞ'IN İTİKADİ ANLAYIŞI	44
1.1. İman Anlayışı	44
1.2. Şirk Anlayışları	48
1.2.1. Birinin Yerine Geçen, Vekil	51
1.2.2. Allah'ın Emir ve Yasaklarının Muhatabı Olan Üstün Varlık	51
1.2.3. Hz. Muhammed'in (s.a.v) Vefatından Sonra Onun Yerine Devlet Başkanlığına Geçen Yöneticilerin Ortak Adı	51
1.2.3.1. Aslen Kâfir Olup, Nebi'nin Davetinden Habersiz Olan Kimse.....	56
1.2.3.2. Aslen Müslüman Olan Kimse.....	57
1.2.3.3. Kişiyi Mükellef Konumuna Getiren Hüccet Akıl mıdır Şeriat midir?	59
1.3. Kur'an ve Sünnet Anlayışı	63
1.4. İslam Anlayışı	67
SONUÇ.....	74
KAYNAKÇA	78

KISALTMALAR

- a.c.** : Azze ve Celle
a.g.e : Adı Geçen Eser
a.s : Aleyhisselam
b. : Bin(Oğlu)
çev. : Çeviren
deaş : Devletül Irak ve Şam
hz. : Hazreti
m.e.b. : Milli Eğitim Bakanlığı
s.a.v. : Sallallahu Aleyhi ve Sellem
thk. :Tahkik Eden
ts. : Tarihsiz
v.b. : ve Benzeri

GİRİŞ

Doğru düşünmenin ve doğruya varabilmenin temel yolu; insanı, doğayı, olay ve olguları oldukları gibi görebilmek, özne ile muhatap arasındaki bağlantıları doğru tespit etmekle gerçekleşir. Kavram ve olguları doğru açıklamak ve doğru yorumlamakla gerçekleşir. İnsanın doğru düşünebilmesi ile inanç doktrini arasında önemli bir bağlantı vardır. İnanç doktrininin iyi bir şekilde analiz edilebilmesi için öncelikle zihnin inanç alanını anlamaya hazır hale gelmesi ve bu alanın anlayacak şekilde donatılması gerekir.

İslam dininin insanlığa rehberlik edebilmesi için Kur'an mesajının zihin ve akılla buluşması gerekir. Kur'an-ı Kerim'in ilk emri ve bu emir üzerine bina edilen Tevhid akidesinin temelinde bilgiye dayanan iman yatmaktadır. Yani Kur'an'ın önerisi epistemoloji temeline dayanan imandır. Kur'an, ilmi değil, ilimsiz imanı eleştirmektedir.

İnsanoğlunun fitratından kaynaklanan, dini, ilmi ve siyasi olmak üzere üç temel alanı vardır: Allah dini alanın ilkelerini belirlemiş; diğer iki alanı insanın aklına, iradesine, araştırmasına ve sorgulamasına bırakmıştır. İnsan sosyal bir varlık olduğu için siyasette fitrattandır. Dinde otorite Allah, siyasette otorite insandır. İlimde de otorite Allah'tır, ancak ilim yapmak ve ilim üretmek de insana özgüdür. İlim üretme ve yapma gücü, yani fitrat, insana doğuştan Allah tarafından verilmiştir.

Allah'ın insanlara gönderdiği son ilahi kitap olan Kur'an, bireyi muhatap alır. Kur'an insanın dünya ve ahiret hayatının güzel olması için insana rehberlik eder. Önemli olan insanın niteliğini olumlu yönde geliştirmektir. Doğru olan bireyden topluma gitmektir. Keza siyasal zihne göre tek başına birey bir anlam ifade etmez. Bireyin değeri toplumla ortaya çıkar. Yani birey değerini toplumun üyesi olmasından alır. Siyasal zihin, toplumdan bireye gider. Yani din ile siyasetin hareket noktaları farklıdır. İşte Müslümanların dini geleneği de bu siyasal zihnin yaklaşımı doğrultusunda oluşmuştur.

Siyaset, devlet işlerini yürütme ve düzenleme sanatıdır. Devlet, sınırları belirlenmiş toprak parçasında ortak normlara bağlı olarak yaşayan bir milletin ya da milletlerin meydana getirdiği siyasi birliktir. Devletin yaşaması ve gelişmesini sağlayan imkân ve araçları siyaset sunar. Bu yüzden siyasetin ana konusunu devlet teşkil eder.

İslam'dan önce Arap toplumlarının da kendilerine özgü siyasi bir kültürleri ve ayrı bir siyaset anlayışları vardı. Bu anlayış asabiyet anlayışına dayanmaktaydı. Her kabile kendi gücü ve sosyal konumu ile ayakta dururdu. Siyasi gücün kaynağı da kabile asabiyetinde yatmakta idi. Hiçbir Arap kendi kabilesi dışındaki herhangi bir kimseye ve kabileye boyun eğmezdi. Bundan dolayıdır ki İslam öncesi Arap topluluklarında sosyal, siyasi ve iktisadi ilişkiler fazla gelişmemiştir. Bu durum Arapların İslam öncesinde devlet kurmalarına da engel olmuştur.

İslam dini ile beraber Kur'an; kabileciliğe, ırkçılığa ve asabiyete karşı savaş açmış ve Arapların bu siyasi ve toplumsal hastalığını yasaklamıştır. Hz. Muhammed (s.a.v) Kur'an'ın evrensel ilkelerini tüm insanlığa sunmuş, kabile ve ırk farklılıklarını Allah'ın insanlığa bir lütfu olduğunu ve Allah katında üstünlüğün ancak takva ile olacağını bildirmiştir: "Ey o bütün insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık; hem de sizi şaab şaab, kabile kabile yaptık ki tanışasınız. Haberiniz olsun ki Allah yanında ekreminiz en takvalınızdır; herhalde Allah âlimdir, habîrdir." (Hucurat 49/13)

Hz. Peygamber döneminde, İslam öncesi değerleri/kuralları ölçü alan uygulamalara yer verilmemiştir. Hz. Muhammed'in başlangıçta siyasi bir iddiası da yoktu. Peygamber Allah'tan vahiy yolu ile aldığı, insanlara bildirmenin heyecanını ve endişesini taşıyordu. Zamanla Müslümanlar arasında birlik ve beraberlik kurdu. Bu birlik asla siyasi bir birlik değildi. Hz. Peygamber insanlar arasında her türlü ayrımcılığa ve zulme savaş açtı. Kendisine uygulanan bu baskı ve zulme de karşı çıkarak, zalimlere boyun eğmedi ve ona inanan Müslümanlar ile birlikte 622 yılında Mekke'den Medine'ye hicret etti. Medineliler Hz. Peygamber'i hem Allah'ın Elçisi hem de kendilerini yönetecek bir lider olarak kabul ettiler. Böylece Hz. Muhammed'in Mekke'de kurduğu topluluk, Medine'de bulunan diğer din

mensuplarının katılımı ile genişledi ve Peygamber yalnız Müslümanların değil, diğer gruplarında siyasi lideri oldu.

Bu dönemde siyasi, sosyal, kültürel ve eğitsel alanlarda ortaya çıkan sorunların çoğu, Peygamber'in varlığıyla çözülmüş, mevcut iktisadi ve sosyal düzen, Kur'an'ın emir ve nehiyleri sonucunda yeniden şekillenmiştir. Hâlihazırda bir mesele varsa, bu sorun Allah Resulü tarafından çözülmüş; bu çözümde temel kaynak, Allah'ın sözü Kur'an olmuş ve Kur'an'da çözüm bulunamazsa peygamber İctihada başvurmuştur. Ancak Peygamber'den sonra meydana gelen siyasi olaylarda, Araplar'ın İslam öncesi siyasi ve toplumsal değerlerinin yeniden patlak verdiği gözlemlenmiştir. Bunun ardındaki asıl sebep ise siyasi kültürün uzun bir geçmişe dayanması ve ataların taklit edilmesi gerçeğidir. Çünkü bir milletin siyasi teşekkül ve oluşumu, o milletin ancak tarihinin bir neticesi olarak ortaya çıkmaktadır. İşte İslam öncesi ve sonrası siyasi alanda, sahabe arasında kabilecilik anlayışına rastlanılmasını da, bu bakış açısı ile değerlendirmek gerekir.

Hz. Peygamber'den sonra Müslümanlar arasında ihtilafın doğması, kanlı iç savaşların yaşanması, Müslümanlar arasında siyasi sistemin kurulamadığının bir göstergesidir. Hz. Peygamber'in vefat haberi duyulur duyulmaz idari düzeni ele geçirmeye yönelik hareketler başlamış, ilk hareket Ensar'dan (Medineli Müslümanlar) gelmiştir. Bu haberi alan Muhacirler'den (Mekkeli Müslümanlar) Hz. Ebubekir ve Ömer ise bu harekete karşı gelmiş ve Hilafet (yönetim) in Kureyş'in hakkı olduğunu öne sürmüşlerdir. Onlar Hz. Muhammed'in (s.a.v) Kureyş'ten olmasını gerekçe göstererek, Peygamber'in kurduğu devletin başına bir Kureyşli'nin geçmesinin zorunluluğunu belirtmişlerdir. Bu anlayış ve bakış açısı zamanla İslam mezheplerinde ihtilaflara yol açmış ve kanlı iç savaşların başlamasına neden olmuştur.

Bu anlayış sonucunda ihtilafa düşen ekollerden Şia, halife olarak Hz. Ali'yi tanımış ve bu makamın Ali'ye, Allah tarafından nas ve tayinle verildiğini öne sürmüştür. Şia, halifeliği siyasi alandan dini alana taşımış ve inanç akidelerinin temeline imamet meselesini koymuştur. Müslümanlar arasında ilk siyasi fırka olan Hariciler de bu durumdan nasibini almış, halifeliğin Kureyş'ten olması gerektiği

anlayışına karşı çıkmış ve siyasi kanaatlerini iman alanına taşımışlardır. Bu konuda Hariciler daha da ileri giderek kendilerinin siyasi görüşlerini benimsemeyenlerin kâfir olduklarına hükmetmişlerdir. Hariciler siyasi görüşlerine meşruiyet kazandırmak için de büyük günah meselesini ve buna bağlı olarak da iman-amel ilişkisini gündeme getirmişlerdir. Diğer siyasi fırkalar da zamanla Haricilerin bu yönteminden etkilenmişlerdir. Her görüş sahibi ekol ve oluşumlar, kendi görüşlerinin haklılığını ortaya koymak için naslardan destek aramış ve bu nasslardan deliller sunarak görüşlerini desteklemişlerdir.

Kur'an'a bakıldığında Allah katında bir devlet rejiminin varlığından söz etmek doğru değildir. Yani Kur'an; bir oligarşi, monarşi, saltanat, hilafet ya da başka bir yönetim anlayışı önermez. Kur'an'da belli başlı ilkeler ve bu ilkeleri benimseyen ehil yönetici anlayışı vardır. Önemli olan halkın mutluluğunun sağlanması ve insanlar arasında adaletin egemen kılınmasıdır. Kur'an, siyasi idareyi, ilkeleri ortaya koymuş, ayrıntıları da zaman ve mekâna göre ayarlamak üzere Müslümanlara bırakmıştır. Bu kapsamda Kur'an'a bakıldığında siyasi çalışmalara ve yöneticilere zemin oluşturacak ilkeler şu başlıklar altında toplanmıştır.

1- Kur'an'a göre toplumda esas olan adaletin sağlanmasıdır: *“Şüphesiz ki Allah size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder! Doğrusu Allah, bununla size ne güzel nasihat veriyor! Şüphesiz ki Allah, Semî'dir (her şeyi işiten), Basîr'dir (hakkıyla gören).”* (Nisa 4/58)

2- İnsanlar arasında, dil, ırk, soy, nesep, meşrep ve renk üstünlüğü yoktur. *“İnsanlar eşittir, üstünlük ilim ve takvadır.”* (Hucurat 49/13)

3- Hiçbir şey körü körüne desteklenmemelidir: *“Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül bunların hepsi ondan sorumludur.”* (İsra 17/36)

4- Toplumda vuku bulan işler, hiç kimsenin tekeline bırakılamaz, sorunların çözümü için İstişare'ye başvurulmalıdır: *“Allah'tan bir rahmet dolayısıyla onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda*

onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” (Âl-i İmrân 3/58)

5- İş liyakat sahibi kişiye verilmiştir: “Şüphesiz ki Allah size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder! Doğrusu Allah, bununla size ne güzel nasihat veriyor! Şüphesiz ki Allah, Semî'dir (her şeyi işiten), Basîr'dir (hakkıyla gören).” (Nisa 4/58)

6-Toplumda düşünce özgürlüğünün sağlanarak, değişik görüşlerin tartışılabileceği bir ortamın oluşturulması ve ortak akılla en güzel görüşün ortaya çıkmasının sağlanması esas alınmıştır: “Ki onlar, sözü işitirler ve en güzeline uyarlar. İşte onlar Tanrı'nın kendilerini hidayete erdirdiği kimselerdir ve onlar temiz akıl sahipleridir.” (Zümer 39/18)

7-Siyasi idarenin, toplumun gelişmesi için ilmi araştırmalara destek olması öngörülmüştür: “İnananlar toptan savaşa çıkmamalıdır. Her topluluktan bir taifenin dini iyi öğrenmek ve milletlerini geri döndüklerinde uyarmak üzere geri kalmaları gerekli olmaz mı? Ki böylece belki yanlış hareketlerden çekinirler.” (Tevbe 9/122)

Kuran'ın bu ilkeleri ışığında, günümüz oluşumlarından Deaş oluşumu Kur'an'ın öne sürdüğü bu ilkeleri benimsemediği gibi yöneticileri de bu evrensel ilkelerden nasibini almamıştır. Deaş ve yönetimi siyasi alanda Hariciliği, itikâdi alanda ise Selefiliği referans kabul etmiş fakat hem siyasi alan da hem de itikâdi alanda, Harici ve selefi anlayıştan daha da ileri giderek, İslam'ı savaş dini ve Hz. Muhammed (s.a.v)i de savaş peygamberi olarak tanıtmıştır. Hatta daha da ileri giderek, Müslüman olsun olmasın kendi gibi düşünmeyen ve ona tabi olmayan kim olursa olsun katlini caiz görmüştür.

Deaş oluşumu lideri El-Bağdadi de, geçmişte ve halihazırda kurulan birçok örgüt ve oluşumun yaptığı gibi, kendisinin Peygamber soyundan geldiğini iddia ederek, soyadına Kureyşî'yi eklemiştir. Bu husus, liderliğine kutsiyet ve liderlik katmış ve kurmuş olduğu devlet cazibe merkezi haline gelmiştir. Çünkü Peygamber soyundan gelmek ve “Seyitlik, Şeriflik” unvanlarını kullanmak, gruba ve grup taraftarlarına İslâm toplumu arasında önemli bir ayrıcalık sunmaktadır. Bağdadi'nin

İslam Üniversitesi'nde doktora yapması, akademik bir geçmişe sahip olması, hatip olması, Fıkıh, İslam Tarihi ve Şiilik konusundaki bilgisi de liderliğinin ön plana çıkmasındaki diğer hususlardır. Ayrıca Bağdadi'nin, El Kaide'nin Irak temsilcisi Ebu Musab Zerkavi'nin ABD tarafından öldürülmesiyle onun intikamını almak için eylemler yapması/yaptırması ve ABD' nin Ebu Gureyb Cezaevi' nde Müslümanlara yaptığı işkencelere sonucunda El Bağdadi'nin cezaevine yapmış olduğu baskın da, halk nezdinde sempati kazanmasına vesile olan diğer olaylardır.

Tarihi süreç içerisinde düşünmekten korkan ve sorgulamayan Müslüman topluluklar, İslam'a her daim yük olmuş ve halen de yük olmaya devam etmektedir. Bu duruma en güzel örnek, geçmişte Harici zihniyeti, günümüzde ise onun bir benzeri ve hatta daha aşırı bir oluşumu olan Deaş'tır.

Geçmişteki olay ve olguları doğru değerlendirecek, sorunlara çözüm üretebilecek, geleceğe yönelik yeni yol ve yöntem gösterebilecek bir zihin inşa edilmelidir. Tarihi olguları, tarihsel algıları ve tarihsel kalıntıları birbirine karıştırmamak gerekmektedir. Önemli olan tarihsel olay ve kalıntıları sorgulayan, irdeleyen bir beyin yaratmaktır. Her zaman her yerde ilmi ve ilmi yöntemleri öncü kabul etmeli ve ilim ehlinin önü açılmalıdır. Bundan dolayı insan için düşünmesi, aklını kullanması ve imanının istikamet üzerinde olması, Hz. Peygamberin ve tüm insanlığa gönderilen Kur'an'ın ön şartı ve kabulüdür.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DEAŞ VE KURULUŞU

Ebu Musab el-Zerkavi tarafından 1999-2000 yıllarında Afganistan’da Tevhid ve Cihad Örgütü olarak kurulmuştur.¹ Daha sonraki süreçte, siyasi, dini ve askeri nedenlerden ötürü 2001 yılında Irak’ın Kuzeyi’ne yerleşmiş ve burada emperyalist güçlere karşı savaşmıştır. Tevhid ve Cihad Örgütü, 2004 yılında El-Kaide ile birlikte hareket ederek, Irak El-Kaidesi ismini almıştır.² 12 Haziran 2006’da Zerkavi’nin ölmesi üzerine, örgütün liderliğine kısa süreliğine el-Muhacir geçmiş³ ve Ekim 2006’da ise Irak İslam Devleti adını alarak, liderliğine Ebu Ömer el-Bağdadi getirilmiştir.⁴ Örgüt ABD’nin baskısı ile 2007 yılından itibaren bölgedeki gücünü ve etkisini kaybetmeye başlamıştır.⁵ Ebu Ömer el-Bağdadi’nin 2010 yılında öldürülmesi üzerine ise, yeni lider Ebu Bekir el-Bağdadi olmuştur.

Ancak ABD’nin 2011 yılında Irak’tan çekilmesinden sonra, örgüt gittikçe güçlenmeye başlamıştır. El-Bağdadi, Irak ve Şam İslam Devleti’nin (İŞİD) 8 Nisan 2013’te kurulduğunu ilan etmiş, ancak bu karar El-Kaide tarafından tanınmamış ve sonunda örgüt, El-Kaide ile bağlantısını koparmıştır. El-Bağdadi 29 Haziran 2014’te ise halifeliğin ve İslam Devleti’nin resmen kurulduğunu ilan etmiştir.⁶

Arapça ve İngilizce yayınlanmış birçok yabancı kaynakta: “İŞİD, ISIL, ISIS, IS” gibi farklı şekillerde isimleri bulunan Deaş, kurulduğu günden itibaren sürekli değişime uğramıştır. “Irak el-Kaidesi” ismini Irak’ta kurulduğu 2004, “Irak İslam Devleti” ismini Ekim 2006, “Irak ve Şam İslam Devleti” ismini Nisan 2013 ve Temmuz 2014 tarihinde ise “İslam Devleti” (Islamic State) isimlerini almıştır. Diğer

---

¹ <http://www.clarionproject.org/sites/default/files/islamicstate-isis-isil-factsheet-1.pdf> (28/11/2014)

² http://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/ResearchNote_20_Zelin.pdf (28/11/2014)

³ [http://www.cfr.org/iraq/abu-hamza-al-muhajir-zarqawis-mysterioussuccessor-aka-abu-ayub-al-masri/p10894\(25/11/2014\)](http://www.cfr.org/iraq/abu-hamza-al-muhajir-zarqawis-mysterioussuccessor-aka-abu-ayub-al-masri/p10894(25/11/2014))

⁴ <http://www.nctc.gov/site/groups/aqi.html> (25/11/2014)

⁵ Tayyib Recep Gürler ve Ömer Behram Özdemir, “El Kaide'den Post-Kaide'ye Dönüşüm: İŞİD”, *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, (1)1, 2014, s. 113 – 155.

⁶ <http://www.orsam.org.tr/yazigoster.aspx?ID=4407> (25/11/2014)

tarafından örgüt, hilafeti ilan etmesiyle birlikte, tüm dünyada kendisini “İslam Devleti” olarak tanımlamaya başlamıştır.⁷ Bu ibarenin kullanımına Batılı kaynaklarda sıkça rastlanmaktadır. Ancak özellikle 09 Eylül 2014’ten itibaren Fransa ve sonrasında ise Türkiye, Ekim 2014’ten itibaren örgütün bir terör örgütü olduğunu ve terörün İslam’la ve devletle bağdaştırılamayacağını ifade ederek, “İslam Devleti” ibaresi yerine, örgütün Arapça isminin “ad Davla al-İslamiya fil-‘Irak ve eş-Şam” kısaltması olan “Daesh/Deaş” (Devlet’ül İslamiyye Fil Irak ve Şam) terimini kullanmışlardır.⁸

Bu çalışmamızda da, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’imizce uygun görülen Deaş ismi kullanılmıştır.

1.1. Lideri

Irak Şam İslam Devleti’nin ilik kurucusu olarak kabul edilen Ebu Musab El-Zerkavi 1966 yılında Ürdün’de doğdu. El-Zerkavi, yetiştiği ortamda, Müslümanların maruz kaldığı kötü hayat şartlarından dolayı, Selefi ve şiddet yanlısı bir cihad anlayışıyla büyüdü. Daha sonra, Müslümanlara baskı ve zulüm yaptıkları gerekçesi ile Rusya emperyalist güçlerine karşı savaşmak üzere, 22 yaşında Afganistan’a gitti. Savaş bittikten sonra 1992’de Ürdün’e döndü. El-Zerkavi yaptığı faaliyetler dolayısıyla, Ürdün istihbaratı tarafından takibe alındı. 1993’de bir sinema salonuna düzenlediği saldırı sonrasında tutuklandı ve 1999 yılına kadar hapisanede kaldı. Hapisanede Selefi ve şiddet yanlısı cihad anlayışına yönelik eğitimini geliştirdi ve selefi çizgide yazılan birçok eseri okudu. Hapisaneden çıkınca tekrar Afganistan’a gitti. Usame bin Ladin ile görüşmek, ona daha yakın olmak ve ona katılmak istedi. İsteddiği sonucu alamayan Zerkavi; 2000 yılında Afganistan’da Filistinli, Ürdünlü ve Suriyeli militanlardan oluşan Herat kampında Tevhid ve Cihad Örgütü’nü (TCÖ’yü) kurdu.⁹

---

⁷ Derya Kap, A.B ve Türkiye'nin Işid ve Yabancı Savaşçılarla Mücadele Politikası, İstanbul, İktisadi Kalkınma Vakfı, İstanbul 2015, s. 7.

⁸<http://www.milliyet.com.tr-deasyanlisinin-anlam-ve-onemi/dunya/detay/1965616/default.htm> (25/12/2014)

⁹ http://csis.org/files/publication/110614_Kirdar_AIQaedaIraq_Web.pdf (26.3.2015)

2006 yılında El- Zerkavinin ölümü üzerine, örgütün liderliğine Ebu Ömer El-Bağdadi getirilmiştir. Ömer El-Bağdadinin 2010 yılında öldürülmesi üzerine ise, yeni lider Ebu Bekir el-Bağdadi olmuştur.

Deaş'ın mevcut liderliğini yürüten ve bazı kesimlerce “*Yeni Usame Bin Ladin*” olarak tanımlanan Ebu Bekir el-Bağdadi hakkındaki bilgiler ise sınırlıdır. Her zaman ve her yerde bir maske taktığı, yönettiği ve katıldığı çatışmalarda kendisine bağlı grup liderlerine emirler verirken bile maskesini çıkarmadığı ve bunun için kendisine “*Gizli Şeyh*” denildiği iddia edilmektedir.¹⁰ Amerikan ve BM El-Kaide Yaptırım Komitesi”ne göre, Bağdadi'nin diğer isimleri arasında “*Ali-el-Bedri, el-Samarri*”, “*Dr. İbrahim*”, “*Awwad İbrahim*” ile takma ismi olan “*Abu Du'a*” ünvanları yer almaktadır.¹¹ El-Bağdadi'nin soyu Samarra şehrindeki Abbas aşiretinin Bedri koluna mensuptur. Bu noktada Deaş, Bedri soyunun, yani Bağdadi'nin soyunun Kureyş aşiretine ve dolayısıyla da Hz. Muhammed'e dayandığını iddia etmektedir. Bu durum cihat grupları için önemlidir. Çünkü bu gruplar için örgüt lideri olmanın ön kabullerinden birisi Kureyş soyundan gelmektir.¹²

1.2. Terör Kavramı ve Deaş'la İlişkisi

Terör kelimesinin Arapça karşılığı “*irhab*”dır. İrhab kelimesi “*korkutmak, yıldırım, caydırmak*” manalarına gelir. Kur'an-ı Kerim'de “*caydırmak, yıldırım, korkutmak*” manasında “*irhab*” kelimesinin kullanıldığı aşağıdaki ayet, yukarıda açıkladığımız manalara ışık tutmaktadır: “*Düşmanlara karşı elinizden geldiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın; bununla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz Allah'ın bildiği düşmanları korkutup caydırırsınız.*”(Enfal, 8/60)¹³

¹⁰ <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/12/baghdadiabu-bakr-iraq-isis-mosul-jihad> (12/06/2014)

¹¹ <http://www.un.org/sc/committees/1267/1267.htm> (30/11/2014)

¹² <http://www.timeturk.com/tr/2014/06/11/dunden-bugune-irak-sam-islam-devleti-isis.html> (23/11/2014)

¹³ Doğu Ergil, “*Uluslararası Terörizm*,” *A.Ü.SBF Dergisi*, c. XLVII , S. 3, Ankara 1992, s. 140.

Osmanlıca'da "tedhiş" kelimesinin yerine kullanılan Batı dillerindeki "terör" sözcüğü, "korku salmak, dehşete düşürmek, yıldırım" anlamlarına gelen Latince "terrere" eyleminden türetilmiştir. Terörizm ise ıstılahta; bir grubun veya devletin, yasadışı stratejik ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için, bilinçli ve planlı bir biçimde şiddet kullanması veya tehditkâr tutum takınmasıdır. Terörizmin amacı; baskı, yıldırma, sindirme ve düzenlediği saldırılar aracılığı ile sivil ve masum insanlar arasında, büyük bir kitleyi yıldırıp korkutmak ve hatta öldürmektir. Binaenaleyh terörizm; siyasal, dinsel veya ekonomik hedeflere ulaşmak amacıyla, yerel ve genel yönetimlere, resmi kurumlara ve sivillere yönelik baskı, yıldırma ve her türlü şiddet içeren yolun kullanımınıdır. Bu kapsamda, Terör uygulayan organize gruplara terör örgütü, terör uygulayan şahıslara ise terörist denir.¹⁴

Biz "Terör" kelimesini, genellikle siyasal bir dava uğruna, toplumu korkutmaya, sindirmeye ve yıldırmaya yönelik her türlü eylem şeklinde açıklamaya çalıştık.

1.3. Deaş'ın Tarihi Kökleri

Deaş'ın fikir düzeyinde ve inanç anlayışında, naslara ve İslam geleneğindeki eserlere altyapı oluştururken yaklaşımı keyfi ve ihtiyari olmakla birlikte, İbn Teymiyye ve Muhammed b. Abdülvehhâb gibi müelliflere de özel bir önem attığı görülmektedir. İbn Teymiyye'nin Mecmû'1-Fetâvâ'sı, İbn Abdülvehhâb'ın Kitâbü't-Tevhîd'i ve İbn Abdülvehhâb ve takipçilerinin eserlerini içeren Ed-Dürerü's-Seniyye adlı külliyyat, örgütün yayınlarında sıkça başvurulan referanslar içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle Deaş'ın kendisini meşrulaştırma açısından, fikriyatına dayanak kabul ettiği ve zemin oluşturduğu Selefi anlayış üzerinde durmak gerekmektedir.

Deaş'ın oluşumunun düşünce ve fikir yapısını, El-Kaide ve Vahhabi anlayışın alt yapısını oluşturan Selefilik düşüncesi oluşturmaktadır. Selefilik düşüncesini ise belli bir dönemin tekrarı, zaman içinde ortaya çıkan değişikliklere karşı direnilmesi

---

¹⁴ Zafer Kılıç, "Küreselleşme ile İvme Kazanan Uluslararası Terörizm ve Buna Karşı Alınan Tedbirler," Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2007, s. 10.

ve mücadele edilmesi ve her türlü yeni değişikliği bid'at kabul ederek, yeniliklere karşı çıkılması şeklinde tanımlayabiliriz. Bizzat “Selef” kelimesi Arapça'nın en eski ve en sağlam kaynaklarından biri olan Kur'an-ı Kerim'de “Geçmiş” anlamında kullanılır. (Bakara 2/275). Sözlükte ise; “önce gelmek, geçmek, geçmişte kalmak” anlamındaki Selef kelimesinden türemiştir. Selefiye tabiri ise, geçmiş insanlar, yani fazilet ve ilim yönünden önce gelenler anlamına gelmektedir. Selef ifadesi özel anlamıyla; geçmiş zamanda, gerek fazilet, gerekse ilim açısından Müslümanların önderi sayılan Sahabe, Tabiin ve Etbau't Tabiin için kullanılır.¹⁵ Ayrıca Sahabe ve Tabiin'nin yolunda yürüyen fakih ve muhaddislerin yolu olarak da tanımlanan Selefiye, bu anlamda Ehl-i Sünnet'in özünü ve esasını teşkil ettiği için “Ehl-i Sünnet-i Hassa” olarak da anılmıştır.¹⁶

Bunlara ilaven Selefiye fırkasının temsilcileri, “Ehlü's Sünne, Ehlü'l Hadis ve's-Sünne ve Ehlü'l Hak” gibi isimlerle tarihi süreç içerisinde kendilerini tanımlamışlardır. İlk dönem Sünniliği için kullanılan kavramlardan biri de Ehlü'l-Eser'dir. Ehlü'l-Eser geçmişin izine tabi olma, yeni şeylerden kaçınma ve bütün içtihatlarda Kur'an ve Sünnete dayanarak hüküm verme anlamına gelir.¹⁷ Ehlü'l-Eser olmak, esasında Sahabe ve Tabiinden gelen rivayetleri dikkate alarak, rey ile görüş açıklamayı terk etmektir. Selefiye, bu anlayışın sonucunda da Kuran ve Hadis ile birlikte özellikle Sahabe ve Tabiin'in söz ve davranışlarını nass gibi kabul ederek, esas kaynak mertebesine yükseltmiş; bunların hepsine birden nakil, nass, eser, haber ve hadis gibi isimler vermiştir.¹⁸

Selef için kullanılan “Ehlü'l Hadis” tabiri, esasında “Ehlü'l Bida ve Ehlü'l Rey'in” karşıtı olarak kullanılmıştır. Buna göre Ehlü'l Hadis, Hz. Peygamber'in sünnet anlayışına dayanan, Sahabe ve Tabiin'in eserlerini esas alan, buna karşılık akıl ve reye iltifat etmeyen demektir.¹⁹ Bu anlayışa göre Selef'in yolu, Kur'an'ı reye

---

¹⁵ Adem Apak, *Tarihte ve Günümüzde Selefilik*, Ensar Yay., İstanbul 2014, s. 39.

¹⁶ Mustafa Öz, *Anahatları ile İslam Mezhepler Tarihi*, Ensar Yay., İstanbul 2012, s. 258.

¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *Kitabü'z Zühd*, Beyrut 1983, s. 334.

¹⁸ Süleyman Uludağ, *İslam Düşüncesinin Yapısı*, Dergah Yay., İstanbul 1985, s. 37.

¹⁹ Hatib El Bağdadi, *Er-Rihle*, çev. Nureddin Itr, Şam 1975, s. 222-224.

göre te'vil etmeden akli arka plana itip ve Kelam ilmiyle de uğraşmadan, gelenekçi bir yol benimsemektir.²⁰

Deaş'ın ideolojisini oluştururken kendine referans kabul ettiği selef oluşumuna ve bu oluşumun âlim ve görüşlerine kısaca değinmek gerekmektedir.

Selefi anlayışın tarihi süreç içerisinde oluşum dönemini ortaya koyabilmek için, klasik dönemlerdeki Müslüman toplumlarının siyasi, dini, iktisadi, kültürel ve sosyolojik yapısını irdelemek gerekmektedir. Bu bağlamda, tarihi süreç içerisinde Arapların yaşadığı bölgelere ve şehirlere Fars asıllı, Romalı, Türk, Suriyeli, Mısırlı ve Berberi asıllı olmak üzere farklı milletlere mensup insanlar girmiştir. Arap toplumu, Arap toplumu olmaktan çıkmış, farklı insanlardan müteşekkil karışık bir millet haline gelmiştir.²¹ Böylesi bir durumda birbirine hiç benzemeyen, değişik düşünce ve ideolojilere sahip yaşayış biçimlerinin, Arap kültürüne ve yaşayışına temas etmesi ve girmesi sonucu, bu kültürlerle karşı bir direnç karşılığında Selefi anlayış ortaya çıkmıştır. Selefi anlayış bu direnç sonunda da zamanla Kur'an-ı Kerim'in evrenselliğini görmezden gelerek, değişik görüş ve düşünceleri ötekileştiren taassubu bir inanca/anlayışa bürünmüştür.

İslam dünyasında Selefi anlayışın ilk defa böyle bir disiplin anlayışıyla başladığını görmek mümkündür. Bu disiplinin amacına ulaşmasında kullandığı araçlar ise Arapların yaşadığı coğrafyanın bir gereği olarak, tarihi dönem içerisinde kendiliğinden oluşan sosyo-psikolojik tavırlarıdır. Bu tavırlarını ise “*İlk atalarının sünnetini takip etme*” anlayışı belirlemiştir. Yani bu anlayışa göre Sırat-ı müstakim, atalarının önceden gittiği ve güvenilirliğini tespit ettiği yoldur. Atalarının bundan başka doğru yol bilmediği ve farklı yolları da geçmişte tecrübe etmedikleri için, farklı yollara sapmak sapkınlık ve bu yollardan yürümek tehlikeli olarak algılanmıştır. Bu yüzden, Selefi anlayışta, “*Yürünmüş yoldan yol almak gerekir*” anlayışı hâkim olmuştur. Bu anlayış sonsuza dek tekrar eden bir fenomen olarak

---

²⁰ Mehmet Zeki İşcan, *Selefililiğin İhyacılığı ve Dini Düşüncede Yenilik*, Marife Yay. İstanbul 2009, s. 11-15.

²¹ Ahmed Emin bin İbrahim et-Tabbah, *Fecrü'l İslam*, çev. Ahmet Serdaroğlu, Kılıç Yay., Ankara 1976, s. 91.

görülmüş, onların yaşam biçimlerine yön vermiş ve zamanla ilahi ve mistik bir yapıya bürünmüştür.

Deaş'ın görüşlerinde referans aldığı ve yayın organlarında sıkça görüşlerine yer verdiği şahsiyetlerden bir diğeri ise İbn Teymiyye'dir. Selefe dönüş, İbn Teymiyye ile birlikte tarihi süreç içerisinde tepkisel bir söylem halinde, yapay bir mezhebe dönüşmüştür.²² Selefîyye'nin İbn Teymiyye'deki kullanımına bakıldığında, dışarıdan İslam düşüncesine sokulan/giren yabancı unsurlardan dini temizleme ve ilk İslam toplumunun saflığına dönme niyeti olduğunu söylemek mümkündür. İbn Teymiyye'deki "*Selefi Cihet*", dinin temellerinde aklın kullanımını esas alan "*Yeni Yönelişler*" karşısında, Kitap ve Sünnet'e dönmektir. Nebevi ve Selefî yol: Din hakkında rey ile konuşmamak ve Sahabe ve Tabiin'in yolunu takip etmektir. Akl-i kıyas, Yunan mantığını, Felsefe ve Kelam'ı bırakıp, ilme tabi olmaktır.²³

İbn Teymiyye ihya görüşünü, İslam'ın odak noktası Tevhid'e dayandırmaktadır. O'na göre, Tevhid, inançta kitap ve sünnete bağlılığı da beraberinde getirmelidir. Çünkü insanların görüş ve reylerine göre hüküm vermekte şirk kapsamındadır. Re'y ve görüş, naslara karşı, beşeri akılla müdahalede bulunmak ve Allah'a ortak koşmaktır. Bu ise Ulûhiyet-Rubûbiyet tevhidinde aykırıdır. İbn Teymiyye'de Kelam, Tasavvuf, Felsefe, rey ve görüş karşıtlığı, şu anlama gelmektedir: "*Hakikat bende mevcuttur, ona itaat şarttır. Benim dışımda hiçbir hakikat aranmaz. İnsani olan hiçbir şey değerli değildir, dışarıdan hiçbir şey alınamaz.*"²⁴ İbn Teymiyye'deki bid'atleri ret anlayışı, Hadis cemaatinde olduğu gibi geleneksel yaşam tarzını koruma endişesidir. Taklidi ret ise akıl, görüş ve te'vil gibi yöntemler ile sosyal hayatın yeni gerçeklerini değerlendirmeye tabi tutmayı kınamadır. Yani taklidi ret; akli, akli esaslara dayanan yorumu ve dinin evrensel boyutta ifade edilme biçimini rettir.

---

²² İşcan, *a.g.e.*, s. 101.

²³ Ahmed İbn Teymiyye, *Mecmuu Fetava, Daru Aleml- Kütüb*, c. XII, Riyad 1991, s. 349-350.

²⁴ Ahmed İbn. Teymiyye, *Minhacu's Sünne*, Çev. Muhammed Reşat Salim, Mektebet'ü İbn Teymiyye, c. III, Kahire 1989, s. 98-102.

Yakın dönemde, Deaş'ın referans kabul ettiği inanç ve şahsiyetler arasında ise Vehhabiliğin kurucusu kabul edilen Muhammed bin Abdülvehhab yer almaktadır. 18. yüzyılın sosyal, siyasi ve kültürel ortamında, kaynağını Hanbeli ekolünden alan Muhammed b. Abdülvehhab'ın (1703-1787) hareketi, Selefiyye'nin en önemli tarihi arka planını oluşturmaktadır. Mensuplarının ileri sürdükleri iddialarına göre bu hareketin hedefi, İslam'ın başlangıcındaki saflığına ve katışıksızlığına döndürülmesi ve sonradan uydurulan bid'atlara karşı savaşmaktır.²⁵

Abdülvahhab'a göre İslam dini, başkalarının söylediklerini taklitten ibaret değildir. İslam her şeyden önce Allah'tan başka bütün ilahların/Tanrıların reddedilmesidir. O'na göre tevhid, Allah'ın emirleri ve Peygamber'in sünneti dışında başka emir ve yasak tanımayarak, Peygamber devrinde olmayan her türlü bid'at ve uygulamaları terk ederek, Allah'ı birlemek anlamında Tevhid-i Ameli'dir.²⁶ Bunu temsil eden "*Selef-i Salihin Dönemi'dir*". Dini de bu dönemde anlaşıldığı şekliyle anlamak gerekir.²⁷ Abdülvahhab bin Muhammedin başlattığı Vehhabi ideolojisinin toplumsal ve siyasi boyutu asabiyet anlayışı ile çizilmiştir. Bu asabiyeinin dışında kalan her şeyin, yağma edilip tahakküm altına alınması meşru bölgeler olarak görülür. Bu hem dini bir yükümlülük hem de genişleyen bir devletin siyasi eylemidir. Çünkü bu kural Vehhabi hareketine dâhil olmayan Müslümanları da kapsamaktadır. Vehhabi olmayanlar kâfir sayılır ve onlarla savaşılması konusunda tereddüt bile edilmez.²⁸ Vehhabi olmayanların müşrik olduğu anlayışı ve onların mal ve canlarının gerçek inananlara (Vehhabilere) helal olduğu inancı, diğer insanlara karşı cihad ve mücadele fikrini doğurmuş, içeri de ise birliğin meşruiyetini ve güvenini sağlamıştır.

Deaş, felsefesini her ne kadar Selefî anlayış üzerine kursa da, birçok konuda aşırılığı benimseyip, tamamen Harici zihniyete bulaşmıştır. Kur'an ayetlerini genel

---

²⁵ Hamit İnyet, *Arap Siyasi Düşüncesinin Seyri*, Çev. Hicabi Kurlangıç, Yöneliş Yay., İstanbul 1991, s. 20.

²⁶ Ethem Ruhi Fırlalı, *Çağımızda İtikadi ve İslam Mezhepleri*, Selçuk Yay., Ankara 1986, s. 103.

²⁷ Hüseyin Gazi Yurdaydın, *İslam Tarihi Dersleri*, Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara 1988, s. 183.

²⁸ Aziz El- Azmeh, *İslamlar ve Moderniteler*, Çev. Elçin Gen, İletişim Yay, İstanbul 2003, s. 223-236.

anlamından koparan, nasların ana hedeflerini göz ardı eden bir yaklaşım ilk kez Hâricîler tarafından ileri sürülmüştür. Bu yorumların en çarpıcı olanlarından birisi Hâricî reislerinden Nâfi b. el-Ezrak tarafından dile getirilmiştir. O, Kur'an'ı referans alarak, kavminin ilgisiz tutumu ve baskılarından iyice bunalan Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'ya yakarışının ifadesi olan “*Ey Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden yuva kuran kimse bırakma! Eğer onları bırakırsan kullarını saptırarak ve sadece günahkâr ve inançsız kişiler doğuracaklardır.*” (Nûh, 71/26-27) âyet-i kerimesinden trajik bir sonuç çıkartılmıştır. Nâfi b. el-Ezrak, bu âyete dayanarak Hâricîlerin tekfir ettikleri muhaliflerinin bölüğe çağına erişmemiş çocuklarının bile öldürülebileceği yorumunu getirmiştir.²⁹ Bu misal, bir ayetin bağlamından koparılarak nasıl yanlış yorumlandığını ve masumların katlini meşru gösteren nasıl bir argüman haline getirildiğini göstermektedir. Deaş bu konuda haricilere benzer bir yol benimsemiş ve tekfir edilen muhalifleri ve onların çocuklarını ve kadınlarını da katletmiştir.

Yine geçmiş dönemde Harici zihniyetin “*Bedevîlerden özür bahane edenler kendilerine izin verilsin diye geldiler; Allaha ve Resulüne yalan söyleyenler de oturdular, muhakkak bunların kâfir olanlarına elîm bir azab isabet edecek.*” (Tevbe, 9/90) ayet-i kerimesine farklı bir yorum getirerek, Haricilerce girilen savaşlara katılmayarak bir kenarda oturup kalmayı tercih edenlerin de kâfir olduklarını söyledikleri görülmüştür. İnsanlardan kendilerine hicret etmeyenler ve onların yolundan gitmeyenlerin kadın ve çocuklarının da katli mubahtır.³⁰ şeklinde yalnızca metinden ve zahiri anlamdan hareketle ayetleri yorumlayarak hüküm inşa etme teşebbüsüne girişmişlerdir. Deaş oluşumu da, bu noktada Harici zihniyetten geri kalmamış, “*Hoşunuza gitmediği halde savaş (Kıtal) size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz.*” (Bakara, 2/ 216) “*Öyle ise kâfirlere itaat etme, onlara karşı bununla (Kur'an'la) büyük bir cihadla cihad et.*”(Furkan, 25/52) v.b ayetler, Deaş örgütünce şu şekilde yorumlanmıştır: Bugün İslam devleti (Deaş'ın kurduğu İslam Devleti) ne hicret etmeyip küfür

---

²⁹ Abdülhamîd El Hindavi, *El-Kâmil Fi'l-Lüga ve'l-Edeb*, c. III, S.Arabistan 1998-1419, s. 105.

³⁰ Yaşar Kutluay, *İslam ve Yahudi Mezhepleri*, AnkaYay., İstanbul 2001, s. 92.

diyarlarında oturup, kendilerine tebliğci/davetçi diyenlerin öncelikle peygamberin ve sahabelerinin sünnetini terk ettikleri ve kıtal cihadından geri durdukları için bu anlamda hem bidatçı hem de günahkâr olduklarını bilmeleri gerekir.³¹

Tarihsel olarak Selefî öğreti ve bu öğretinin günümüzdeki temsilcileri, Kur'an ve Sünnet'te belirtilen ilke ve prensiplere akıl ve reye başvurmaksızın ve tevil yapmaksızın bağlı olduklarını söylerler. İbn Teymiyye tarafından bu hareket Sahabe ve Tabiun dönemi esas alınarak ihya edilmeye çalışıldı. Günümüzdeki Selefî öğreti ise, Muhammed b. Abdülvehhab ile birlikte Deaş v.b kurumlarca din ile özdeş hale getirilmiştir.

Dışlayıcı radikal dînî söylem bakımından Deaş gibi yapılanmaların benzeri olabileceğini ifade edebileceğimiz Hâricîlerin, söz konusu tutumu, günümüz dünyasında halefleri tarafından hala sürdürülmektedir. Hataların, yanlışların ve yanlış anlamaların temeli, kendi düşüncesinde ısrar etme ya da gerçeği kendi bildiğinden ibaret görme anlayışıdır. Haricilik bir mezhep veya tarihsel bir akım olmaktan ziyade, bir anlayış, zihniyet ve perspektif sorunudur. Hariciler öldü ama harici anlayış hala yaşıyor.

Deaş klasik dönem hariciliğinin modern zamanlara has bir versiyonu ve değişik bir tezahürü gibidir. Bu anlayış genellikle zahirci, tek tipçi, baskıcı, ötekileştirici ve taassubi bir anlam dünyasının içinde dönüp duruyor. Modern selefiler, en zayıf bir rivayetten dolayı tekfir kılıcını çeken ve kendi görüşlerini mutlaklaştıran anlayışları yüzünden, mümin kardeşlerini hiç tereddüt etmeden şirke, hatta kâfirlikle itham ederek, katı bir siyasal İslam söylemini sürdürmektedirler. Ayrıca geçmiş dönem içerisinde kendi kutsalı ve aklı dışında hiçbir kutsalın ve hiçbir fikrin yaşamasına da izin vermemişlerdir.

---

³¹ [https://ia601509.us.archive.org/4/items /Konstantiniyye%2001.pdf\(16/11/2015\)](https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf(16/11/2015))

İKİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL ARGÜMANLARI

1.1. Tevhid Anlayışı

Deaş oluşumunda, Allah inancı Tevhid sisteminin özünü oluşturur. Tevhid peygamber ve peygamberlerin insanlığa ve tüm alemlere bildirdiği en büyük farz olarak görülür ki bu durum tevhidi Ulûhiyet anlayışlarının merkezine iter. Ulûhiyet: İlahlık, ibadet edilen varlık, mabut³²; Ulûhiyet Tevhidi ise Allah'ın kullarının fiilleriyle kendisinin birlenmesi demektir. Kulların fiillerinden maksat, onların yapacağı dua, tevbe, istiğfar, namaz, oruç, hac, sevgi, merhamet ve korku gibi ibadetlerdir. Kulların bu tür ibadetleri sadece Allah için yapması ile Ulûhiyet Tevhidi gerçekleşir. Bu ve benzeri ibadet türlerini Allah'tan başkasına yapmak, ulûhiyet anlayışında şirktir. Geçmişte yaşamış olan toplumların şirki, genelde tevhidin bu kısmında meydana gelmiştir. Onlar Allah'ın varlığını kabul etmekle birlikte ibadet niteliği taşıyan fiil, söylem ve inanışlarını Allah'tan başka varlıklara sunarak ve O'na başka varlıkları da ortak koşarak, şirke düşmüşlerdir.

Deaş oluşumunun fikir anlayışında, Tevhid akidesini inkâr eden kâfir konumundadır ve tekfir edilir. Deaş, Tevhid anlayışına Rubûbiyet kavramını da sokmaktadır. Bu kavramda Allah yaratma ve düzenlemede tek varlıktır. Rubûbiyet: Allah'ın yaratmış olduğu tüm varlıkların hayatlarını devam ettirmeleri için kurallar koyması, evreni bu kurallar çerçevesinde sevk ve idare etmesi, insanların dünyada ve ahirette mutlu olmaları için vahiy ve kitap göndermesi, yarattığı varlıklarla tek tek ilgilenmesidir.³³ Allah'ın kendi fiilleriyle birlenmesine “Rubûbiyet Tevhidi” denir. Allah'ın kendi fiillerinden kasıt, O'nun yaratma, rızıklandırma, öldürme, diriltme, sahip olma gibi vasıflarıdır. Allah'ın bu fiillerde birlenmesi ile Rubûbiyet tevhidi gerçekleşmiş olur.

---

³² Ahmet Nedim Serinsu, M.E.B, *Dini Terimler Sözlüğü*, Ankara 2009, s . 371.

³³ Serinsu, a.g.e, s. 309.

Deaş'ın Tevhid anlayışında Allah'ı, isim ve sıfatları ile beraber birlemek vardır. Allah fiillerinde tektir. Hiç kimseyi fiillerinde ortak kabul etmez. O yaratmak istediği zaman “Kün Feyekün” (Yasin, 36/82) der ve hemen oluverir. Allah, kendisini Kur'an'da nasıl tanıtmışsa ve peygamber de sözlerinde nasıl nitelemişse, bu sıfat ve isimlerde te'vile ve benzetmeye gitmeden, ayetleri ve hadisleri olduğu gibi kabul etmek her Müslüman'a farzdır. Yani lafızların zahiri manasını değiştirmeden anlamak gerekir. Bu düşünce hem muhkem hem de müteşabih ayetler için geçerlidir.³⁴

Deaş oluşumuna göre, Allah'a kulluk demek, Allah'a ibadet etmek demektir. Allah'a ibadet etmek ise ona itaat etmektir. Allah'a itaat ise O'nun emrettiklerini yapmak ve nehyettiklerinden kaçınmaktır. Allah insanları yarattıktan sonra başıboş bırakmamış, onlara emirlerini, yapmaları gereken ibadetleri ve kendi isteklerini iletecek elçiler göndermiştir: “*Andolsun ki biz, Allah'a kulluk edin ve Tâğût'tan sakının diye her ümmete bir peygamber gönderdik. Allah, onlardan bir kısmını doğru yola iletti. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkâr edenlerin sonu nasıl olmuştur!*” (Nahl, 16/36)

Deaş'a göre, Allah Kur'an'da yüzlerce ayette kendi hâkimiyetinden bahsetmektedir. Allah'ın hükümlerinin dışında hüküm koyanların Tâğût olduğunu buna mükabil tâğûtları inkâr etmeyenlerin mümin olamayacağını belirtmiştir. Allah'ın hükümlerinden ancak münafıkların yüz çevireceğini, Allah'ın, hükümlerinde hiçbir ortağı kabul etmediğini ve ilahlık konusunda hüküm koyanların kendilerini Allah'a ortak saydıklarını bizlere Kur'an bildirmektedir. Ayrıca Deaş'a göre Allah'ın yardımı sadece Müminlere yöneliktir. Çünkü Allah kendisine iman edip salih amel işleyen, kendisine şirk koşmadan ibadet eden tüm kullarına yardım ve zafer vaad etmiştir. Bunu tahsis etmemiş, tam aksine bilakis beyan etmiştir.³⁵

---

³⁴ Muhammed bin Abdilvehhab, *Kitabu't Tevhid*, Şerh: Abdurrahman bin Nasr bin Sadi, Merkezi Suuni'd Dave, Medine 1413/1993, s. 10-14

³⁵ [https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf\(16/11/2015\)](https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf(16/11/2015))

Deaş Anlayışı, Tevhid anlayışını benimseyen herkese, cennetler vaad edip bu ideolojisini de Kuran'dan birtakım ayetlerle desteklemektedir: *“Allah, hediye olarak kullarına takvayı emretmiş ve takvayı elde eden muttaki kullarını ahiretin sıkıntısından ve cehennem azabından kurtaracağı, onlara en güzel nimetleri hazırladığı ve ahirette onları en güzel mükâfatla mükafatlandıracağı vaadini vermiştir. Şüphesiz ki, takva sahipleri cennetlerde pınar başlarındadırlar.”* (Zariyat, 51/15) Yine *“Bu kimseler 'Ey Rabbimiz inandık, günahlarımızı affeyle, bizleri Cehennem ateşinin azabından koru.”* derler. (Ali İmran, 3/16)

Allah, sıratı müstakim üzere olan her Müslümanlara her çeşit nimetleri sunacak ve dünyada yaratılmaları durumunda, bütün evreni fitneyi sokabilecek güzellikteki hurileri de Müslümanlara verecektir. Deaş'a göre Huriler, herkesin arzuladığı görünüm ve özellikte, nefse en hoş gelen özelliktedirler. Allah'ın tüm nimetleri ve bunlardan başka kendi şanına uygun olarak hazırladığı tüm güzellikler, Allah'a hakkıyla kulluk yapan mü'minler, sırat-ı müstakim üzerinde olanlar, takva sahipleri ve şehitler içindir. Onlar, Allah'a yönelmiş, dünyalık zevk ve arzularından sırf onu memnun etmek için vazgeçmiş ve onun dininin en yüce olması için ellerinden geleni yapmışlardır. Allah'ta bütün bu nimetlerini bu halis kullarına hazırlamıştır.³⁶

Deaş, Allah inancını bu vb. ayetlerden yola çıkarak temellendirmiştir. Deaş'ın öğretilerine göre Allah'ın kanunları ile hükmetmek gerekir. Bu yüzden şariat ve şariatın getirmiş olduğu ilkeleri benimsemeyen bütün rejimler, bu rejimlerin yöneticileri ve bu rejimlere itaat edenler şirke düşmüşlerdir ve tekfir edilmeleri gerekir. Mesela, demokrasiye tabi olan her ülke İslam'ın bir kısmından yüz çevirip hoşlarına gitmeyen kuralları değiştirerek şirke girmişlerdir. Demokrasi bir dindir ve Müslüman başka bir dine ancak kendi dinini inkar ederek girebilir. Demokrasiyi kabul edenler, İslam'ı reddetmiş ve Allah'a ortak koşmuşlardır.³⁷

Deaş bu görüşünü İbn-i Teymiye'nin şu beyanıyla desteklemektedir: *“Allah'a isyanı gerektiren hususlarda, doğruluk ve hak din olan İslama uymama noktasında,*

---

³⁶ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (25/10/2016)

³⁷ [https://ia601509.us.archive.org/4/items /Konstantiniyye%2001.pdf](https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf)(25/10/2016)

kendisine itaat edilen her şey Tâğût'tur. Bundan dolayıdır ki Allah'ın kitabı dışında hükmeden ve hükmüne başvurulana kimseye Tâğût ismi verilmektedir.”³⁸

Deaş, bu düşünceden yola çıkarak Konstantiniyye yayın organında, Tağut'u, Allah dışında kendisine ibadet edilen her şey olarak tanımlar. Tağut'a küfredmeyi imanın ilk rüknü olarak görür. Tağut'a küfredilmeden iman sahih olmaz, görüşünü savunup, bu görüşüne de Kur'an'dan şu ayetleri delil gösterir: “*Allah'a kulluk edin ve Tağut'tan sakının.*” (Nahl, 6/36) “*Dinde zorlama yoktur. Gerçek şu ki doğruluk sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim Tağut'u tanımayıp Allah'a inanırsa o sapasağlam bir kulpa yapılmıştır.*” (Bakara, 2/256). Tağuti düzenler için savaşmak ve onlar için canını vermek, insanı İslam dininden ve ümmetinden çıkarana büyük bir günahdır.³⁹

Deaş, tamamen ayetlerin lafzi manasına bağlı kalmış ve ayetleri tevil yoluna gitmeden üstünkörü açıklamıştır. Dinde zorlama olmadığını, dileyenin iman edip dileyenin inkâr edebileceğini Kur'an insanın özgür iradesine bırakmıştır. Tağutla savaş konusunda Taberi Kur'an'ı referans sunmuş ve : “*Allah ve Rasulü'nü tasdik edenler, Allah'ın vaad etmiş olduğu şeylere kesin inanan iman sahipleri, Allah yolunda savaşırılar; yani Allah'a itaat için Allah'ın dini yolunda ve kulları için koymuş olduğu şeriat için savaşırılar. Küfredenler ise Tağut yolunda savaşırılar. Yani Allah'ın vahdaniyetini, Rasulü'nü veya Rasul'ün Allah tarafından getirmiş olduğu şeyleri inkâr edenler, Tağut yolunda savaşmış olurlar*”(Nisa, 4/76) demektedir. Bu tefsirden de anlaşılacağı üzere iman edenler Allah'ın koyduğu esasları yerine getirdikleri sürece zaten doğru yolda savaşlarını vermektedirler. İnkâr edenler ise Tağut yolunda savaş vermektedirler.

Deaş oluşumunca, Allah'ın hâkimiyeti konusu detaylıca açıklandıktan sonra bu konu İslam'ın temel kitabı Kur'an-ı Kerim'de şu ifadelerle geçmektedir: “*Hüküm ancak Allah'ındır. Çünkü O, gerçeğe uyar ve O, sağlam hüküm verenlerin en hayırlısıdır.*” (Enam, 6/57)

---

³⁸ İbn Teymiye, a.g.e, s. 28-201.

³⁹ [https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf\(25/10/2016\)](https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf(25/10/2016))

“Hüküm Allah’tan başkasının değildir. O da kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.” (Yusuf, 12/40)

“Çünkü hüküm Allah’tan başkasının değildir. Onun için ben yalnız O’na dayandım. Dayananlar yalnız O’na dayansınlar.” (Yusuf, 12/67)

“Allah’la beraber başka ilah edinme. O’ndan başka ilah yoktur. O’ndan başka her şey yok olacaktır. Hüküm O’nundur, O’na döndürüleceksiniz.” (Kasas, 28/88)

“Kimler Allah’ın indirdikleriyle hükmetmezlerse işte onlar kâfirdirler.” (Maide, 5/44)

Deaş bu vb. ayetleri yorumlarken *“Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenler kâfirlerdir.”* fetvası ile kendi çizgisinde olmayan her fikir ve anlayışları tekfir etmektedir. Nasları kendi politik amaçları doğrultusunda kullanarak hakikati istismar etmektedir. Oysaki yukarıda bahsi geçen ayetler, Ehli Sünnetçe, Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenler değil, Allah’ın indirdiği hükümleri tasdik etmeyenler şeklinde yorumlanmıştır.”⁴⁰

Deaş’ın inanç anlayışında, hem dini alan hem de siyasi alan Allah tarafından belirlenmektedir. Ancak İslam dininde siyasi meseleler insanın iradesine bırakılmıştır. Her ne kadar İslam siyasi meseleleri insana bıraksa da bu durum din ile siyaset arasında hiçbir bağlantı yok anlamına gelmemektedir. İslam, hem bireysel alanda hem de toplumsal olarak insanın olduğu her yerde etkin olan bir inançtır. Bu etki, genel olarak ana ilkeler çerçevesinde gerçekleşmektedir. Aksi halde varoluş anlamında hayatın bütünü din olarak algılamak gerekir ki bu hem insan gerçeği ile hem de İslam dini ile bağdaşmaz. Sosyal değişme ve gelişme, hiç kimsenin inkar edemeyeceği kadar gerçek bir olgudur. Hayatın bütünü din gibi kabul edilmesi sosyal değişme olgusu ile taban tabana zıttır.

Bunun yanında İslam’da sadece dünya hayatı önemli olmadığı ve ahiret hayatı esas alındığı için, maslahatların belirlenmesinde tamamen kulun dünyevi çıkarları

---

⁴⁰ Ahmed bin Mûsa er Rûmi, *Haşiye Ala Şerhi’l Akaid*, Dersadet Yay., İstanbul Hicri 1308-1890, s. 78.

alınmamıştır. Bunun tabii bir neticesi olarak neyin maslahat olduğunun belirlenmesi bizzat Şar'î (hüküm koyucu) tarafından gerçekleştirilmiş ve bu durum insan aklına bırakılmamıştır. Öbür taraftan neyin yararlı ya da neyin zararlı olduğu bütün detaylarıyla bildirilmemiş, bunları belirlemede kıstaslar konulmuş ve akıl işte burada devreye sokulmuştur.⁴¹

İslam'ın, siyasi meseleleri insan aklına bırakmış olması “*Değişmeyen tek şey değişmenin kendisi*” ilkesine paralel olarak, insanların insanca yaşayabildikleri, adaletin hâkim olduğu ve ahlakın hüküm sürdüğü erdemli bir toplum meydana getirebilmek için kendi siyasi kurallarını/yönetimlerini kendilerinin kurmaları anlamına gelmektedir. İslam dini siyasi anlamda hiçbir sistem ve rejim önermemiş fakat bu konuda evrensel nitelik taşıyan ana ilkeler Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiştir. Bu ilkeler ise ana hatları ile şunlardır:

1.1.1. Adalet

Kur'an'a göre, toplumda esas olan adaletin sağlanmasıdır: “*Şüphesiz ki Allah size, emânetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder! Doğrusu Allah, bununla size ne güzel nasihat veriyor! Şüphesiz ki Allah Semî'dir (herşeyi işiten), Basîr'dir (hakkıyla gören).*” (Nisa, 4/58)

1.1.2. Eşitlik

“*İnsanlar eşittir, üstünlük ilim ve takvadır.*” (El Hucurat, 49/13). “*Kadın-erkek bütün insanlar tarağın dişleri gibidir/gibi eşittir.*”⁴²

1.1.3. Araştırma

Hiçbir şey körü körüne desteklenmemelidir: “*Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül bunların hepsi ondan sorumludur.*” (İsra, 17/36)

---

⁴¹ Mehmed Erdoğan, “*Sosyal Değişme Karşısında İslam Hukuku*”, *Sosyal Değişim ve Dini Hayat*, Ensar Yay., İstanbul 1991, s. 34.

⁴² Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-u İslamiyye ve İstilahat-ı Fıkhiye Kamusu*, c. II, İstanbul 1970-1985, s. 73-74.

1.1.4. İstişare

Toplumda vuku bulan işler hiç kimsenin tekeline bırakılamaz. İstişare'ye başvurulmalıdır: “ *Allah'tan bir rahmet dolayısıyla onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.* ” (Nisa, 4/58)

1.1.5. Liyakat

İş ehil olana verilmiştir: “*Şüphesiz ki Allah size, emânetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder! Doğrusu Allah, bununla size ne güzel nasihat veriyor! Şüphesiz ki Allah, Semî'dir (herşeyi işiten), Basîr'dir (hakkıyla gören).*” (Nisa, 4/58)

Bu ilkeleri Ahmet El Katip: Kur'an-ı Kerim adalet, insaf, hakka saygı gibi erdemlere sürekli vurgu yaparken zulümden sakındırmış ve zalimlere tehditler savurmuştur. Bu içeriğe sahip onlarca hatta yüzlerce ayet mevcuttur. Buna rağmen Müslümanlar uzun tarihleri boyunca olduğu gibi günümüzde yaşadıkları gerçeklikte adaleti pek az görürler. Özellikle iktidarı ihtilal, şiddet ve güç kullanma gibi yollarla ele geçiren, kamu malını tekeline alarak ailesine ve yandaşlarına peşkeş çeken, insaf çağrısında bulunanları katleden, adalet ve özgürlük gibi talepleri olan siyasal muhalefet çevrelerini yasaklayan hükümdarların devrinde adalet mumla aranır olmuştur. Bu gibi yönetimlerin toplumda adaletin temellerini yerle bir edecekleri aşikârdır.”⁴³ Düşünceleri ile desteklemiştir.

Mademki İslam'da dini bir otorite yoktur, öyleyse devlet ya da hükümet başkanı şer'i hâkim değil medeni hâkimdir. Devlet başkanının otoritesi din merkezli olmadığı için din, siyasi alanı tayin etmemektedir. İslam'da yönetim tamamen sivilidir. Bu yönde bir emir yoktur ve yönetimin kaynağı da din ve peygamber değil toplumdur. Çünkü devlet başkanına bu görevi veren ya millet ya da milletin

---

⁴³Ahmed El-Kâtip, *Nahve Hilafeti'd Demokratıyye*, Çev. Muhammed Coşkun, Mana Yay., 2. Baskı, İstanbul 2016, s. 14-15.

temsilcileridir. Dolayısı ile devlet başkanının halk üzerinde değil, milletin onun üzerinde hâkimiyet hakkı vardır. Devlet başkanını, milletin kendisi belirlediği için, onun kontrolünü sağlamada ve yetkilerini geri alma hakkına da millet sahiptir. Hangi anlamda olursa olsun bütün siyasal iktidar anlayışlarının, bir meşruiyet sorunu vardır. Bu anlayıştan, malum yönetimi meşru kılan ilkelerin, onun kendisini dayandırdığı iktidar temelini ne olduğu sorununu anlamak gerekir.⁴⁴

Ayrıca Müslümanların ortaya koyacağı her türlü uygulama, insani nitelik taşıyacağından dinle özdeşleştirilmesi mümkün değildir. İnsan ürünü olan her şey zamanla değerini yitirir. Kalıcı olan ilkeler ve prensiplerdir. İşte yukarıdaki ilkelere sahip olan her rejim (ister demokrasi, ister saltanat, ister hilafet) bu ilkeleri benimsemiş ve tebaasına da bu ilkeleri benimsetmiş ise o rejime uymada dini bir sakınca gözükmemektedir. Bu ilkeleri ihlal edip isyan etmekse hem dine hem de insanlığa karşı bir suçtur.

Allah'ın sıfatları konusu ise mezheplerin zuhurundan günümüze kadar süregelen meselelerden biridir. Konu hakkında Aliyyü'l Kari, Allah'u Teala kendi zatı ve sıfatı ile ganîdir. Yarattıklarından hiçbir şeye muhtaç değildir. O, kendi zatı ve sıfatları ile hamd olunmaya layıktır. Mahlûkatından biri ona hamd etsin veya etmesin hiçbir farkı yoktur. O bozulmaz ve değişmeden münezzehtir. Bilakis O, fiili sıfatları ile ebedidir. Allah'ın sıfatlarının, ilişkili olduğu yaratıkların hadis (sonradan yaratılmış) olmasından dolayı, sıfatlarının da hadis olması anlamına gelmez. Örneğin Allah rızık verendir, görendir, iştendir. Bu sıfatlar yaratılmış değildir."⁴⁵

İslam düşünce tarihinde, Allah'ın zatı ve sıfatları arasındaki ilişki meselesinde dört farklı görüş ortaya çıkmıştır. Bunlar: Allah'ı antropomorfik (insan biçimcilik) bir şekilde telakki eden Müşebbihe ve Mücessime, sıfatları nehyeden Mutezile, yine bu ikinci fırkaya benzeyen Şia ve orta yolu tutan Ehli Sünnet'tir.⁴⁶

---

⁴⁴ Sadri Maksudi Arsal, *Teokratik Devlet ve Laik Devlet*, Tanzimat Yay., İstanbul 1940, s. 32.

⁴⁵ Aliyyül Kari, *Fıkh-ı Ekber Şerhi*, trc Yunus Vehbi Yavuz, Hisar Yay., İstanbul 2016, s. 48.

⁴⁶ Şerafeddin Gölcük ve Süleyman Toprak, *Kelam-Tarih-Ekoller-Problemler*, 5.Basım, Tekin Kitabevi Yay., Konya 2001, s. 209-210.

Müşebbihe ve Mücessime Allah'ı cismani bir varlık olarak telakki eder. Nitekim isimleri de benzetmeler anlamında Müşebbihe -ki buradaki benzetme Allah'ı yarattıklarına benzetmedir- ve cisimleştiren anlamında Mücessime'den gelmektedir. Bu ekol Kur'an ve sünnete aykırı görülerek İslam dışı sayılmıştır. Teşbih ve tecsim (cisim) düşüncesini İslam dünyasına Abdullah İbn Sebe'nin soktuğu bilinmektedir. Bu fikriyata yakın Kerramilere göre Allah arşa oturmuştur ve arşa üst taraftan temas etmektedir.⁴⁷

Mutezileye göre de Allah tektir, ortağı yoktur. Allah, kıdem dışında bir sıfatla nitelendirilirse bu tevhit ilkesine aykırı olur. Çünkü Allah, her şeyi yok iken var etmiş ve her şeyin yaratıcısı olmuştur. Allah, varlığı kendinden olandır. Allah var olmak için hiçbir sebebe ihtiyaç duymayandır. Bu sebeple Allah'ın sıfatlarının insanın sıfatlarına benzetilmemesi gerekir. Bu bağlamda Mutezile, Allah'ın diğer zati sıfatlarını teville gitmiştir. Mutezile Allah'ı zatıyla hayy, zatıyla bâsir kabul etmiştir. Mutezileye göre bu sıfatlar Allah'ın zatının dışında değildir. Bu sıfatlar Allah'ın zati dışında kabul edilirse Allah'tan başka ilahlar olduğu kabul edilmiş olur ki bu da tevhide aykırıdır. Dolayısıyla bu sıfatları tevil etmek kaçınılmazdır.⁴⁸

Sıfatlar konusunda üçüncü ekol olarak inceleyeceğimiz grup ise Şia'dır. Şii dünyası sıfat konusunda tıpkı Mutezile gibi düşünmektedir. Yani Şiiler'de Allah'ın sıfatlarını kabul etmektedirler fakat bunların Allah'ın zatında var olduğuna inanmaktadırlar. Örneğin, Allah zatından dolayı kâdir ve yine zatından dolayı âlimdir. Şia'nın kolu olan İmamiyye göre, Allah'ın bir fiili irade etmesi demek o fiilin bizzat kendisi demektir. Cafer Sadık, Kur'an'da Allah'a izafe edilen "El" kelimesini Allah'ın kudreti olarak telakki etmiştir.⁴⁹

Son olarak değineceğimiz Ehl-i Sünnet ekolü ise Selefiyye, Matüridiyye ve Eş'ariyye olarak ayrı ayrı ele alınabilir. Selefiyye akaidine göre, Allah'ın sıfatları

---

⁴⁷ Gölcük ve Toprak, *a.g.e.*, s. 211-214.

⁴⁸ Kemal Işık, "*Mutezilenin Doğuşu ve Kelami Görüşleri*", Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1967, s. 20.

⁴⁹ Kamil Güneş, "*Şii Kaynaklarda Şia (İmamiyye) İle Mu'tezile Arasında İttifak ya da İhtilaf Edilen Bazı Kelami Meseleler Üzerine*", Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlmî Mecmuası, 2004, s. 187-188.

vardır. Bu sıfatlar zati veya fiili olarak ayrılamaz. Hepsi bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Selefîyye'nin en önemli özelliği Allah'a izafe edilen el, yüz gibi kavramları olduğu gibi kabul etmek ve bu kavramlarda kesinlikle teville gitmemektir. Selef bu kavramlara iman etmenin yeterli olduğunu savunur. Selef âlimlerine göre bunları tevil etmek insanı şirke götürmektedir.

Eş'ariyye ve Matüridiyye mezheplerine baktığımızda ise "Allah, sıfatlarının ne aynıdır ne de gayridir." anlayışını görmekteyiz. Bu anlayışa göre Allah, sıfatları ile kadim ve ezelidir. Onun sıfatları yaratılmışların sıfatlarından hiçbirine benzemez. Bundan dolayıdır ki Allah, O'na layık olduğu tarzda nitelendirilmelidir.⁵⁰

Konu hakkında Furkan: Kur'an ve sünnette Allah'ın özelliklerine dair bize emredilen şeyler hususunda tevil yapmamalıyız. Kimi insanlar tevil yaparak Allah'ın sıfatlarına farklı anlamlar vermiş ve böylece hataya düşmüşlerdir. İmam Malik'e "*Rahman Arş'a istiva etti.*" (Taha, 20/5) ayetinde geçen "istiva"nın keyfiyeti hakkında soru sorulduğunda: "*İstiva bilinen bir şeydir. Keyfiyeti ise meçhuldür. Ona iman etmek farz, hakkında soru sormak ise bid'attır*"⁵¹ şeklinde cevap vererek sıfatlar hakkında takınmamız gereken tavrı bize öğretmiştir.

Deaş'a göre, Müslümanların, Allah'ın esma ve sıfatlarında teşbihten uzak durmaları gerekir. Mesela, Müslümanlar, Kur'an ve sünnette: "Allah'ın eli ve yüzü vardır görüşünü", mevcudattaki varlıklara benzeterek anlamamalı, Allah'ın el, yüz v.b. ibareleri olduğu gibi kabul etmelidirler. Yani, Allah'ın eli bizim elimiz gibidir veya O'nun yüzü şu şekildedir dememeliyiz. Aksi halde "*Hiç bir şey O'nun benzeri değildir.*" (Şûra, 42/11) ayetine muhalefet etmiş ve şirke düşmüş oluruz. Aynı şekilde sıfatları tevil etmekten de uzak durmalıyız. Bu Selefî Salihin'in kaçındığı bir tutumdur. Bu konuda yolların en güvenlisi olan Selef-i Salihin'in yoluna uymalı; tevil ve teşbihten uzak durarak, Allah'ın isim ve sıfatlarına olduğu gibi inanmalıyız.⁵²

Deaş'ın Tevhid anlayışında Allah'ın yardımının sadece müminlere yönelik olduğunu yukarıda belirtmiştik. Oysaki her sözün başı olan Besmele de ve dahi

---

⁵⁰ Gölcük ve Toprak, *a.g.e.*, s. 218-221.

⁵¹ Faruk Furkan, *Kelime-İ Tevhid'in Anlam ve Şartları*, Yenda Yay., İstanbul 2010, s. 30.

⁵² Furkan, *a.g.e.*, s. 30-31.

Kuran'ın birçok yerinde Allah'ın Rahman ismine yer verilir. Rahman: “*Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan.*”⁵³ demektir. Allah'ın Esmayı Hüsnâsı'ndan biri. O, her şeyden önce âlemlerin yani bütün varlıkların rabbidir. Her şeyi o besleyip doyurur, geliştirir ve tekamülündeki hedefine doğru yükseltir. O halde, Kur'an'ın tanıttığı Allah belli bir zamanın, ırkın, bölgenin, sınıfın ilahı olmadığı gibi belli bir varlık kategorisinin tanrısı da değildir. O, tüm varlıkların sahibi ve yöneticisidir. O'nu belli bir mabedin veya kavmin tanrısı gibi anlayıp anlatmak Kuran'a ters düşer. Yahudi kavmi vahyin tanıttığı bu Allah'ı sadece Beni İsrail'i kollayıp gözeten bir Yehova olarak düşündükleri için vahye ihanet etmiş ve lanetlenmişlerdir.⁵⁴ Ayrıca Kur'an “*Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka hiçbir şey yoktur.*” (Necm, 53/39) emri ve önerisi ile Allah'ın çalışan herkese ayırım yapmadan yardım edeceğini bildirmektedir.

1.2. Peygamberlik Anlayışı

Deaş'ın yayın organlarından Konstantiniyye'de, Allah'ın insanlığa ve tüm alemlere göndermiş olduğu bütün peygamberlerin ortak bir davası vardır. Bu dava Allah'a itaat edilmesidir. Allah' a itaat o kadar önemli bir konudur ki bu hususu ihmal etmek bütün dini ihmal etmek demektir. Bütün dini ihmal etmek ise, dinden çıkmak demektir. En önemlisi de bu konu da cehalet asla kabul edilmez.”⁵⁵ “*Allah ve Resûl'ü bir işe hüküm verdiği zaman inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûl'üne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.*” (Ahzap, 33/36) ve “*Şüphesiz iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler işte onlar, Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.*” (Bakara, 2/218)

Bu vb. ayetlerden yola çıkarak Deaş Hz. Muhammed'in yöntemini şu şekilde açıklar: “Resulün yolu, iman edip tevhidi talim ettikten ve ona davet ettikten sonra ezalarına sabredip vakti geldiğinde hicret edip cihad etmektir.” Nebi

---

⁵³ Serinsu, a.g.e, s. 300.

⁵⁴ Yaşar Nuri Öztürk, *Kuran'da ki İslam*, Yeni Boyut Yay., İstanbul 1993, s. 23-24.

⁵⁵ [https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf\(16/11/2015\)](https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf(16/11/2015))

beraberindekilerle beraber Mekke'yi terk etmiş ve Medine'ye hicret etmiştir. Hicret edene kadar kâfirlerin arasında yaşarken onlarla cihada başlamamıştır. Cihad için lazım olan hicrettir. Hicret olmadan cihad yöntemi ve mantığı rabbani değil aksine kâfirlere benzemenin getirdiği makbul olmayan yanlış bir metottur.”⁵⁶

Deaş, Yine Konstantiniyye yayın organında, Hz. Muhammed (s.a.v.)' i savaşçı bir peygamber ilan etmiştir: Ey Müslümanlar, Hz. Muhammed (s.a.v.) alemlere rahmet olarak kılıçla gönderilmiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve ümmeti Allah'a kulluk edilene kadar savaşmakla emrolundu. Bizansa karşı Tebük'e çıktığında yaşı 60'ın üzerindeydi. Peygamber vefatından hemen önce Usame bin Zeyd'in ordusunu hazırlıyordu. Hz. Muhammed (s.a.v.) son vasiyetlerinden biri de “Usame'nin ordusunu gönderin” şeklindeydi. Aynı şekilde kendisinden sonra ashabı ve tabiinde, yeryüzüne hâkim olana kadar ve bütün dini inançlar kendilerine boyun eğene kadar hiçbir konuda gevşeme göstermediler, onlarla iyi geçinmediler ve onlara karşı savaştılar”. Deaş Peygamberlik kavramını cihad ve hicretten ibaret görüp son peygamber Hz. Muhammed'in de savaş için gönderildiğini ve peygamberin kendilerine gelecekte haber vererek zaferler vaad ettiğine inanmış ve insana ve insanlığa savaş ilan etmişlerdir. Bu düşüncelerini de şu görüşle desteklemektedirler: “Kıyamete kadar onlara tabi olanların hali de böyle kalacak. Zira peygamberimiz bize ahir zamanda olacak savaşları haber verdi. Bize bu savaşlarda zafer kazanacağımıza dair vaatle bulunup müjdeledi ki O, sadık, doğru sözlü ve güvenilirdir.”⁵⁷

Peygamberlik kurumu vahiy merkezli dinlerin vazgeçilmez bir unsurudur. *Peygamber kendisine inananlar için müjdeleyici ve örnek konumundadır.*” (Bakara, 2/137). Kur'an Peygambere hitaben: “*Muhakkak ki sen çok yüce bir ahlak üzeresin.*” (Kalem, 68/4) buyurmuş, insanlara ise “*Gerçekten sizin için Allah'a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Resulullah'ta çok güzel bir örnek vardır.*” (Ahzab, 33/21) müjdesini vermiştir. İnsanlara rahmet ve inayet

---

⁵⁶ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

⁵⁷ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf>(16/11/2015)

olarak gönderilen Hz. Muhammed, Deaş oluşumunca savaş peygamberi ilan edilmiştir.

Günümüz dünyasında, 14 asır önce peygamberlerin yaşadığı coğrafyada olmayan insanoglunun Hz. Peygamberi örnek alması nasıl olmalıdır? Ayrıca bu örnek alma, Peygamberin meseleler karşısındaki tavır ve alışkanlıklarını günümüzde geliştirmeye çalışmak şeklinde mi yoksa onun belirli bir coğrafyada ve tarihte yaşadığı hayatı bugün aynen yaşamaya çalışmak şeklinde mi olmalıdır?

Hz. Peygamber'i örnek almak demek, yaşadığı hayatın şekilsel yönünü aynen yaşamaya çalışmak demek olmamalıdır. Biçimsel yön, daha çok gelenek ve görenekler ile şekillenmektedir. Bu örnek alma biçimi çok basittir ve herhangi bir zorluk içermemektedir. Hz. Peygamber'i örnek almak, O'nun sahip olduğu ahlaki ve insani faziletlerin hayat geçirilmesi, ortaya koymuş olduğu dini anlayışın benimsenmesi, gelişen ve değişen olaylar karşısında onun ahlaki niteliklerine sahip olunmasıdır. Yani önemli olan, Müslümanın onun gibi giyinip onun gibi koku sürmesi değil, onun gibi adaletli, dürüst ve merhametli olması ve insani ilişkilerini onun ahlaki ölçülerine uygun şekilde yürütmesidir.⁵⁸

Modern dünya insanının Peygamber'i örnek alma işini gerçekleştirebilmesi, onun hayatının iyi öğrenilmesi ve doğru değerlendirilmesiyle mümkün olacaktır. Çünkü örnek alınan doğru tanınmadan, hakkında yeterli bilgi sahibi olunmadan anlaşılabilir.

Deaş ve paralel oluşumlar, Peygamber'in hayatını tam olarak bilmediklerinden, Peygamber'in kendisini ve getirmiş olduğu dinin temel prensiplerini içeriğini tam olarak anlayamadıklarından dolayı Peygamber'i, kitabını ve bu dinin evrensel ilkelerini insanlığa yanlış tanıtmışlardır. Eğer Deaş oluşumu, nasları iyi analiz edebilseydi, Kur'an'ın "*Haksız yere bir cana kıyan tüm insanlığın canına kıymıştır.*" (İsra, 17/33) ayeti kerimesi ile koruma altına alınan tüm insanlığın yaşama hakkını ihlal etmezdi. Yine Kur'an'ın ifadesi ile "*Andolsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.*" (Tevbe, 9/128). "*Biz seni*

---

⁵⁸ Recep Kılıç, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay., Ankara 1997, s. 246

ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiya, 21/107) Tüm insanlığa rahmet olarak gönderilen şefkat ve merhamet sahibi bir peygamber, nasıl olur da Deaş’ın ifadesi ile: “Peygamber alemlere rahmet olarak kılıçla gönderilir ve Allah’a kulluk edilene kadar savaşla emrolunur.”⁵⁹ şeklinde anlatılır.

Tabi ki Kur’an’da cihad vardır. Lakin insanlığa rahmet olarak gönderilen bir peygamberin metodunu/yolunu tamamen cihad ve hicretten ibaret görmek doğru değildir. Eğer peygamber hayatı boyunca cihadla emrolunmuşsa bu durum hayatın tümünü kapsar ve yaşamın bir anlamı kalmaz. Yani peygambere tabi olan herkes hayatı boyunca cihadla emrolunmuş olur. Bu durumun sosyal değişim karşısında ve toplumsal hayatta bir geçerliliği yoktur.

1.3. Cihad Anlayışı

Deaş, Müslüman olsun gayrimüslim olsun tüm dünyayla cihad etmeye and içmiş ve bu konuda geri adım atmamıştır. Deaş’a göre, Allah, bu dünyada bizi kâfirlerle imtihan etmektedir. Allah inancında istikamet üzere olup cihad emrine sarılacak kişilerle inancında yalancı olup bu emre katılmaktan kaçınacak olanları ortaya çıkarmak istemektedir. Allah şöyle buyurur: *“Ey insanlar! Sabreder misiniz diye sizi birbirinizle sınarsınız. Rabbin her şeyi görür.” (Furkan, 25/20) “And olsun ki sizi, içinizden cihada çıkanları ve sabredenleri meydana çıkarana ve haberlerinizi açıklayana kadar deneyeceğiz.” (Muhammed, 47/31). Allah, kâfirleri bir anda yok etmeye kadirdir. Çünkü Allah, bir şeye “Ol” deyince her şey anında oluverir. Cihadı emretmekten amacı, bizim imanımızda ve davamızda samimiyetimizi ölçmektir. Allah şöyle buyurur: “Savaşta inkâr edenlerle karşılaştığınızda boyunlarınızı vurun. Nihayet onlara iyice vurup sindirince bağı sıkıca bağlayın (esir alın). Savaş sona erince onları ya karşılıksız ya da fidye ile salıverin. Allah dilemiş olsaydı onlardan başka türlü intikam alabilirdi, bunun böyle olması kiminizi kiminizle denemek içindir. Allah yolunda öldürülenlere gelince Allah kendi yolunda öldürülenlerin işlerini boşa çıkarmaz.” (Muhammed, 47/4); “Hak uğrunda cihad eden, ancak kendisi için cihad etmiş olur. Şüphesiz Allah, âlemlerden müstağnidir.” (Ankebut,29/6)*

---

⁵⁹ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (25/11/2016).

Deaş'a göre bu gerçek hepimizi şu soru ile karşı karşıya getirmektedir: Biz inananlar bitap düşmüş, zayıflamış, ihtilaf halinde ve çaresiz bir durumda iken nasıl olur da cihad görevini layiki ile yerine getirebiliriz?" Allan, bu soruya şöyle cevap vermektedir: *"Allah'a ve Rasulü'ne itaat edin; çekişmeyin, yoksa korkar başarısızlığa düşersiniz ve kuvvetiniz gider. Sabredin, doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir."* (Enfal, 8/46) *"Onlara (düşmanlara) karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın. Onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız."* (Enfal, 8/60) İşte tam bu noktada Deaş bu ve benzeri ayetleri delil göstererek ister Müslüman ister gayrimüslim olsun tüm insanlığa savaş ilan etmiştir.⁶⁰

Deaş, düşünce yapısının şekillenmesinde İbn Teymiyye'nin rolü olduğunu kabul etmiş ve Cihad konusunda yayın organları Konstantiniyye de onun görüşlerini şu şekilde açıklamıştır. "Cihada güç yetirilemediği zaman onun için kuvvet ve savaş atları hazırlamak gerekir. Çünkü vacibin ancak kendisi ile yapılabildiği şey de vaciptir." Bu durumda cihad görevini nasıl layiki ile yerine getirebiliriz? sorusunun cevabını, cihad görevini yerine getirmek için ona hazırlık yapmak şeklinde tanımlayabiliriz. Bu hazırlığın mü'minleri münafıklardan ayıran bir ölçü olduğunu Allah, şöyle belirtmektedir: *"Eğer onlar savaşa çıkmak isteselerdi elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları geri koydu, "oturanlarla beraber oturun" denildi."* (Tevbe, 9/46)⁶¹

Ayrıca Deaş Kur'an'ı referans göstererek, "Hacca gelenlere su vermeyi, Mescid-i Haram'ı onarmayı, Allah'a ve ahiret gününe iman edip Allah yolunda cihad eden ile bir mi tuttunuz? Allah katında bunlar bir değildirler. Allah zulmeden bir milleti doğru yola erdirmez. İman eden, hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad eden kimselere Allah katında en büyük dereceler vardır. İşte kurtulanlar onlardır. Rableri onlara katından bir rahmet, hoşnutluk ve içinde

---

⁶⁰ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (25/11/2016)

⁶¹ İbn-i Teymiye, *a.g.e.*, s. 28-259.

tükenmez nimetler bulunan cennetleri müjdeler. Şüphesiz büyük ecir Allah katındadır.” (Tevbe, 9/19) ayetinin açıklamasında, “Cihadı farzların en üst seviyesine koymuştur. Allah yolunda cihadı, içinde kılınan bir namazın, başka mescidlerde kılınan namazdan yüz bin kez daha faziletli olduğu Mescid-i Haram’da ibadete çekilmekten, hacdan ve benzeri diğer ibadetlerden üstün görmüştür.”⁶²

Ayrıca Deaş, cihad esnasında, cihada hazırlık ve cihad sırasında, Kur’an-ı Kerim tilaveti, namaz, zikir, oruç gibi ibadetleri yerine getirememesi sebebi ile Müslüman’ın üzülmemesi gerektiğini savunmaktadır. Çünkü bütün bunların ecri Allah’ın izni ile kendisine verilir.⁶³ Fakat bu görüş, Kur’an’da yer alan “*Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman kafirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız namazları kısaltmanızda size bir günah yoktur. Kafirler, sizin apaçık düşmanınızdır.*” (Nisa, 4/101) ayetiyle çelişmektedir.

Deaş, cihad konusunda da nasların teviline gitmemiş, nasların zahiri manasına bağlı kalmıştır. Cihadı naslara sarılarak imanı hazırlığın temeline koymuştur. Çünkü cihadı meşrulaştıran, amacına yönlendiren ve içine düştüğü sapma ve ayak kaymalarından koruyan bu naslar (Kur’an ve Sünnet) dir. Ayrıca imanı hazırlığın temelini yine Kur’an ve Sünnet oluşturur. Onu ihmal etmek cihad hareketini başarısızlığa sürükler, düzensiz bir şekle sokar ve mücahidlerin fedakârlıklarını boşa çıkarır.

Deaş’a göre, Allah şirkin, kötülüğün ve zulmün yeryüzünden kaldırılıp Tevhid ve adaletin yeryüzüne hâkim olması için Müslümanlara kıtal cihadını farz kılmıştır. Kur’an’da cihad ve kıtal kelimeleri de kullanılmakta, ancak cihad ile kıtal aynı anlama gelmemektedir. Kıtal yani savaş, askeri bir hareket olup güce dayanır. ‘Cihad’ ise askeri operasyon da dâhil ilâhi hedefler uğruna gösterilen bütün çabaları ve zorlukları içerisine alır. Yani cihad, kutsal bir amaç uğruna ortaya konulan her türlü kalbi, fiili ve fikri çalışmanın ortak adıdır.”⁶⁴

---

⁶² İbn-i Teymiye, *a.g.e.*, s. 28/5-35/160.

⁶³ Abdulkadir Bin Abdulaziz, *Ehl-İ Sünnet’in Menheci ve Cihadın Esasları*, Davet Serisi-Furkan Yay., İstanbul 2016, s. 14.

⁶⁴ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (25/11/2016)

Deaş anlayışında Cihad, saldırı ve savunma cihadı olarak ikiye ayrılır: Saldırı Cihadı, düşmanın topraklarına varıp orada düşmanla savaşmaktır. Savunma Cihadı ise İslam topraklarına saldıran düşmana karşı Müslümanların kendilerini ve topraklarını savunmalarıdır. Deaş'a göre Saldırı Cihadı'nın delilleri şunlardır: *"Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın. Doğrusu Allah bağışlayan ve merhamet edendir."* (Tevbe, 9/52); *"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe iman etmeyen, Allah ve Rasulü'nün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendilerine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın."* (Tevbe, 9/29) Deaş'a göre Allah bu ayetler de, savaşmayı, pusı kurmayı ve kuşatmayı ve hatta ölmeyi ve öldürmeyi emretmiştir. Ayrıca Deaş'a göre bu ayetler muhkem olup inen son ayetlerdendir. Deaş, zikredilen ayetlerin son nüzul olan ayetler olması münasebeti ile onları nesh eden herhangi bir nass'ın olmayacağını savunmuştur. Peygamber, sahabe ve tabiin bu ayetlere göre hareket etmiş ve Allah da onlara yeryüzünün doğu ve batı kapılarını açmıştır. Bu kapılar ise, düşman ile savaşmak üzere cihada çıkılması ve kendi ülkelerinde onlara saldırı yapılması hakkındaki açık nasslardır. Bu ise "Cihadu'l-Taleb (Saldırı Cihadı)" olarak isimlendirilir.⁶⁵

Deaş'a göre Savunma Cihadı'nın delilleri ise şunlardır: *"Ey İman edenler! Toplu halde kâfirler ile karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin."* (Enfal, 8/15); *Size karşı savaş açanlara, siz de Allah yolunda savaş açın. Sakın aşırı gitmeyin, çünkü Allah aşırıları sevmez."* (Bakara, 2/190); *"Kim size saldırırsa siz de ona misilleme olacak kadar saldırın. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah muttakiler ile beraberdir."* (Bakara, 194); *"Size ne oldu da Allah yolunda ve "Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar, bize tarafından bir sahip gönder, bize katından bir yardımcı lutfet" diyen zavallı erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?"* (Nisa, 4/75). Bu ayetlerde sözü edilen savaş, Müslümanlara karşı savaş açan düşmanın taarruzuna karşı koymak için yapılan savunma savaşdır. Allah

---

⁶⁵ Abdulaziz, a.g.e, s. 109.

“Ayetlerimizi ancak kâfirler bile bile inkâr ederler.” (Ankebut, 29/47) buyurur. Selef’in yapmış olduğu saldırı savaşlarını inkâr eden ve bunun savunma savaşı olduğunu iddia ederek bu iddiaları için farklı yollara başvuranlar, ayetleri zorlama ile te’vil ederek büyük bir sapıklık içine girmiş olurlar.⁶⁶

İslam dini savaş değil barış dinidir. İslam kelimesi sözlükte, güvende olma ve güvende yaşama, kurtuluşa erme, itaat etme, Allah’ın emir ve yasaklarına teslim olma, sulh ve barış yapma anlamlarına gelir. Terim olarak ise “Hz. Muhammed’in Allah’u Teala’dan vahiy yoluyla almış olduğu temel ilkeleri ve bu ilkelerin ilk uygulamalarını bizzat kendisinin gerçekleştirdiği dinin adıdır. Yani Peygamberin, zamanla Müslüman toplumlar tarafından geliştirilen din ve dünya görüşünün, insan, toplum ve devlet gibi insani konularda kendine has ilkeleri ve dünya görüşü bulunan tarihi tecrübenin, kültür ve medeniyetin genel adıdır.”⁶⁷

İslam son dindir, barış dinidir, evrenseldir. Bu dinde zorlama yoktur. *“De ki: Hak, Rabbinizden gelendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. Zalimler için Biz bir ateş hazırladık ki, duvarları onları çepeçevre kuşatmıştır. Su için feryat edecek olsalar, feryatlarına, erimiş maden gibi yüzleri kavuran bir suyla cevap verilir. Ne kötü bir içecektir o! Ve yerleşilecek ne fena bir yerdir orası.”* (Kehf,18/29) Böylesi mükemmel bir dinin felsefesini anlamadan sadece lafzi manaya göre hareket eden Deaş oluşumu dinin mahiyetini anlamadan, evrensel ilkelerini göz ardı ederek dünyaya İslam’ı savaş dini olarak tanıtmış ve en önemlisi de mensuplarına cennetler müjdeleyerek gayb hakkında söz söyleme hakkını kendinde bulmuştur. *“De ki: “Göklerde ve yerde Allah’tan başka kimse gaybı bilmez. Ne zaman dirileceklerini de bilmezler.”* (Neml, 27/65)

Savaş, insanlık açısından en istenmeyen şey olmasına mukabil bütün insanlık tarihi boyunca daima var olmuştur. Biz burada İslam’da barışın esas olduğunu vurgulamakla işe başlamak zorundayız. Çünkü İslam ümmeti sadece dinin adı olan İslam’daki “barış, esenlik” anlamıyla yetinmeyip, on dört asır boyunca üç kıtada barış ve huzurun koruyucusu olmuş ve bu duruşu da bütün insanlığın gözleri önüne

---

⁶⁶ Abdulaziz, *a.g.e*, s. 110.

⁶⁷ Serinsu, *a.g.e*, s. 76.

sermişlerdir. Elbette bu on dört asırlık sürede Müslümanların hiçbir zaman savaşmadıklarını söylemek istemiyoruz. Burada dikkat çekmek istediğimiz husus, bu uzun zaman diliminde Müslümanların mecbur kalmadıkça savaşmamaya özen göstermiş oldukları ve yapılan savaşlara rağmen bu on dört asırlık dönemin Pax Islamica/İslam barışı, Daru's-Selam/Barış Yurdu nitelemesini hak ettiği'dir.⁶⁸

Ayrıca Deaş, en yakın dostlarını dahi tekfir konumuna koyup, yine Kur'an'la çelişmektedir. Çünkü, İslam'ın gücü Mü'minlerin birbirlerini dost edinmeleriyle oluşur. Allah şöyle buyurur: *“Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velileridir, iyiyi emreder kötülükten alıkoşlar; namaz kılarlar, zekat verirler, Allah'a ve Rasülü'ne itaat ederler. İşte Allah bunlara rahmet edecektir. Allah şüphesiz güçlüdür, hâkimdir.”* (Tevbe, 9/71) *“Kim Allah'ı, Rasülü'nü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır.”* (Maide, 5/56)

Deaş'ın dinî nasları kendi keyfiyetine göre yorumlayıp fiiliyata döktüklerine en çarpıcı örneklerden biride şudur: Deaş'a göre, esir alınan kişilere de Peygamber, kâfir muamelesi yapmıştır. Bunlar kendilerinin Müslüman olduklarını söylemelerine rağmen, peygamber bunların iddialarını kabul etmedi ve bunların görünüşleri küfür üzere oldukları gerekçesiyle, bunlara kâfir muamelesi yaptı. Ayrıca Deaş esir aldığı düşman askerlerini de hunharca öldürmüştür.⁶⁹

Savaş esirleri meselesini Kırbaşoğlu şu şekilde açıklamaktadır: *“Günümüzde esirlerin geçmişte olduğu gibi köleleştirilmesi söz konusu değildir; zira bizatihi Kur'an savaştan amacın düşmanın savaşıma gücünü kırmak olduğunu, sırf esir almak ve onları köle yapmak için savaşıma girişilemeyeceğini, hatta alınan esirlerin köle yapılmak şöyle dursun fidye karşılığında veya böyle bir karşılık olmaksızın sonuçta serbest bırakılması gerektiğini açıkça ifade etmektedir.”*⁷⁰

İslam peygamberi Hz. Muhammed Bedir Savaşı sonucunda esir düşen müşrik askerlerini öldürmemiştir. Aksine fidye verecek imkânı olanlardan fidye alınmış ve

---

⁶⁸ Mehmed, Hayri Kırbaşoğlu, *Ahır Zaman İlmihali*, Otto Yay., Ankara 2016, s. 387.

⁶⁹ <https://ia601509.us.archive.org/4/items//Konstantiniye%2001.pdf> (25/11/2016)

⁷⁰ Kırbaşoğlu, *a.g.e.*, s. 389.

akabinde serbest bırakılmışlardır. Fidyeye veremeyecek durumda olanlar ise Müslümanlara okuma yazma öğretmişlerdir. Peygamber onlara iyi muamele edilmesini emretmiş ve elbisesiz kalmış esirlere giyecek tedarik ettirmiştir. Bu esirler Müslümanlarla birlikte ve eşit şartlar altında yemeğe oturmuşlardır.

İslam dini ve bu dini insanlara tebliğ eden peygamberin esirlere uyguladığı bu tutumun Deaş oluşumunca, insana ve insanlığa yanlış tanıtılmasının vicdanlara bırakacağı iz ve bu yanlış tutumun insanlığa uygulanması sonucu kıyılan canların hesabını Kur'an şu şekilde beyan etmektedir. *“Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkartmaya karşılık olmaksızın haksız yere bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir can kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur.”* (Maide, 5/32)

1.4. Hicret Anlayışı

Deaş düşüncesinde Hicret, zillet topraklarından izzet topraklarına, tağutî sistemden şeriat sisteme intikal etmektir. Günahlardan tövbe edip günah işlememeye, insan için faydasız olanı terk edip faydalı olana, küfür topraklarından İslam diyarına, çok günah işlenen yerden az günah işlenen yere gitmektir. Hicret, cahilliği terk edip ilme, şirki ve küfrü terk edip tevhide ve şirk toplumunu terk edip İslami topluma gitmektir.⁷¹

Nitekim bu yol peygamberlerin ve onları takip eden Selefî Salih'inin yoludur. Hz İbrahim yaşadığı toplumda gereği gibi ibadetlerini ve davetini yapamadığını anlayınca *“Ben Rabbime hicret ediyorum aziz ve hâkim olan O'dur.”*(Ankebut, 29/26) diyerek Şam topraklarına hicretini gerçekleştirmiştir.. Abdullah bin Ömer, Allah Rasûlü'nü şöyle buyururken işittim: *“Muhakkak ki hicretten sonra hicret olacaktır, insanlar Hz. İbrahim'in hicret yerine (Şam) yönelecekler ve orada toplanacaklar yeryüzünde sâdece yeryüzü halkının en kötülerini kalacak. Yerleri onları atacak, Allah'ın nefsi onlardan hoşlanmayıp uzak duracak; ateş, maymunlar ve domuzlarla beraber onları toplayıp sürececek, onlar geceledikleri zaman bu ateş onlarla beraber geceleyecek, onlar öğle istirahatine çekildiği zaman onlarla beraber*

---

⁷¹ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (11/11/2015)

*dinlenecek, onlardan geride kalanları yiyecek.*⁷² Bu hadisi İmam Ahmed şöyle rivayet etmektedir: “*Hicretten sonra hicret olacaktır. Yeryüzü halkının hayırlıları Hz. İbrahim’in hicret yerine (Şam) sığınacaklardır. Yeryüzünde halkın en kötülerini kalacak ve yerleri onları atacak, Allah Azze ve Celle’nin nefsi onlardan hoşlanmayıp uzak duracak; ateş, maymunlar ve domuzlarla beraber onları toplayıp sürecektir.*”⁷³

Ebu Süleyman Hattabî bu hadisi şerh ederken şöyle buyurmuştur: “Resulullah’ın: “Hicretten sonra hicret olacaktır.” Bu hadiste kastedilen ikinci hicret ise Şam’dır. Hz İbrahim’in hicret ettiği yere hicret etmeye teşvik etmektedir. “Allah’ın nefsanî olarak onlardan hoşlanmayacaktır.” sözünden kasıt Allah onların Şam’a hicret etmelerini istemeyecek ve onlara bu hicret konusunda başarı göstermeyecektir. Bu tıpkı Kur’an’ın şu sözüne benzer “Fakat Allah onların davranışlarını hor gördü ve onları amaçlarına ulaştırmadı, onlara “Oturanlarla beraber oturun!” denildi.”⁷⁴

Deaş’a göre muhacir sürekli hareket halindedir, davet ve cihad anlayışından hiçbir zaman ayrılmayandır. Zayıfladığı yerlerden güçlü yerlere, pasifleştiği anlardan aktif olacağı anlara ve bereketsiz alanlardan bereketli sahalara doğru sürekli bir şekilde yol alandır.

Deaş, yukarıda bahsi geçen hadislerle istinaden kendi devletlerinin hak devlet, diğer devletleri ise Tağut’i sistemler olarak görmektedir. Deaş’a göre, tağutlar her zaman olduğu gibi günümüzde de rabbimiz Allah’tır” diyen Tevhid ehline baskı ve işkencelerini arttırmışlardır. Fakat Allah’ın inayetiyle Tevhid ehli sebat etti ve Allah onlara hicret kapısını açtı. Allah yeryüzünün en hayırlı yerleşkelerinden birinin kapılarını, Hz. İbrahim’e açtığı gibi, asrımızdaki tevhid ehline, yani Deaş oluşumuna açtı.⁷⁵ Allah, sizlerden iman edip salih amel işleyenlere kendilerinden öncekileri sahip ve hâkim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hâkim kılacağını, onlar için

---

⁷² Ahmed bin Hanbel, *Musned*, Hadis no. 6871, c. XI, s. 455.

⁷³ Ahmed bin Hanbel, *a.g.e*, Hadis no. 6952, s. 541.

⁷⁴ Ebi Bekr Ahmed bin Huseyn bin Ali el Beyhaki, *El Esma ves Sıfat*, c. II, Beyrut 1405-1984, Hadis no. 970, s. 394

⁷⁵ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (25/11/2016)

beğenip seçtiği dini temelli kılacağını ve korkularını güvene çevireceğini vaat etti. Bu kapsamda “Çünkü onlar bana kulluk ederler, hiçbir şeyi bana eş tutmazlar.” (Nur, 24/55) ayetini de kendilerine esas aldılar.

El-Bağdadi, yayın organları Dabıq’a verdiği bir demeçte: “Hicretin ancak, tevbe kapısı kapanacağında son bulacağını ve tövbenin de güneş batıdan doğuncaya kadar devam edeceğini beyan etmiştir.. Halife yaptığı konuşmalarda, İsa’nın tekrar yeryüzüne ineceği ve Müslüman ordulara önderlik edeceği zamana kadar, kâfir topluluklarla savaşın devam edeceğini ve asla durdurulamayacağını açıklamış ve sözlerini: “Muhakkak kâfirlerle savaş, hicret ve cihad kıyamete kadar devam edecektir.” düşüncesiyle dile getirmiştir. Ve dahi sözlerine devam ederek “Ey Müslümanlar! Şu an yürüttüğümüz savaşın sadece İslam Devleti’nin savaşı olduğunu sanmayın. Aksine bu bütün Müslümanların savaşıdır. Bu her yerdeki her Müslüman’ın savaşıdır ve bu savaşta İslam Devleti başı çekmektedir. Bu savaş iman ehlinin küfür ehline karşı savaşıdır” anlayışını akıllara yerleştirmiştir. Halife başlatmış oldukları bu savaş için tüm Müslümanları Mükellef kılmakta, bu mükellef tüm Müslümanlar üzerine vaciptir fetvasını vermekte ve İslam devletine hicret etmeye gücü yeten bir Müslüman’ın mazereti olmayacağını bildirmektedir.”⁷⁶ Allah Resülü’nün şöyle buyurduğunu bilmiyor musun? “Müşrikler arasında ikamet eden her Müslüman’dan beriyim.” “Ey Allah’ın resulü neden?” diye sorulduğunda Allah Resülü, “Müslümanlarla müşriklerin ateşleri birbirini görmesin”,⁷⁷ diye cevap verdi. Yine bu konu hakkında Hadisi Şerif’te şöyle buyrulmaktadır: “Kim bir müşrikle bir araya gelir ve onunla oturursa oda onlardandır.”⁷⁸

Deaş bahsi geçen hadislere istinaden, kendi inancına göre, tüm Müslümanlara, hicret kapısını aralamış ve kendi kurdukları İslam Devletine hicreti farz kılmıştır: Yayın organları Konstantiniyye de: Ey Müslümanlar, ey tevhid ehli mücahidler! Ey asırlardır İslam Devleti hasretiyle yanıp tutuşan ve bu devlet ve bu dava için

---

⁷⁶ <https://sendvid.com/daqbsezc> (01/09/2016)

⁷⁷ Tirmizi, Ebu Musa Muhammed bin İsa bin Sevra, *Es-Sünen*, c. III, Çağrı Yay. , İstanbul 1981, Hadis no 1604, s. 207.

⁷⁸ Ebu Davud, Süleyman bin El-Eş’as bin İshak Es-Sicistani, *Es-Sünen*, c. III, Çağrı Yay. , İstanbul 1981, Hadis no 2787, s. 93,

gecesini gündüzüne katan kardeşim! Allah sizin bu feryadınızı duydu ve bu dava üzerine yaptığımız samimi çalışmalara ve emeklere karşılık istediğiniz devleti sonunda sizlere nasip etti. Neden hala yabancı ülkelerde yaşıyor ve bu devletlerin tağutlarına boyun eğiyorsunuz. İslam Devleti'ni ve Allah'ın şeraiti ile yönetilmeyi istemiyor muydunuz? Halife ve Hilafeti istemiyor muydunuz? Müslümanların birlik olması gerektiğini her defasında dile getirmiyor muydunuz? İşte, Allah size nasip etti ve dualarınızı kabul etti. Hala neyi bekliyorsunuz? Neden devletinize (Deaş'a), Allah'ın hükmüne ve Muvahhid kardeşlerinizin yanına gelmiyorsunuz? Yoksa Allah muhafaza, müşrikler size daha mı sevimli geliyor? Müşriklerle beraber olmak sizleri mutlu mu ediyor?"⁷⁹ şeklinde Müslümanlara davette bulunarak, onları örgüte katılmaya çağırmaktadır.

Deaş'ın hicret anlayışı böyle olmasına rağmen, genel islami anlayışta yani İslam'ın temel kaynağı Kur'an-ı Kerim ve sahih hadislerde hicret şöyle ifade edilir:

1.4.1. Terk etme, ayrılma, ilgiyi kesme.

“(Ey Muhammed!) Müşriklerin sana söylemiş olduğu şeylere karşı sabırlı davran. Onlardan en güzel biçimde hicret et.” (Müzzemmil, 73/10).⁸⁰

1.4.2. Bir yerden bir yere göçme, taşınma, ayrılma.

“Ameller niyetlere göre değerlendirilir. Kişi için ancak niyet ettiği kadar vardır. Kim dünyalık bir nimet elde etmek için ya da bir kadınla evlenmek için hicret ederse onun hicreti onadır.”⁸¹

1.4.3. Baskılardan kurtulmak uğruna Göç

Hz. Peygamberin ve ashabın İslam'ı olduğu gibi yaşamak, Müslüman olmayan insanlara Allah'ın emirlerini duyurmak ve müşriklerin işkencelerinden kurtulmak amacıyla Mekke'den Medine'ye 622 tarihinde yapmış oldukları göç de şu ayeti

---

⁷⁹ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

⁸⁰ Serinsu, *a.g.e*, s. 136.

⁸¹ Buhari, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *El-Camiu's-Sahih*, c. I-VIII, Çağrı Yay., İstanbul 1981.

kerime de anlatılmaktadır.⁸² “Şüphesiz ki iman edip hicret edenler, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler, muhacirleri barındırıp onlara yardım edenler var ya işte onlar birbirlerinin dostlarıdır.” (Enfal, 8/72).

1.4.4. İnanç Uğruna Göç

İnkârcıların maddi ve manevi işkenceleri karşısında can, mal, akıl, namus ve din emniyetlerini yitiren Müslümanların insanca bir hayat sürmek ve inançlarının gereğini yerine getirebilmek için yapmış oldukları göç.⁸³ “Melekler, kendilerine yazık eden kimselerin canlarını alırken (dininiz için) ne yapıyordunuz? dediler. İnsanlar, yeryüzünde biz zayıf düşürülmüştük, cevabını verdiler. Bunun üzerine melekler dediler ki: ‘Allah’ın yarattığı yeryüzü geniş değil miydi ki oraya hicret etseydiniz ya!’ İşte onların varacağı yer cehennemdir. Varacakları yer ne kötüdür!” (Nisa, 4/97)

1.4.5. Ahlaki Göç

İslam dininin yasaklamış olduğu şirk, münafıklık, isyan, cimrilik, haset, kin, gıybet ve dedikodu başta olmak üzere tüm kötü huyları terk ederek Hz. Muhammed’in örnek ahlakıyla ahlaklanma, yani hicret, her türlü kötü davranışı terk etmektir.”⁸⁴

Hicret öncelikle takriri olarak, kalben, küfürden, şirkten, zulümden ve her türlü günahattan ayrılmayı gerektiren bir ibadettir. Bu küçük ve büyük günahlardan uzaklaşmadan, onlardan vazgeçmeden, yerinizi, yurdunuzu terk etseniz de gerçek hicret gerçekleşmiş olmaz. Çünkü Rabbimiz, henüz baskıların, işkencelerin başlamadığı ve çok az ayetin nazil olduğu Mekke’nin o ilk dönemlerinde inen ayetlerden, Müslümanların kalben ve ikraren müşriklerden ve onların yaşam tarzlarından ayrılmayı emretmektedir. Nitekim Mekke döneminin ilk yıllarında nüzul olan Müzzemmil Sûresi’nin 10. Ayeti: “Onların söylediklerine sabret, yanlarından

---

⁸² Serinsu, *a.g.e.*, s. 136.

⁸³ Serinsu, *a.g.e.*, s. 136.

⁸⁴ Nesai, Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb, *Es-Sünen*, c. I-VII, Çağrı Yay., İstanbul 1981, s. 24

güzellikle ayrıl.” (Müzzemmil, 73/10), Hicret’in ikraren ve kalben ayrılmayı gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

Peygamber Hz. Muhammed’in, Mekke’den Medine’ye olan mekânsal göçü ise kendi keyif ve kararlarına göre değil Cenab-ı Hak’tan aldıkları emre göre yapılmıştır. *“Onlar Rabbimiz Allah’tır dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdi.”*(Hac, 22/40) Keza bu hicret sadece Hz.Muhammed’e özgü bir olay değildir. Peygamberden önce gelen çoğu peygamberde hicret etmiştir.

Vahye dayalı ve hayatı vahiy temelli bir toplum üzere bina etmek azim, sabır ve gayret ister. İlk Peygamber Hz. Âdem’den son peygamber Hz. Muhammed’e kadar gelmiş geçmiş tüm peygamberler bu değerler için büyük fedakarlıklar yapmışlardır. Fedakarlıkları ümmetlerine de benimsetmişler ve bu uğurda büyük çaba göstermişlerdir. Hicret ise yapılan fedakarlıkların en büyüğüdür. Çünkü hicret vatanını, malını, mülkünü ve ailesini geride bırakmak ve zamanı geldiğinde candan ve canandan vazgeçmek gibi zorlukları ve fedakarlıkları da beraberinde getirir. Vahyin yayılması ve toplumsal boyuta ulaşması ancak hicretten sonraki asrı saadet ortamında mümkün olacağı için birçok peygamber bu kapıdan geçmiştir.

Hicreti hak dinin güçlü temeller üzerinde bina edilmesi ve yayılması için yapılan bir yolculuk olarak düşünürsek, bu olayı Hz. Âdem’e kadar dayandırabiliriz. Hz. Adem’in cennetten çıkarılıp yeryüzüne gönderilmesi ilk hicret olarak görülür. Hz. Adem gibi Hz. Nuh’ ta hicret olayını meşakkatle yaşayan elçilerden biridir. Hz. Nuh başta oğlu olmak üzere Kavminin Allah’a iman etmesi için büyük fedakarlıklar göstermiş ancak sonuç itibariyle kavminin inançsızlığı ve inatlaşması yüzünden hüsrana uğramıştır. (Hud, 11/42) Hz. Nuh, büyük Tufan hadisesi öncesi hazırlıklar yaptı. Tedbirini alıp takdiri Allah’ a bıraktı. Tüm bunlarla meşgul iken halkının selameti için de uğraşmaya devam etti. Fakat bu kavim Allah’ ı ve peygamberini akletmeyecek kadar cahil ve bi o kadarda nankördü. Artık Nuh’un, felaketi hak eden kavminden ayrılma vakti gelmişti. Allah’ın emri ile i iman edenleri ve salih insanları yanına alıp hicretini gerçekleştirdi. Hz Nuh bu hicreti Allah’ ın kendisine verdiği ilim ve inayet sonucunda meydana getirdiği gemi ile gerçekleştirmişti. Allah da gemide

yer alan inananları kileri kurtarıp selamete çıkarmış ve onları yeryüzünün halifeleri yapmıştı.

Hız. İbrahim'in yeğeni Hız. Lut da onunla beraber hicret etti. Hız. Lut' ta diğer peygamberlerin sabrını ve fedakarlığını benimsemiş, ahlaki çöküntü, bataklık ve sapkınlık içindeki kavmini hidayete kavuşturmak için ciddi bir sınav vermiştir. Lut, onlara karşı çıktığında kavmi bu çirkin düzenlerini bozmak isteyen Hız. Lut ve beraberindeki müminleri *"Onu ve iman edenleri memleketinizden çıkarın. Çünkü onlar pek temiz insanlar!"* (A'raf, 7/82) diyerek kovdular. Onun hicreti *"Gecenin bir bölümünde aile fertlerini yola çıkar, sen de arkalarından yürü. Sizden hiç kimse sakın dönüp de ardına bakmasın."* (Hüd, 11/81) emriyle başladı. Kendisi ve inanırlar Allah'ın azabından kurtulduğu gibi o azgın kavme de azap hak oldu.

Peygamberin hicreti ise kendinden önceki tüm nebilerin amacına uygundu. İlk vahyin ardından Varaka b. Nevfel *"Kavmin seni buradan çıkaracaktır. Çünkü senin gibi vahiy tebliğ etmiş bir peygamber yoktur ki, düşmanlığa uğramamış olsun."*⁸⁵ Yaklaşık on iki yıl kavminin kurtuluşu için uğraşmış, Mekke halkını İslam'la şerefliendirmek için tüm yollara başvurmuştu. Ama Mekke, İslâm beldesi haline gelmek için biraz daha beklemek zorundaydı. Müminlerin maruz kaldığı eziyet ve işkenceler artık dayanılmaz hale gelmişti. Diğer taraftan yapılan biatlar sonucunda Medine şehri de peygamberi kucaklamak için dört gözle hicret etmesini beklemekteydi. Artık hicret Peygambere ve ümmetine şart olmuştu.

Peygamberlerin yapmış oldukları hicrette art niyet aramak akıllı bir insana yakışır durum değildir. Onlar hicret yaparlarken Allah'ın emirleri doğrultusunda hareket etmiş ve dini daha iyi anlatmanın, değişik coğrafyalara taşımanın amacını gütmüşlerdir. Peygamberlerin yapmış oldukları hicretten toplumlarını kendi hallerine terk edip kaçışları anlaşılmalıdır. Aksine onlar, mücadelelerini canları pahasına yapmış ve kavimlerini de kurtuluşa ulaştırmak için büyük çabalar göstermişlerdir. Ancak o toplumlar hakkı batıla tercih etmeleri sebebi ile peygamberlerin kavimlerinden ayrılmaları da mecburiyet haline gelmiştir. Eğer mesele yalnızca

---

⁸⁵ Müslim Ebu Hüseyin Müslim b. Haccac, Es-Sahih, c. I-V, Çağrı Yay. , İstanbul 1981, s. 97-93.

sıkıntılardan kaçmak olsaydı, Allah'ın peygamberleri, canları pahasına tebliğlerine devam etmezlerdi. Peygamberler Allah'tan aldıkları vahye göre hareket ederler. Peygamberlik kapısı Kur'an-ı Kerime göre Peygamber Hz. Muhammed ile sonlandırılmıştır.⁸⁶ Hz. Muhammed son peygamber olarak gönderildiğine (Enbiya/107) göre artık din tamamlanmış ve hicret de Hz. Muhammed'le birlikte sona ermiştir.

---

⁸⁶ Orhan Aktepe, *Peygamberliğin Hz. Muhammed İle Sona Ermesi*, Doğu Yay., Erzincan 2000, s. 21-22-23.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. DEAŞ'IN İTİKADİ ANLAYIŞI

1.1. İman Anlayışı

Deaş oluşumu, İman'ı kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve amellerin yerine getirilmesinden ibaret olarak görür. Deaş'a göre bu ilkelerden birinin eksik olması kişinin dinden çıkması için yeterli bir sebeptir. *“Allah şöyle buyurdu: O, ‘Dini dosdoğru ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin’ diye Nuh’a buyurduğunu, sana vahyettiğimizi ve İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya buyurduğumuzu sizin için de şeriat kıldı.”* (Şûrâ, 42/13) Öyleyse din, kuralları Allah tarafından belirlenen ve resullerine dini tebliğ etmeleri ve ayakta tutmaları için emrettiği şekliyle ve imanın amel vasıtasıyla tasdik edilmesidir. Deaş amel olmadan iman olmayacağını, dinde ayrılığa düşmenin, ameli terk etmek ve söz ile ameli ayırmak olduğu anlayışını savunmuştur. Bu görüşlerine delil olarak: Kur'an da Allah şöyle buyurdu, *“Eğer tevbe eder, namazı kılar ve zekâtı verirlerse dinde sizin kardeşlerinizdirler. Bilen bir topluluk için ayetleri etraflıca açıklıyoruz.”* (Tevbe, 9/11) ayetini sunmuş ve Allah Teala' nın, şirkten tövbe etmenin yöntemini, namazın kılınması ve zekâtın verilmesi yoluyla hem söz hem de amelde olması gerektiği görüşünü öne sürmüşlerdir. Deaş Rey ehlinin iman ve amel hakkındaki düşüncelerine karşı çıkararak: Rey ehli şöyle demiştir, ‘Namaz, zekât ya da diğer farzlardan herhangi biri imandan değildir.’ Onlar bunu Allah'a karşı yalan söyleyerek, O'nun kitabına ve peygamberin sünnetine karşı çıkararak yapmışlardır. Eğer söyledikleri doğru olmuş olsaydı, Ebu Bekir Mürtedlerle savaşmazdı.⁸⁷ Fetvasını vermiştir.

İmanın ne olduğu ve konusunu ilk Mürçi alimler tartışmıştır. Bu alimler iman ne olduğu konusunda uzlaşamamışlardır.⁸⁸ İlk Mürçi alimlerden sayılan Ebu Hanife, iman fiilini dil ile ikrar kalp ile tasdik olarak tanımladı. “İman artmaz ve eksilmez. Çünkü iman, kesinliğe varan ve kalben olan tasdiktir. Nitekim Ulemanın katında meşhur olanda budur. Hatta kendisinde tasdik hakikati ortaya çıkan kimse ibadet

⁸⁷ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye/%2001.pdf> (16/11/2015)

⁸⁸ Toshihiko Izutsu, *İslam Düşüncesinde İman Kavramı*, Çev. Selahattin Ayaz, Pınar Yay., İstanbul 2012, s. 107.

ve taatta bulunsa da günahları işlese de birdir. Onun tasdiki, kendisinde hiçbir değişiklik olmadan bulunduğu hal üzeredir.”⁸⁹ Mürçi ekolden Cebriye’nin kurucusu olan Cehm ibn Safvan es-Semerandi’ye göre iman kalp ile bağlıdır. Eğer insan diliyle küfrünü ilan etse, putlara tapsa, İslam ülkesinde gayrimüslim gözüke, haç ve teslise inandığını da söylese, o insan Allah katında istikamet üzere olan mümindir. Yine Mürçi alimler arasında “İman, yalnız Allah’ı bilmektir. Küfür ise yalnız Allah’ı bilmemektir.”⁹⁰ görüşünde olanlarda bulunmaktaydı.

İmanın yerinin kalp olduğunu belirten Ebu Mansur Maturidi, Nahl Sûresi’nin 106. ayetini “Her kim imanından sonra Allah'a küfür eder, kalbi iman ile yatışmış halde iken baskıyla zorlanan hariç olmak üzere inkâra meylederse böylelerinin üzerine Allah'tan bir gazap iner. Bunlar için büyük bir azap da öngörülmüştür.” delil göstererek imanın kalp ile tasdik olduğunu söylemektedir. Ayette, inandıktan sonra Allah’ı inkâr eden, cümlesi imanın bilgiden başka olduğunu vurgulamaktadır. Kalpte iman değil de bilgi bulunsa idi, sonradan küfrün bilgiyi ortadan kaldırması söz konusu olmazdı. Zira bilinen bir şey bilinmezlik edilemez.⁹¹

Yukarıda bahsi geçen söz konusu ayetin nüzul sebebi de Maturidi’nin bu görüşünü doğrulamaktadır. Ammar ibn. Yasir Hz. Peygamber’e gelip müşriklerin tehditleri karşısında onların ilahlarını hayırla anmak zorunda kaldığını belirterek üzüntüsünü dile getirdi. Hz. Peygamber de, “Bir daha küfre seni zorlarlarsa aynı şeyi yap.”⁹² cevabını vermiştir.”

Ebu’l Hasan El-Eşari, imanın lügat anlamının tasdik olduğunu belirterek “Mademki Kur’an Arapçadır, o halde onun kelimelerine Arap lügatına göre anlam vermek gerekir. Bu ilmi bir yoldur.” der. O halde şu lügat ehlinin yanında olduğu gibi imanın tasdik olması lazımdır. Bu görüşe Eşari “ Kur’an apaçık Arapça bir dille” (Şuara, 26/195) ve “Biz her elçiyi kendi kavminin diliyle gönderdik ki onlara

---

⁸⁹ İzutsu, *a.g.e.*, s. 108.

⁹⁰ Ayaz, *a.g.e.*, s. 312.

⁹¹ Özcan Hanifi, *Maturidi’de Bilgi Problemi*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yay., İstanbul 1993, s. 118.

⁹² Muhammed, Hamdi Yazır, *Hak Dini Kuran Dili*, Çev. İsmail Karaçam-Emin Işık- Nusrettin Bolelli-Abdullah Yücel, c.V, Azim Yay., İstanbul 2000, s. 3131-3132.

açıklasın” (İbrahim, 14/4) ayetlerini delil gösterir. İbn Hazm ise “İman lügatte yalnız tasdiktir. Amel ise organlardadır. Bu da lügatte ne iman ne de tasdik diye isimlendirilir.”⁹³ görüşünü ileri sürerek amelin imandan bir cüz olmadığını açıklamıştır.

Mutezile fırkasından olmak için “Usul-i Hamse”yi (tevhit, el va’d vel vaid, el-menzile beyne’l- menzileteyn, adalet, emr-i bi’l-maruf nehy-i ani’l-münker) benimsemek gerekir. Onların beş esasından birini kabul etmeyen Mutezile’den sayılmaz. Bu beş esastan beşincisi ise siyasidir. Son prensibi (iyiliğin emredilmesi, kötülüğün nehyedilmesi) imandan bir parça saymak büyük önem taşımaktadır. Bu anlayış sonucunda Mutezile siyasi olaylar ile iman arasında sistemli bir köprü kurmuştur. Mutezile ve takipçileri bu konuda Hariciler kadar sert değillerdir. Hariciler “el-emr-i bi’l-maruf nehy-i ani’l-münker” uğruna kadın, çocuk demeden Müslümanları öldürmüşlerdir. İyiliğin emredilmesi, kötülükten uzak durulması hemen hemen bütün mezheplerce benimsenmiştir. İhtilaf, bunun nasıl uygulanacağından doğmuştur. İbn Hazm, bu işin kalp ve lisan ile yapılacağını bildirmiştir.⁹⁴

Burada şu soruyu sormakta fayda vardır: Kur’an imanını nasıl tanımlamaktadır? Kur’an’a göre iman, küfrün çelişigidir (Bakara, 2/108-256) , (Al’i İmran, 3/177) ve bilgi değildir. İmanın merkezi kalp tir ve imanda kalp ile tasdik esastır. (Al’i imran, 3/167), (Maide, 5/41-6), (Tevbe, 9/125), (Nahl, 16/106).

Kalp; Kur’an’da sıkça kullanılan bir kavramdır. Kalp Kur’an’da 122 ayette geçmekte olup aklı ve vicdanı da içine alacak şekilde kullanılmıştır.⁹⁵ Kalp ile akıl bir bütündür. Aklın yerine bazen kalp kelimesi kullanılır. Terim olarak kullanıldıklarında ise kalp ile akıl arasında kapsam ve sınırlılık açısından fark vardır. Kalp kavramının içine aklın yanı sıra insanın diğer organları da girmektedir. Akıl ise kalbe nazaran daha soyut olup onun içine yalnız düşünme organı olan beyin

---

⁹³ İbn. Hazm El-Fasl, Trc. Işık Kemal, *Mutezilenin Doğuşu*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay, Ankara 1967, c. III, s. 189.

⁹⁴ Işık, *a.g.e.*, s. 72.

⁹⁵ Muhammed Ali Cozo, *Mefhumu’l-Akl ve ’l-Kalb Fi’l Kur’an ve Sunne*, Beyrut 1982, s. 17.

girmektedir.⁹⁶ Bu durumu şu şekilde ifade edebiliriz: Kalb = Akıl + duyu organları + bedenın diğer sistemlerinden oluşur. Bu duruma örnek olarak Kur'an-ı Kerim'den Hz. İbrahim kıssası verilebilir.

Hz. İbrahim, Yüce Allah'tan kalbinin gönül doygunluğuna ermesi için ölüden diriye nasıl çıkaracağını göstermesini ister. (Bakara, 2/260) Dikkat edilmesi gereken husus Hz. İbrahim, Yüce Allah'ın kudretinden şüpheye düştüğünden değil, bilakis kalbinin doyurulmasını yani hisleri ile de olaya tanıklık yapmasını istemektedir. O akklı ile düşünüp kavradığı ve benimsediği bir duruma duyuları ile de katılmak istemiştir. "İnanmıyor musun?" sorusuna, "İnanıyorum fakat kalbimin doygun olmasını istiyorum." şeklinde cevap vermesi de bu hali ortaya koymaktadır.⁹⁷

Tefekkür etme aklın fiilidir. İnsanın duyu organları vasıtası ile görür, işitir, hisseder, düşünür ve koklar. Bu sebeple insanın doğru düşünebilmesi ve hakikati bulabilmesi için beyninin yanı sıra diğer organlarının da sağlam olması gerekir. Anlaşılan o ki, kalp kavramı; düşünmeyi, akıl yürütmeyi, anlamayı da kapsayan ve bununla birlikte bedenın diğer tüm sistemlerini de içine alır. Böylece Kalp: İnsanın biyolojik, fizyolojik, ahlaki ve fikirsel bütünlüğünü ifade eder. İşte bu sebeplerden dolayı imanın merkezinin kalp olması, aklın devre dışı bırakılmasını değil, aksine aklıda imanın merkezine koyar ve aklın insanın tüm iç dünyasını kapsadığı gerçeğini ortaya çıkarır.⁹⁸

Ehl-i Sünnet âlimleri arasında tartışma konusu olan imanın artıp eksilmesi de muhtemelen bu tasdik ile ilgilidir. Gerek bilgi gerek tasdik bireysel farklara elverişlidir. Bir kimsenin tasdiki başkalarınınkinden daha güçlü yahut daha zayıf olabilir.⁹⁹ İmanın artması veya eksilmesi, bu tasdiklerdeki bireysel farklarda aranmalıdır. Hamdi Yazır konu hakkında şöyle diyor: "Kâfirlerin batıla imanlarının kuvveti müminlerin hakka imanlarının kuvveti ile mukayese edildiğinde, kâfirin batıla olan imanında daha fazla bir şiddet ve kuvvet varsa, o kâfirler o müminlere

---

⁹⁶ Ahmet Akbulut, *Sahabe Dönemi İktidar Kavgası Alevi Sünni Ayrışmasının Arka Planı*, Otto Yay., Ankara 2018, s. 215.

⁹⁷ Cozo, *a.g.e.*, s. 238.

⁹⁸ Cozo, *a.g.e.*, s. 45.

⁹⁹ Ayaz, *a.g.e.*, s. 228.

zafer elde edebilirler ki bu zafer batılın hakka galebesi değil, bir imanın diğer imana galebesi demektir.”¹⁰⁰

İslam’a göre akıl ile iman birbirinin tamamlayıcısıdır. Önemli olan iman etmek değil, doğru bir şekilde iman etmektir. Bunun sorumluluğu da bireye aittir. Kur’an sorumluluğu bireye yüklemiş ve sorumluluğun özü itibari ile bireye ait olduğunu bildirmiştir. Sorumluluk özü itibari ile bireyseldir. (Enam, 6/164), (İsra, 17/15) (Fatır, 35/18), (Zümer, 39/7) İslam düşünmeyi, araştırmayı, çalışmayı ibadet sayar. İslam, akli mahkûm eden bir yapıya sokulamaz. İnsanlar Kur’an’ı Müslümanların kitabı olarak değil, Allah’ın kitabı olarak düşünmeli ve ona göre hareket etmelidirler. İnsanlar Kur’an’ı bir kabile veya millete tahsis etmeden yani onu sınırlamadan tüm insanlığın sorunlarına çözüm getiren bir kitap şeklinde yorumlamalıdır. Bu aynı zamanda Kur’an’ın evrenselliğinin bir gereği ve sonucudur. Aslında tarihi süreç içerisinde Müslümanlardaki inanç bozuklukları, aklın mahkûm edilmesi ile beraber başlamıştır.¹⁰¹

1.2. Şirk Anlayışları

Deaş, Dabıq’ta şirk olayına ithafen, “Mutlak güç, ilim ve malik olması yalnızca Allah’a ait sıfatlardır.” Bu, insanoğlunun babası Âdem’ (a.s) dünyaya ayak basışından bu yana her daim Müslümanların inancı olmuştur ve kıyametten önce son müminin ölmesine kadar da böyle olmaya devam edecektir. Her şeyin en dakik ayrıntılarını ancak Allah Teâlâ bilir, her olayı kontrol eder, her atom parçacığının maliki O’dur. Arap Yarımadası’ndaki cahiliye müşrikleri bile mutlak güç, ilim ve mülke Allah’ın tek başına sahip olduğunda şüphe etmiyorlardı. Ancak onlar kahinlerin gaybtan bir kısım bilgilere sahip olduklarına inanarak, yemeklerinden, ekinlerinden ve hayvanlarından putlarına pay ayırarak ve putlarının onlara aracılık etmek için bazı tesirleri olduğu iddiaları da dahil pek çok başka şekilde şirke düşüyorlardı. Ne yazık ki şirke ait bu tutum kendilerinden önceki Arap milliyetçilerini taklitleri ile çok sayıda sözde İslami lider, örgüt, alim ve davetçinin

---

¹⁰⁰ Yazır, *a.g.e*, s. 1183

¹⁰¹ Akbulut, *a.g.e*, s. 219.

de kalbine ve aklına girdi. Zira bu süreç İslam'ın düşmanlarını, Rubûbiyyeti sınırlandıran sıfatlarla tanımlamaya başlattı.¹⁰²

Deaş, şirk kavramını modern dünyada halen hüküm süren rejim ve sistemlere indirgemiş, bu rejimleri ve onlara tabi olanları şirkle itham etmiştir. Bu ithamını da bazı ayet ve hadislerle desteklemiştir. Busr bin Ubeydullah El Hadrami'nin rivayet etmiş olduğu hadislerden birinde, peygamberin şöyle dediğini ifade etmektedir. “İnsanlar Hz. Muhammed (s.a.v.) e hayır hakkında soru soruyorlardı. Fakat ben bana zarar gelmesinden korkarak şer hakkında soru sordum. Dedim ki, ‘Ya Rasulullah biz cahiliye dönemi yaşıyor idik ve şer içindeydik, Allah bize senin inayetinle bu hayrı getirdi. Peki, bu hayırdan sonra şer var mı?’ Dedi ki, ‘Evet, fakat içinde ihtilaf ve şer var.’ dedi. Dedim ki, ‘O ihtilaf nedir?’ Dedi ki, ‘Benden sonra gelecek bir kısım insanlar sıratı müstakimden vazgeçecek, benim gösterdiğim yolun dışında benim sünnetimin aksi istikamette ümmeti idare edecekler. Siz onları tanıyacaksınız ve onları asla kabul etmeyeceksiniz.’ Dedim ki, ‘Bu hayırdan sonra şer var mı?’ Dedi ki, ‘Evet. Cehennem kapılarında onları bekleyen davetçiler olacaktır. Kim onlara uyarıya onu cehenneme atacaktır.’ Dedim ki, ‘Ya Rasulullah, bize onları tarif et?’ Dedi ki, ‘Onlar da bizdendir ve bizim milletimizden insanlardır. Bizim aziz duygularımızla seslenerek bizim dilimizle konuşurlar.’ Dedim ki, ‘Bunların zamanı bana yetişirse bana ne emredersiniz?’ Dedi ki, ‘Müslümanların cemaatinden ve Müslümanların kuracağı İslam Devleti'nin Halifesi'nden ayrılmazsın.’ Dedim ki, ‘Eğer Müslümanlar tarafından kurulan bir İslam Devleti ve cemaati yoksa ve kurulan bu devletin başında bir Halifesi yoksa ne yapmamız gerekir?’ Dedi ki, ‘O zaman bütün cehenneme davet edenlerden uzak dur. Hatta bir ağacın köklerini ısırap kalsan da ve bu durum ölüm sana gelinceye kadar sürse sen o hal üzere kal.’¹⁰³

Deaş bu düşünce yapısını Kur'an ayetleri ile süslemiş ve “Din hakkında Nuh'a emrettiği, (ayrıca) sana vahiy ettiğimizi ve (senden önce) İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz “ Dini dosdoğru uygulayın, onda ayrılığa düşmeyin!” emrini, size de din, yasa olarak belirledi. Onları kendisine davet ettiği şey, müşriklere ağır

---

¹⁰² <https://sendvid.com/daqbsezq> (01/09/2016)

¹⁰³ Buhari, *a.g.e.*, Hadis no. 1471.

geldi. Allah dilediğini kendisine seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir.
(Şura, 42/13)

Deaş, bahsi geçen naslardan hareketle, kurmuş oldukları İslam Devleti ve Halifesine biat, itaat ve onun etrafında birleşme hükmünü farz kılmıştır. Bu çağrıya kulak vermeyen bütün insanları şirke düştükleri için tekfir etmiş ve yeni bir İslam Devleti kurulduğu için bu devlet dışında varlığını devam ettiren tüm rejim ve sistemleri İslam karşıtı Tağuti sistemler olarak nitelendirmiştir. Allahın göndermiş olduğu tüm resul ve nebilere iman eden tüm Müslümanlara, ihtilafa düşmemeleri, birlik olmaları ve hep birlikte Allah'ın ipine sarılmaları gerektiğini vurgulamıştır. Deaş lideri El- Bağdadi: Evet, bize düşen hep birlikte bir imamın etrafında birleşmek, ona itaat etmek, kelimeleri birleştirmek ve ihtilafı ortadan kaldırmaktır. Bu söz ancak müşriklere ağır gelir ve onlar bundan uzak dururlar. Ya da müşriklerle beraber hareket ederek, kalpleri onlara benzeyenlere ağır gelir. Bu durum böyle olmasaydı, Allah yıllardır özlemini çektiğimiz ve büyük meşakkatlerle kurduğumuz bir devleti, bize nasip etmişken, Müslümanlar bundan yüz çevirmezlerdi. Bugün kim olursa olsun herhangi bir davetçi, Müslümanların birliğini bozup Müslümanları İslam Devletinden uzaklaştırıyorsa o kişi yoldan sapmış bir zavallı ve aynı zamanda şerrin davetçisi yani cehennemnin davetçisidir. Çünkü bugün İslam devleti kurulmuş ve Allah'ın dininin yaşandığı tek ülke ve devlet İslam Devleti olmuştur. Allah'ın şeriatının kesintisiz uygulandığı tek devlet, İslam Devleti'dir. İslam dininin en rahat yaşandığı, farzların en güzel ifa edildiği, küfrün, şirkin ve haramların bütün çeşitlerinin tarihe karıştığı topraklar kurmuş olduğumuz İslam Devleti'nin topraklarıdır. Ayrıca Allah'ın Kuran'da emrettiği cezalarının yerine getirildiği tek devlet, yine kurmuş olduğumuz İslam Devleti'dir."¹⁰⁴ demiştir.

Biz, Deaş oluşumunun her fırsatta dile getirdiği Halife ve Halifelik kavramlarının Kur'an-ı Kerim'de kullanılış biçimlerini ele alacağız.

---

¹⁰⁴ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

1.2.1. Birinin Yerine Geçen, Vekil

Halife, vekili olduğu kişi adına görev yapan kimse demektir. Şu ayette bu anlamda kullanılmıştır. “Allah’ın sizi Nuh un kavminin yerine halifeler kıldığını ve yaratılış olarak da onlardan üstün kıldığını hatırlayın.” (A’raf, 7/69)

1.2.2. Allah’ın Emir ve Yasaklarının Muhatabı Olan Üstün Varlık

Şu ayette de bu anlamda kullanılmıştır. “Rabbin meleklerle: ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’ demişti. Melekler, ‘Orada kan akıtacak birini mi var edeceksin? Oysa biz seni överek yüceltiyor, seni devamlı teşbih ediyoruz ve övüyoruz.’ dediler. Allah, ‘Ben sizin bilmediklerinizi bilirim.’ dedi.” (Bakara, 2/30)

1.2.3. Hz. Muhammed’in (s.a.v) Vefatından Sonra Onun Yerine Devlet Başkanlığına Geçen Yöneticilerin Ortak Adı

Tarihte bütün Müslümanların ortak iradesiyle işbaşına geçen ve yönetimde İslami kurallara uyma konusunda titizlik gösteren, işlerini istişare ile yürüten, toplumda adaletle hükmeden.¹⁰⁵

Deaş yukarıda belirlediğimiz tanımlarda devlet başkanlığı kapsamına giren halifeliği ele almış ve kurmuş olduğu İslam Devleti’nin rejimini de Halifelik ilan etmiştir. Deaş bu konuda da nasları lafzi yönden ele almış ve hataya düşmüştür. Çünkü verilen tanıma göre bir kişinin halife seçilebilmesi için hâlihazırda bütün Müslümanların ortak iradesi ile işbaşına geçmesi gerekir. Deaş oluşumu ile kurulan halifelik, kendi hegemonyası dışında varlığını devam ettiren hiçbir devletin onayını almamış ve bu halifelik sisteminin başındaki halife de seçimle işbaşına gelmemiştir. Deaş’ın şirk anlayışını Kur’anî bir bakış açısı ile ele alacak olursak:

Şirk, “Bir şeyde birisine ortak koşmaktır.” Birisine bir şey de ortak oldu demek ortak olunan şeyin azında veya çoğunda pay sahibi olmak demektir. Bu ister bir nesne de, ister bir zatta, ister bir sıfatta olsun fark etmez, aynı şeyi ifade eder. Şeriat kurallarınca imanın karşısı küfür olduğu gibi, Tevhid’in karşısı da şirkdir.¹⁰⁶ Tevhitte

¹⁰⁵ Serinsu, a.g.e, s. 117.

¹⁰⁶ Ed-Dehlevi, Abdilkadir b. Abdurrahim El-Umeri, *Nuzhetül Havatir*, Beyrut 1999-1420 c.VII, s. 302-304.

son söz tartışmasız bir şekilde Allah'a aittir. Putperest bir toplum olan ve Kur'an'ın yeryüzüne indiği coğrafya da hüküm süren Araplar bile Allah'ı inkâr etmiyorlardı. Allahı bilirler ve onlara yeri ve gökleri kim yarattı diye sorsanız Allah cevabını verirlerdi. (Ankebut, 29/61), (Lokman, 31/25) ve hatta namaz kılıyorlardı. (Enfal, 8/35).

Şirk dinsizliğin adı değildir, Ateizm hiç değildir. Neden Kur'an şirki en büyük düşman olarak görüyor ve bu büyük zulmü hedef noktasına koyuyor? Sebep gayet açıktır: Şirk, Allah'ı görünüşte ve sözde kabul etmesine rağmen O'nun kudret ve tasarrufunu yok sayıyor; sınırlamaya kalkıyor. Yahut da yaratılmışlarla paylaşıyor. Kısacası şirk yedek İlahlı bir din öngörüyor.¹⁰⁷

Meşhur Hanefî âlimlerinden İmam Muhammed İsmail ed-Dehlevî şöyle der: *“Şirk sadece insanın başkasını Allah'a eş koşup onunla arasında hiçbir fark gözetmeden denk kabul etmesi değildir. Şirkin gerçeği, insanın Allah'ın kendi yüce zatına ve ibadetine alamet kıldığı amelleri, insanlardan birine secde etmek, onun adına kurban kesip nezirde bulunmak, zor anlarda ondan yardım dilemek ve onun her yerde hazır ve nazır olduğunu söyleyip onun tasarruf yetkisine sahip olduğunu ispat etmeye çalışmaktır. Bunların hepsi ile şirk sabit olur ve insan bununla müşrik olur.”*¹⁰⁸

Bu tanımlar bize açıkça şirkin hem Rubûbiyyet'te hem de Ulûhiyyet'te olduğunu gösterir. Kişi Allah'tan başkasına bir ibadet ve tazimde bulunursa şirke düşmüştür. Allah böyle insanları asla affetmeyecektir. Allah şirk hakkında Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: ”Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun ötesinde dilediği kimseyi dilediğine bağışlar.” (Nisa, 4/48)

Tarihsel olguları, tarihsel algıları ve tarihsel kalıntıları birbirine karıştırmamak gerekir. Önemli olan tarihsel olguları irdelemektir. Her zaman her yerde ilmi ve ilim yöntemlerini incelemek zorundayız. Savaş durumunda bile ilimle uğraşmayı adet edinen (Tevbe, 9/122) bir dünya görüşünün mensuplarının düştüğü durum tam anlamıyla trajedidir. Konu hakkında Akbulut, “Doğrusu Müslüman geçmişimizi

¹⁰⁷ Yaşar Nuri Öztürk, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay., Ankara 1997, s. 90.

¹⁰⁸ Ed-Dehlevî, *a.g.e.*, s. 302-304.

temize çıkarma ideolojisi yani kurumsallaşmış cehalet, tarihsel süreçleri anlamayı özleyen bilişsel ve zihinsel engeller oluşturmuştur. Günümüzde Müslümanların büyük çoğunluğu, dinsel sorumluluklarının tarihsel süreç içerisinde oluşmuş Müslüman geleneğine yönelik olduğuna inanmaktadır.¹⁰⁹ Tarih içerisinde birçok mezhep savunduğu ideolojiyi kurtarıcı görmüş, muhaliflerine de kâfir etiketi vurarak tekfir etmişlerdir. Bu ideolojinin günümüz temsilciliğini Deaş oluşumu üstlenmiş ve kendisine muhalif olan her grubu ve bu grubun mensuplarını tekfir etmiştir.

Tekfir, bir Müslüman'ı küfre nispet etmek, onun kâfir olduğunu iddia etmektir. Tekfir konusunda İslam'ın temel yaklaşımı Müslüman olduğunu söyleyen, kendisini Müslüman olarak tanımlayan bir kişiye, kâfir olduğu şeklinde bir itham yapılmayacağıdır. *“Lailahe illallah, Muhammed'ün Resulullah”* sözünü kim dili ile söylerse İslam'a girmiş olur ve kalbi ile inanmamış olsa da ona İslam'ın hükümleri uygulanır. Çünkü biz zahire göre hüküm veririz. Gizli olanları ise ancak Allah bilir. Bu görüşümüze delil olarak şunu getiririz: “Peygamber, şahadet getiren kişinin Müslümanlığını kabul ederdi. Bu bağlamda Usame b. Zeyd'den rivayet edilen bir hadis vardır. Usame bin zeyd ‘Lailahe İllallah’ dediği halde bir adama kılıç çekerek öldürmüş ve bu olay sonucunda Peygamberimiz kendisini kınamıştır. Peygamber kendisine. ‘Lailahe İllallah’ dedikten sonra mı öldürdün? diye sorunca ’ Usame de: ‘Kılıcı çektikten sonra korktuğu ve çekindiği için böyle söyledi.’ diye cevap verdi. Peygamber ise bu sözler üzerine; nereden biliyorsun, onun kalbini yarıp baktın mı?’¹¹⁰ diye cevap vermiştir. Bu ve benzeri nasların ve uygulamaların paralelinde haram olan bir fiili helal sayılmadıkça, helal olan bir fiilde haram sayılmadıkça Müslüman olan bir kişinin işlediği günah sebebi ile tekfir edilemeyeceği gayet açıktır.

Deaş, tekfir anlayışına paralel olarak, kendi İslam anlayışını benimsemeyen kişi ve grupları da Mürted olarak görmektedir. Mürted, İslam dininden çıkıp başka bir dine geçen, kısaca din değiştiren kimse demektir. *“İçinizden dininden dönüp kâfir olarak ölen olursa, bunların işleri dünya ve ahirette boşa gitmiş olur. İşte cehennemlikler onlardır, onlar orada temellidirler.”* (Bakara, 2/218) Ayrıca Mürted,

---

¹⁰⁹ Akbulut, *a.g.e.*, s. 16.

¹¹⁰ Yusuf,El- Kardavi, *Çağdaş Meselelerde Fetvalar*, çev. Veysel Bulut, c. I, Ravza Yay, İstanbul 1996, s. 169

İslam'ın kesin olan emirlerinden veya yasaklarından herhangi birini inkâr eden kişi içinde kullanılır. “*Ey iman edenler! Sizden kim Mürted olursa (bilsin ki) Allah yakında öyle bir toplum getirecek ki (O) onları sever onlar da onu severler.*” (Maide, 5/54).¹¹¹

Mürted, asıl itibariyle Müslümanlığı benimsedikten sonra İslam dininden çıkanlar için kullanılır. İslam âlimleri bu kavramı, kendisini İslam'a nispet ettikten sonra küfür işleyenlere de kullanmışlardır. Deaş'ın referans kabul ettiği alimlerden İbni Teymiyye Mürted kavramını Nusayriler için kullanmıştır. İbn Teymiyye Nusayrilerin, kendi inançlarını gizlemediklerini ve bilakis inançlarının bütün insanlar tarafından bilindiğini beyan etmiştir. Ona göre Nusayriler namazlarını beş vakit kılmaz, ramazan ayında oruç tutmaz , hacca gitmez, zekât vermez ve bunların farz olduğuna da inanmazlar. Aynı zamanda içkiyi ve diğer haramları da helal sayar ve Ali'yi de İlah olarak görürler.”¹¹²

Deaş oluşumu dinî görüşlerine referans kabul ettiği âlimlerin Mürtedlere yönelik vermiş oldukları hükümlerden daha da ileri giderek kendi görüşlerine ve hayat anlayışlarına uymayan tüm Müslümanları ve onların çocuklarını Mürted saymış ve öldürülmelerini caiz görmüştür. Görüldüğü üzere gerek Deaş oluşumu gerekse İbn-i Teymiyye ve Şeyh Abdulvehhab, hakiki anlamda hiç İslam'a girmemiş Rafizi, Nusayri, Dürzi ve benzeri şirk taifelerine Mürted hükmünü vermişlerdir. Bir kişiye Mürted demek, onun daha önce sağlam bir akide ile Müslüman olduğunu kabul etmek demek değildir. Bilakis İslam âlimleri hakiki olarak hiç İslam'a girmemiş kişiler için de bu kavramı kullanmışlardır. Hatta İbn-i Teymiyye, hakiki anlamda İslam'a hiç girmemiş ve onlarca galiz küfür ve şirklerini saydığı Rafizi, Nusayri, Dürzi ve benzeri taifelere asli kâfir dememiş bilakis onlara Mürted demiştir. Gözden kaçırılmaması gereken bir gerçek vardır ki Mürted hükmü, asli kâfir hükmünden daha şiddetli ve daha ağır bir hükümdür. İslam hukuku asli kâfire tanıdığı toleransı mürtede tanımamaktadır. Asli kâfirler cizye vererek veya köle alınarak kendi dinlerini yaşama imkânları varken bu durum Mürted için geçerli

---

¹¹¹ Serinsu, *a.g.e.*, s. 265.

¹¹² İbn-Teymiyye, *a.g.e.*, s. 553-554.

değildir. Bilakis mürtedin iki seçeneği vardır. Ya tevbe edip Müslüman olur ya da öldürülür.¹¹³ hükmünü vermişlerdir.

Deaş'ın bu iddialarına rağmen Kuran, "Dileyen iman etsin dileyen inkâr etsin." (Kehf, 18/29) hitabı ile insanlara hem Cennet'e hem de Cehennem'e gitme özgürlüğü tanımıştır. Hal böyle olunca, dinden dönenin ölümle tehdit edilmesi Kur'an'ın kendisiyle çelişir. Kur'an böyle bir çelişkiden arınmıştır. Mürtedlerin durumu ile ilgili Kur'an "*Sizden kim dininden döner ve küfür içinde ölürse böylelerinin tüm amelleri dünyada da ahirette de boşa gider. Onlar ateş halkıdır ve orada sürekli kalacaklardır.*" (Bakara, 2/217) Bu ayeti kerimeye göre Allah Mürtedlerin öldürülmelerini asla ve asla önermemiş bilakis onlara en basit bedensel bir ceza bile öngörmemiştir.

Hüseyin Atay Mürted konusunu şöyle dile getiriyor: "Hz. Peygambere isnat edilen bir hadise göre Mürted öldürülür. Müslüman olmaya zorlanmamış, kendi hürriyetleri ile İslam'ı seçmiş kişi İslam'dan çıkma, tekrar eski dinine dönme hürriyetine sahip sayılmıyor. Sebep siyasaldır. Herkes istediği dine girebilir." Atay devamında "Kur'an'ın verdiği din hürriyeti, herhangi tür bir laikliğin verdiği din hürriyetinden daha geniştir. Ancak mezheplerin, mezhep bilginlerinin sergilediği din anlayışında din hürriyeti Kur'an'ın tanıdığından daha dardır. Bu, mezhep taassubuna dayanan ideolojik bir din anlayışıdır. Kur'an'ın getirdiği din anlayışına gelenekçi din taraftarları karşı olduğu gibi bu geleneksel din anlayışına düşman olanlar da karşıdır. Birinciler, bildikleri din elden gidecek korkusu taşıyor; ikinciler ise din güçlenecek, herkes Müslüman olacak diye korkuyorlar."¹¹⁴

Deaş kendilerine ister hüccet (delil) ulaşsın ister ulaşmasın her kişi ve devleti tekfir etmiş ve bunların öldürülmeleri fetvasını vermiştir. Deaş bu düşüncesini de: "Zahire göre uygulanan dünyevî hükümlerde, küfre düşürücü bir söz söylediği ya da bir fiil işlediği şer'î yollarla sabit olan bir şahıs hakkında tekfir hükmünün şartları yerine gelip engeller ortadan kalktığında kâfir olduğu hükmü verilir. Hükmü, buna ehil olan bir kimse verir. Eğer hakkında hüküm verilen kimse Daru'l-İslam'da güç

¹¹³ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

¹¹⁴ Hüseyin Atay, *Kurana Göre İman Esasları*, Atay Yay., Ankara 1999, s. 25-28.

yetirilen bir konumda ise yetkili olan kimsenin cezayı uygulamadan önce o kişiye tövbe uygulaması vaciptir. Eğer bir güç arkasında veya Daru'l-Harbe sığınarak korunuyor ise ona tövbe uygulamadan öldürmek ve malını almak herkes için caizdir. Bu konuda sonuçta elde edilecek olan maslahat veya mefsedete bakılarak uygun olan tercih edilir.”¹¹⁵ diyerek açıklamıştır. Biz Deaş oluşumunun bu tutumuna karşılık dini emirlerin kendilerine ulaştığı kimseler ile kendilerine ulaşmadığı kimselerin durumunu ele alacağız

1.2.3.1. Aslen Kâfir Olup, Nebi'nin Davetinden Habersiz Olan Kimse

Bu durumda olan kişinin kâfir olduğuna hükmedilir. Bu kişinin kâfir oluşu, İslam'a davet edildiğinde bunu reddetmesine bağlıdır denilemez. Çünkü davet ulaşmadan önce de kâfir sayılır. Bu durumda olan kişi tebliğ ulaşıncaya dek dünyada küfründen dolayı ceza görmez, ahirette ise küfründen dolayı azap görmez. İbnu'l-Kayyim bu konuda şöyle demiştir: “İslam'dan başka herhangi bir dine mensup olan bir kimsenin kâfir olduğuna inanılması vaciptir. Allah, Rasul ile dinini ulaştırmadığı kimseye azap etmez. Bu durum genel olarak böyledir. Bireyler hakkındaki hükümleri belirlemek ise Allah'a aittir. Dünyevi hükümlere gelince bunlar zahire göre verilir. Kâfirlerin çocukları ve deli olanları dünyevi hükümlere göre kâfirdirler. Onların hükümleri, velayeti altında buldukları kimselerin hükmü gibidir.”¹¹⁶

İslam'ın daveti ulaşmasa bile, İslam dinine mensup olmayan kimsenin kâfir olarak isimlendirilmesinin delilleri şunlardır: “Eğer müşriklerden biri senden eman isterse ona eman ver, ta ki Allah'ın sözünü dinlemiş olsun. Sonra onu güvenlik içinde olacağı yere ulaştır. Bu onların gerçekten bilmeyen bir topluluk olmaları nedeniyledir.”(tevbe,6) Allah, kendi sözünü işitmeden önce ve daveti bilmedikleri halde onları müşrikler olarak isimlendirmiştir: “*Sizi yaratan O'dur. Buna rağmen sizden kiminiz kâfirdir, kiminiz ise Müslüman. Allah yapmakta olduklarınızı görendir.*” (Teğabun, 64/2)

---

¹¹⁵ Abdulkadir Bin Abdulaziz, *Cehalet Özü*, neş. Murat Gezenler, Yenda Yay., tz, s. 8.

¹¹⁶ Salih Ahmed Eş-Şami, *Takribu Tarihi'l-Hicreteyn ve Babü's-Saadeteyn*, El- Mektebü'l-İslami Yay., Beyrut 1993, s. 413.

Bu ilkeler, davetten önce cehalet halinde de olsa kişinin kâfir olarak isimlendirilmesine delil teşkil eder. Ancak İslam'a davet edilmeden önce cezalandırılmaz ve öldürülmesi caiz olmaz. Aynı şekilde, tebliğ ulaşmadığı sürece Allah'ı Teala bir kimseye ahirette azap etmez. Bunun delilleri ise şunlardır: *“Biz bir peygamber gönderinceye kadar azap edecek değiliz.”* (İsra, 17/15) . *“Kendi ellerinin önceden işledikleri dolayısıyla onlara bir musibet isabet ettiğinde, “Rabbimiz, bize bir peygamber gönderseydin de, böylece biz de senin ayetlerine uysaydık ve müminlerden olsaydık, diyecek olmasalardı.”* (Kasas, 28/47)

1.2.3.2. Aslen Müslüman Olan Kimse

Kişi özür kabul edilebilecek bir cehalet içerisinde küfre götürücü bir amel işlerse, kişinin kendisi hakkında kâfir olduğuna hükmedilmesine ve böylece cezalandırılmasına engel olmuş olur.

Ebu Vâkîd el-Leysi'den şöyle rivayet edilmiştir: “Peygamber Hz. Muhammed(s.a.v.) ile beraber Huneyn Savaşı'na çıktığımızda bizler yeni İslam'a girmiştik. Müşriklerin “Zâtu Envat” adıyla andıkları ve çevresinde toplanıp silahlarını astıkları bir sidr ağacı vardı. Bizler bu ağacının yanından geçtiğimiz sırada dedik ki, ‘Ya Rasulullah, müşriklerin Zatu Envat’ı gibi bir ağaçları var ve burada toplanıyorlar. Bizler için de bir Zatu Envat belirle.’ Rasulullah şöyle dedi: ‘Allah’u Ekber! İşte bunlar Allah’ın sünnetleridir. Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki, İsrailoğulları’nın Musa’ya söylediği şey gibi bir şey söylediniz. Onlar şöyle demişlerdi: ‘Onların ilahları gibi bizim için de bir İlah yap.’ Musa da ‘Siz cahil bir topluluksunuz ’ demişti. Siz de sizden öncekilerin yolunu takip ediyorsunuz.”(Tirmizi, 2180.) Bu olayda, Müslümanlar’ın şirk olan bir şey istemelerine rağmen, Peygamber onları ne dışladı ne de tekfir etti. İslam’a yeni girmiş olmaları nedeniyle bu cehaleti tutumlarını onlar için özür kabul etti. İşte bu hadise, cehalete özür kabul edilen durumlardandır

Tevhidin aslını, amacını ve olmazsa olmaz şartlarını tembellikten dolayı öğrenmeyerek veya giderme imkânı olduğu halde dünyalık işlere dalmalarından dolayı cahil kalarak küfrü gerektiren bir sözü veya bir ameli işleyen kimseler, içerisine düşmüş oldukları cehaleti gidermeye kadir oldukları halde gevşediklerinden

ötürü küfre girdikleri için bir mazur sayılmazlar. Kendilerine dünyada iken kâfirlere uygulanan muamelenin aynısı uygulanır. Ahirette de, eğer bu hal üzere ölürlerse, cehennemlik olacaklarına hükmedilir.

Burada çok önemli bir noktayı temas etmek gerekir. Cehaletin özür sayılabilmesi için kesinlikle giderilmesi mümkün olmayan bir bilgisizliğe sahip olmak gerekir. Hangi vasıtayla olursa olsun bilgiye ulaşma imkânı olduğu halde ulaşamayan kimseler asla mazur kabul edilmezler. İşlemiş oldukları küfür amellerini “bilgisizlik ve cehalet” yamasıyla yamamaya çalışanlar boşuna uğraşmaktadırlar. Onların öne sürmüş oldukları bu mazeret kesinlikle kabul edilmeyecektir. Çünkü onlar bu cehaletten kurtulabilir ve içine düşmüş oldukları hatalardan uzaklaşabilirlerdi. Gevşeklik gösterdikleri için cezalarını çekmek zorunda kalacaklardır.¹¹⁷

Hz. Ali der ki: “Beceremediği halde bir kimsenin ilim iddia etmesi ve ilme nispet edildiğinde sevinmesi ilmin ne kadar şerefli olduğunu anlatmaya yeterlidir. Cahil olduğu halde “Ben cahil değilim.” diye cehaletten beri olması da cehaletin kötülüğünü kınamak için yeterlidir.”¹¹⁸

Tevhidin aslını değil de bazı fer’i meselelerini bilmeyerek muhalefete düşen kimseler, bunlar günahkârdırlar, haklarında küfür hükmü verilmez.¹¹⁹

Kişi bilgiye ulaşması mümkün olduğu halde işlemiş oldukları küfre cehalet yaması ile kapatmaya çalışırsa dince bu mazaret kabul edilmeyecektir. Diğer tüm durumlar için kişinin küfre düştüğü söylenilemez.

Ancak bütün bu ayet ve hadislere rağmen, Deaş her halükârda Müslüman olsun veya olmasın herkese kâfir mührünü vurmakta ve tekfir etmektedir.

---

¹¹⁷ Faruk Furkan, *Kelime-İ Tevhid'in Anlam ve Şartları*, Menahil Yay., İstanbul 2011., s. 75.

¹¹⁸ *İbni Kayyim El Cevziyye*, Medaricu’s- Salikin, *Kur'an i Tasavvufun Esasları*, İnsan Yay., Çev. Adil Bebek, Muharrem Tan, İstanbul 2013, s. 470.

¹¹⁹ Furkan, *a.g.e.*, s. 76.

1.2.3.3. Kişiyi Mükellef Konumuna Getiren Hüccet Akıl mıdır Şeriat midir?

Allah'ın Hücceti, Rasuller yolu ile ikame edilir. Bu konunun delilleri Kitap ve Sünnet'te oldukça çoktur. Kur'an'da Hüccetin, Rasuller ile ikame edildiğinden birçok yerde bahsedilir. Şu ayetlerde olduğu gibi: “Rasuller'den sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın diye.” (Nisa, 4/165) “Biz bir peygamber gönderinceye dek azap edici değiliz.” (İsra, 17/15) “Eğer biz bundan önce onları helak etseydik muhakkak ki şöyle diyeceklerdi: ‘Ya Rabbi! Bize bir elçi gönderseydin de şu aşağılığa düşmeden önce ayetlerine uysaydık.’” (Taha, 20/134) “Rabbin, kendilerine ayetlerimizi okuyan bir peygamberi, yerleşim bölgelerinin merkezlerine göndermedikçe buraları helak edecek değildir.” (Kasas, 28/59) “Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa onun bekçileri onlara, ‘Size uyarıcı bir peygamber gelmemiş miydi?’ (Mülk, 67/8) diye sorarlar.” “O küfredenler bölükler halinde cehenneme sürülür. Oraya geldikleri zaman kapıları açılır, bekçileri onlara sorar: ‘Size içinizden Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bu güne kavuşacağınızı ihtar eden peygamberler gelmedi mi?’” (Zümer, 39/71)

Yukarıda ileri sürülen görüşler, Ehl-i Sünnet'in görüşüdür. Onlar bu konuda ihtilaf etmemişlerdir. İnsanlar üzerine hüccet ancak peygamberlerin gönderilmesi ve hakkı işitmeleri yoluyla ikame edilir.¹²⁰

İbnu'l-Kayyim, Tevhid inancının nasıl bilinebileceği konusunda şunları söyler: İnsanlar bu konuda çıkmaza girmiş ve ihtilaf etmişlerdir. Bir kısım insanlar Tevhid'in akıl ile bilinmesinin gerekli olduğunu, terk edenin cezalandırılacağını, dinin de akıl ile bilinen şeyi te'kid edici olarak geldiğini ve Tevhid'i bilmenin gerekliliğinin ve terk edenin cezalandırılmasının akıl ile sabit olduğunu söylediler. Dinin işitilmesini bu söylediklerine açıklayıcı bir delil kabul ettiler. Peygamberlerin getirdikleri ya akılla idrak edilebilir ya da edilemez. Eğer aklın idrak edebileceği şeyler iseler sağlıklı bir akıl onlara ulaşır. Peygambere ihtiyaç kalmadığından

---

¹²⁰ İbn- Teymiyye, *a.g.e.*, s. 493-496

nübüvvet abes olur. Yok, eğer aklın idrak edemeyeceği şeyler iseler kabule şayan değildir. Çünkü makul olmayı kabul etmek insana yaraşmaz.¹²¹

Aklın bu konuda yetersizliğini savunan İslam âlimleri ise: “Aklın tek başına kavrayabileceği konular olduğu gibi tek başına kavrayamayacağı hususlarda vardır, demişlerdir. Birincisine, kâinatın hikmet sahibi bir yaratıcıya muhtaç olduğunu akıl ile bilebilme gibi bir konu örnek verilebilir;¹²² ikincisine de haşr ve neşr, sevap ve ceza gibi benzeri konular örnek olarak verilebilir. Bunlar ancak peygamberlerin Allah’tan aldıkları vahiy ile belirlenebilir.”¹²³ derler.

İslam akıl dini değildir. İslam akılcı bir dindir. Getirmiş olduğu esaslar akla aykırı olmayan bir dindir. Eğer İslam’ın akıl dini olduğu tezi kabul edilecek olursa İlahi vahyin inkârına veya onun toplumsal hayattan uzaklaştırılmasına götüren bir yol açılmış olur.¹²⁴ İnsanın aklı ve insanın bilgisi İslam nazarında kıymetli ve önemlidir. Zira insan, akıl sayesinde bütün yaratılmışların üstünde bir konuma layık olmuş ve onun varlığına bağlı olarak sorumlu tutulmuştur. Fakat insan hayatında bunlar yeterli değildir ve insanların insanüstü bir öğretiye ihtiyaçları vardır. Zira insan aklı, ancak bu sayede yanılmaktan kurtulacak ve doğru yolu bulacaktır.¹²⁵

Gerçek manada Tevhid’i bilmenin gerekliliği, Tevhid’in akıl ve din ile sabit olduğudur. Bu gerçeğe Kur’an rehberlik etmekte ve Tevhid ile ilgili akli deliller sunmaktadır. Yine Kur’an Tevhid’in güzel, Şirk’in çirkin olduğunu ve bu durumun akıl ve fitrata uygunluğunu açıklayarak iyiliği emredip kötülüğü ise yasaklar. Bunun için Allah kitabında akli deliller şeklinde örnekler vermiştir. Kullara hitabı da, Tevhid’in güzelliği ve varlığı, Şirk’in de çirkinliği ve kötülüğü fitratlarında var olan kimselere hitap etme şeklindedir. Kur’an buna delalet eden akli kanıtlarla doludur: “Allah geçimsiz efendileri olan bir köle ile, yalnız bir kişiye bağlı olan bir kimseyi

---

¹²¹ Eş-Şehristani, Muhammed bin Abdülkerim, *El-Milel ve’n-Nihal*, Kahire 1384/1964, s. 175-176.

¹²² Er- Razi, Fahrüddin Muhammed b. Ömer b. Hüseyin, *El-Muhassal*, Mısır, ts., s. 156.

¹²³ El-Gazzali, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed, *El-İktisad Fi'l-İtikad*, Beyrut 1983, s. 131.

¹²⁴ Aktepe, *a.g.e.*, s. 13.

¹²⁵ Salih Sabiri Yavuz, *İslam düşüncesinde Nübüvvet*, Pınar Yay., İstanbul 2012, s. 142-146.

örnek verir. Bu ikisi eşit midir? Hamd Allah içindir, fakat çoğu bilmezler.” (Zümer, 39/29)

“Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile verdiğimiz güzel rızıklardan gizli ve açık infak eden kimseyi örnek gösterdi. Bunlar hiç eşit olur mu? Hamd Allah’ındır, fakat onların çoğu bilmezler. Allah şu iki örneği de verdi: Bunlardan biri hiçbir şeye gücü yetmeyen ve efendisi üzerine yük olan bir dilsiz. Onu nereye gönderse bir hayır getirmez. Şimdi bu adaletle emreden ve dosdoğru bir yol üzerinde bulunanla bir olur mu?” (Nahl, 16/75-76)

“Ey insanlar size bir örnek verildi; şimdi onu dinleyin: Sizin Allah’ın dışında yalvardıklarınız bir araya gelseler bir sinek bile yaratamazlar. Eğer sinek onlardan bir şey kapsa bunu da ondan geri alamazlar. İsteyen de aciz istenen de. Onlar Allah’ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Şüphesiz Allah güç sahibidir, azizdir.” (Hac, 22/73-74)

Yukarıda ele alınan görüşlere karşılık Deaş, ister kendisine hüccet ulaşmış olsun ister olmasın, kendilerince kurulmuş olan devlete biat etmeyen ve hicret etmeyen kişi toplum ve devletleri tekfir etmiş ve onları Darü'l-Harp kategorisinde değerlendirerek öldürülmeleri hükmünü vermiştir. Kendi devletlerini ise Darü'l-İslam ilan etmiş ve bu devlete tabi olanların hem bu dünyada hem de ahirette kurtuluşa ereceklerini savunmuştur. Yayın organları Dabıq'ta: “Darü'l-İslam Müslümanlar tarafından yönetilen yerdir, orada halkının çoğunluğu zimmet ehlinde kâfirler bile olsa İslam kanunları uygulanır, otorite Müslümanlar içindir. Darü'l-Küfre gelince orası kâfirler tarafından yönetilir, halkının çoğunluğu Müslümanlar bile olsa küfür kanunları uygulanır, otorite kâfirler içindir.”¹²⁶ fetvasını vermiştir. Deaş'a göre, “Darü'l - Küfür'den, Darü'l - İslam'a hicret etmenin hükmüne gelince, bu durum vaciptir. Allah şöyle buyurdu: “Melekler kendi nefislerine zulmedenlerin hayatına son verecekleri zaman derler ki: “Ne işte idiniz?” Onlar: “Biz yeryüzünde zayıf bırakılmışlar idik” derler. (Melekler de) “Hicret etmeniz için Allah’ın arzı geniş değil miydi?” derler. İşte onların barınma yeri cehennemdir. Ne kötü yataktır o.” (Nisa, 4/97)

---

¹²⁶ <https://sendvid.com/daqbsezq> (01/09/2016)

Deaş kendi egemenliği altında bulunan toprakları, İslam Devleti toprağı saymakta ve bu topraklar dışında hüküm süren tüm devletleri, Müslüman devletleri de dahil olmak üzere, Darü'l Harp ilan ederek kendi topraklarına hicret etmeyi şart koşmaktadır. İmk nı olduğu halde Darü'l-Harp'ten Darü'l-İslam'a hicret etmeyenleri ise tekfir etmiş ve öldürülmeleri yönünde fetva vermiştir.

D r 'l-İslâm ve Dârü'l-Harb kavramları, İslâm'ın ilk ortaya çıktığı dönem ve Ortaçağ dünyasının ilk dönemlerinde, mevcut savaş ve barış kurallarının temelini teşkil eden devletlerarası sistemin, İsl m  ilkeler açısından anlamlandırılması amacıyla Müslüman hukukçuların geliştirdikleri sisteme işaret eder. Bu kavramlar, o dönemin dünya şartlarında, Müslüman  lkeler ile gayrimüslim ülkeler arasındaki ilişkileri izah etmek için kullanılmıştır.

Genel olarak D r 'l-İslâm, "Müslümanların hâkimiyeti altında bulunan"  lkeleri, D r 'l-Harb ise "Gayrimüslimlerin hükümranlığı altında bulunan"  lkeleri tanımlamak için kullanılmıştır. İlk İslâm asırlarında bu iki kavramın yol verdiği devletlerarası düzen zamanla değişmiş ve Müslümanlarla anlaşma içerisinde olan ülkeler için D r 's-Sulh, D r 'l-Ahd, D r 'l-M v dea ve D r 'z-Zimme gibi terimler geliştirilmiştir. Başka bir ifadeyle Müslüman-gayrimüslim devletlerarası ilişkilerle savaş-barış düzleminde ortaya çıkan yeni gelişmeler ve ortak yaşama alanlarının zamanla artması bu ikili ayırımın da süreç içerisinde değişimlere uğramasına neden olmuştur.  rnek olarak Moğol istilası sonrası siyasî h kimiyetin Moğollarda olduğu ama Müslüman ahalinin şer  hükümlerin önemli bir kısmını uyguladığı ülkelerin hangi kategoride yer alacağı sorusu Müslüman âlimleri meşgul etmiştir. Hanefi fıkıh uların, Harezmi ve M ver unnehir bölgeleri,¹²⁷ İbn Teymiyye'nin Mardin¹²⁸ için verdiği fetvalar, dikkat çektiğimiz sancılı süreci yansıtılmaktadır.

Keza daha sonraki zamanlarda toplumlar arası ilişkileri açıklamakta işlevselliğini yitiren bu kavramları olduğu gibi günümüze taşımak, günümüz

---

¹²⁷ El-Bezzazi, Muhammed b. Muhammed b. şihab El-Kerderi El- Harezmi, *El-Fet ve'l-Bezzâziyye*, Beyrut 1986, c. VI, s. 311-312.

¹²⁸ İbn Teymiyye, *El-Fet va'l-K br *, Beyrut 1987, c. III, s. 532-533.

uluslararası düzenini klasik fıkhıdaki Dârü'l-Harb-Dârü'l-İslâm ayrımıyla değerlendirmek sağlıklı bir yaklaşım değildir. Nitekim konuyla ilgili çalışma yapan fıkıhçılar da mevcut uluslararası hukukî, siyasî, ticarî ilişkiler ve İslâm ülkelerinin siyasî yapıları dikkate alınarak söz konusu kavramların güncellenmesi gerektiğini ifade etmektedirler.¹²⁹

1.3. Kur'an ve Sünnet Anlayışı

Deaş, Kur'an-ı Kerim'i zahiri bir anlayışla okumakta, Kur'an'ın anlam bütünlüğünü, tarihi bağlamını ve Kur'an'ın verdiği mesajın amacını ve hedefini dikkate almamaktadır. Kur'an'ı yüzeysel bir şekilde okuyup anlamakta, tarihi bağlamını, yönetici vasıflarını, sosyal hedeflerini ve toplumsal kurallarını hesaba katmadan kısacası Kur'an'ın ana konularından ve ilkelerinden bihaber yaşamaktadır. Tıpkı tarihte boy göstermiş diğer dışlayıcı mezhepler gibi kendi görüşlerini yegane gerçek olarak görmekte, kendi ideolojilerini benimsemeyenleri dışlamakta ve dünyanın merkezine kendilerini koyarak fetva vermektedirler.

Bu kapsamda, örgütün yayın organlarından Kostantiniyye'de: Ebu Saib el-Kadı'dan rivayet edilen bir hadiste şöyle denildiği ileri sürülmektedir: "Bir gün ben Hasan bin Zeyd ed-Dai'nin yanındaydım ve onun huzurunda bulunan bir adam Peygamberin hanımı Aişe'ye, fahişelik gibi kötü bir suçlamada bulunarak, ondan bahsetti. Hasan bin Zeyd dedi ki: "Ey oğlum bunun boynunu vur!" Onun yanında mertebesi yüksek olanlar dedi ki: "Bu bizim halkımızdandır." Dedi ki: "Allah muhafaza bu adam Allah'ın Resulü'ne hakaret etti. Allah şöyle buyurmaktadır: "Kötü kadınlar, kötü erkeklere; kötü erkekler de kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara lâyıktır. O temiz olanlar iftiracıların söyledikleri şeylerden uzaktırlar. Onlar için bir bağışlanma ve bolca verilmiş iyi bir rızık vardır." (Nur, 24/26) Eğer Aişe kötü ise Nebi de kötüdür. Bu adam kâfirdir. Bunun boynunu vurun."¹³⁰

Rasulullah, şöyle buyurmuştur: "Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Ashabım hakkında Allah'tan korkunuz! Benden sonra onları hedef alıp

¹²⁹ Ahmet Özel, *İslâm ve Terör*, İstanbul 2007, s. 79-80.

¹³⁰ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

eleştirmeyiniz. Onları seven beni sevdiğinden dolayı sever. Onlara buğz eden de bana buğz ettiğinden dolayı buğz eder. Onlara eziyet eden bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden de Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet edeni de Allah hemen cezalandırabilir.”¹³¹

Deaş Kur'an ve Sünnet anlayışına “Böylece, sizler insanlara birer şahit olasınız ve Peygamber de size bir örnek olsun diye sizi orta bir ümmet yaptık. Her ne kadar Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkasına ağır gelse de biz, yönelmekte olduğun ciheti ancak Resul'e tabi olanlarla, gerisin geriye dönecekleri ayırt edelim diye kible yaptık. Allah, imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz Allah, insanlara karşı çok şefkatli ve çok merhametlidir.” (Bakara, 2/143) vb. nasları referans olarak gösmektedir.

Deaş, yukarıda ele aldığımız nasslarında sadece lafzi yanını ele alıp tevîl yoluna gitmeden, sahabeye hakaret eden insanların katlini vacip görmüştür. Kostantiniyye'de, Amr bin Avf'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurdu: Eğer Müslümanlar sınır (Bevla) da nöbet tutan silahlı kuvvetlerin en zayıfı konumuna gelmedikçe kıyamet kopmayacaktır. Sonra Peygamber, Ey Ali, Ey Ali, Ey Ali, dedi. Ali, Anam babam sana feda olsun buyur ey Allah'ın resulü, dedi. Resulullah: “Siz muhakkak Benu'l-Asfar (Rumlar) ile savaşacaksınız. Sizden sonra gelenler de onlarla savaşacaktır. Nihayet Allah yolunda hiç bir kınayanın kınamasından korkmayan, seçkin Müslümanlar olan Hicaz halkı onlarla savaşa çıkacaklar ve tesbih ve tekbirle Kostantiniyye' yi fethedecekler. O güne dek mislini elde etmedikleri öyle bol ganimet mallarını elde edecekler ki kalkanlarla bölüşecekler. Akabinde gelen bir adam da Müslümanlara, şüphesiz Deccâl sizin memleketlerinizde çıkıverdi, diyecek. Bilmiş olunuz ki o haber yalandır. Artık o habere inanan pişmandır, inanmayan da pişmandır.” buyurdu.”¹³²

Deaş yukarıdaki hadisleri kendine referans alarak Kostantiniyye yani İstanbul'un silahsız ve kan akıtılmadan teslim alınacağını, bu sürecin henüz

---

¹³¹ Tirmizi, *a.g.e.*, Hadis No. 3862.

¹³² İbni Mace, Muhammed b. Yezid, *Es-Sünen*, Çağrı Yay , c. II, İstanbul 1981, Hadis no. 4094, s. 1370

gerçekleşmediğini ve İstanbulun ancak kendi kurmuş oldukları İslam Devletince feth olunacağını, bu fetih hareketinin de kıyamete yakın bir zamanda gerçekleşeceğini beyan etmiştir. Deaş bu açıklamaları ile gaybı Peygamberin bilebileceği hükmünü vermiştir. Oysaki Kur'an-ı Kerim gayb konusunda: “De ki: Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size, ben bir meleğim de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyarım.” (En'am, 6/50) uyarısı ile gaybı sadece Allah'ın bileceğini açıkça ortaya koymuştur.

Kur'an ayetlerini iyi analiz edebilmemiz için Kur'an'ı bir bütün olarak ele almamız gerekir. Parçadan bütüne değil bütünden parçaya inilmelidir. Allah tüm mevcudatın yaratıcısıdır, tüm canlıların rızkını verendir. Hak eden Allah'tan hakkını alır. Çünkü Allah adalettir. Allah kimseye borçlu kalmaz. İster inanan olsun ister inkâr eden olsun Allah hepsinin çalışmasının karşılığını verir. Deaş bu gerçeği görmezden gelerek kâfir olarak nitelendirdiği kimseleri zayıf ve ilim yönünden kısıtlı görmektedir. Lakin “İnsan için ancak çalıştığı vardır.” (Necm, 53/39) ayeti ister Müslüman ister kafir olsun çalışan herkesin karşılığını göreceğini buyurmaktadır. Beddua ve lanetle bilim ve devletler yok olmaz. Düşmanı yenebilmek için her alanda düşmandan üstün olmak gerekir. Bu üstünlük ise bilim, teknoloji, asker vb. güçlerdedir.

Deaş hadisleri de kendi düşünce tarzına göre yorumlamış ve bu hadislere göre amel etmeyi dinin bir emri saymıştır. “Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuşlar: “Romalılar A'mâk'a yahut Dâbık'a inmedikçe kıyamet kopmayacaktır. Onların karşısına Medine'den o gün yeryüzü halkının en iyilerinden bir ordu çıkacaktır. Askerler saf bağladıkları vakit Romalılar, bizimle bizden esir alanların arasını serbest bırakın onlarla harp edelim, diyecekler. Müslümanlar da: 'Hayır! Vallahi sizinle din kardeşlerimizin arasını serbest bırakmayız.' diyecekler. Müteakiben onlarla harp edecekler ve üçte biri kaçacak, Allah ebediyen kendilerine tevbe ilham etmeyecektir. Üçte biri de öldürülecek, Allah indinde şehitlerin en faziletlisi olacaklardır. Üçte biri ise fethedecek, ebediyen fitneye duçar olmayacaklardır. Müteakiben İstanbul fethedilecektir. Gaziler kılıçlarını zeytin ağaçlarına asmış, ganimetleri taksim ederken aniden içlerinde şeytan, gerçekten memleketinizde bıraktığınız aileleriniz Deccal'ın eline geçti, diye

bağıracaktır. Müslümanlar İstanbul'dan çıkacaklar. Fakat şeytanın bu sözü yalandır. Şam'a geldikleri vakit ise gerçekten Deccal çıkacaktır. Müslümanlar harbe hazırlanırlar ve saflarını düzeltirler. Namaz için kamet getirildiği vakit, Meryem'in oğlu İsa inerek onlara imamlık yapacaktır. Allah'ın düşmanı Deccal, İsa'yı gördüğü vakit tuzun suda eridiği gibi eriyecektir. Onu bıraksa kendiliğinden helak olacak, lâkin Allah Deccal'i onun eliyle öldürecek, kanını İsa süngüsünde onlara gösterecektir.”¹³³

Peygamberin hicretinden sonra tekrar bir hicret daha yaşanacaktır. Yeryüzünde yaşayan insanların en hayırlıları daha önce İbrahim (a.s.)'in hicret ettiği yer olan Şam'a sığınacaklar. Diğer bölgelerde kalan insanlar yani hicret etmeyenler kötü insanlar olarak anılıp yeryüzü tarafından atılacaklar. Kötü insanlara yapılan eziyetler bununla da sınırlı kalmayacak ve Allah'ın nefsi onlardan hoşlanmayıp uzak duracak, ateş, maymunlar ve domuzlarla beraber onları toplayıp sürecektir.¹³⁴ İmam Beyhaki bu hadisin yorumlarken şunları dile getirmektedir: Ebu Süleyman Hattabi'nin Peygamberin hicretinden sonra tekrar bir hicret daha yaşanacaktır sözündeki ikinci hicretten maksat Şam'dır. Bu hadis insanları Hz İbrahim'in hicret ettiği yer olan Şam'a hicret etmeye teşvik etmektedir. “Allah'ın nefsi onlardan hoşlanmayacaktır.” sözünden maksat Allah, onlara bu hicreti nasip etmeyecek, orada kalmalarına müsaade etmeyecek, hicret etmek isteseler dahi onlar (kötüler) bu hicrette başarılı olamayacaklardır. Bu durum tıpkı Allah'ın şu sözüne benzer “Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları geri koydu, onlara “Oturanlarla beraber oturun!” denildi.”¹³⁵ (Tevbe, 9/46)

Yukarıda ele aldığımız hadise benzer bir hadiste, Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır: Bir tarafı karaya düşen, diğer tarafı denize düşen bir şehir işittiniz mi? (o şehir İstanbul'dur.) Sahabe: “Evet, Ey Allah'ın Resülü!” işittik dediler. Peygamber: Benî İshak (İsrailoğulları) tan yetmiş bin kişi bu şehir için gaza etmedikçe kıyamet kopmayacaktır. İstanbul'a

---

¹³³ Müslim Ebu Hüseyin Müslim b. Haccac, *Es-Sahih*, c. I-V, Çağrı Yay., İstanbul 1981, Hadis No. 2897.

¹³⁴ Ahmed bin hanbel, *El-Musned*, Çev. Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız, Zekeriya Yıldız, Ocak Yay., c. XI, İstanbul 2013-2014, Hadis No. 6952, s. 541.

¹³⁵ <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye%2001.pdf> (16/11/2015)

geldikleri vakit ne bir çarpışma ne de bir ok atma olacak. Şehir teslim olacak. “Lailahe İllallah, Allah’u Ekber” diyecekler, hemen iki tarafından biri düşecektir.¹³⁶

Deaş bu vb. hadisleri kendi inisiyatifine göre yorumlayarak, İstanbul’un kendi kurdukları İslam devletince fethedileceği, İsa’nın yeryüzüne inip Deccal’la savaşaacağı, peygamberin hicretinden sonra bir kez daha hicretin yaşanacağı ve bu hicretin kendi kurdukları devlete yapılacağı fetvasını vermiştir. Kaldı ki İsa (a.s.) nın yeniden yeryüzüne ineceği konusu İslam alimlerince tartışılan konular arasındadır. İnancımız şudur ki Nübüvvet Hz. Muhammed (s.a.v.) le sona ermiş ve yeni bir kurtarıcıya İslam kapılarını kapatmıştır. Peygamberin hicretinden sonra ise hicret yaşanılmayacağı hususu hadislerde şu şekilde dile getirilmiştir: “Mekke’nin fethedilmesinden sonra Mekke de İslam ülkesi haline geldiğinden, oradan başka yerlere hicret etmek yoktur. Fakat yeryüzünün her tarafını İslamlaştırmak için cihad ve bu niyet üzere tebliğ de bulunmak vardır.”¹³⁷

1.4. İslam Anlayışı

Deaş’a göre, Allah’ın din olarak seçtiği ve onun dışında razı olmadığı din İslam’dır. İslam’ın sözlük ve ıstılah olarak hakikati selamettir. Yani, Allah’ın dışında hiç kimseye ibadet etmeden sadece Allah’ ibadet ederek Allah’a karşı ihlaslı olmak ve Allah’a boyun eğmektir. Allah şöyle buyuruyor: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı seçtim.” (Maide, 5/ 3) “Şüphesiz Allah katında din İslam’dır.” (Ali İmran, 3/19) “Kim İslam’dan başka bir din ararsa, ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” (Ali İmran, 3/85)¹³⁸

İbn-i Teymiyye şöyle dedi: “İslam, sadece tek olan Allah’a teslim olmaktır. İslam lafzı, Allah’a teslimiyeti ve ihlası içermektedir. O’na teslim olmayan Müslüman olamaz. Allah’a teslim olduğu gibi başkalarına da teslim olan yine Müslüman değildir. Kim sadece Allah’a teslim olursa işte o Müslüman’dır. Nitekim Kur’an: “Bilâkis, kim Muhsin olarak yüzünü Allah’a döndürürse (Allah’a hakkıyla

---

¹³⁶ Müslim, *a.g.e.*, Hadis No. 2897.

¹³⁷ Nesai, *a.g.e.*, Hadis no. 11

¹³⁸ <https://sendvid.com/daqbsezq> (01/09/2016)

kulluk ederse) onun ecri Rabbi katındadır. Öyleleri için ne bir korku vardır, ne de üzüntü çekerler.” (Bakara, 2/112) ve “Kimin dini, iyilik yaparak kendini Allah’a teslim eden ve hakka yönelen İbrahim’in dinine tabi olan kimsenin dininden daha güzeldir? Allah, İbrahim’i dost edindi.”¹³⁹ (Nisa, 4/125)

Deaş’a göre, Allah’a teslim olmak demek ibadetleri harfiyen yerine getirmek demektir. Hatta Deaş şirkten tövbe edecek birisini namaz kılmak ve zekat vermek gibi amelleri kesinlikle yerine getirmesi sebebine bağlamıştır. Deaş İslam’ın temeline ibadet ve ameli koymuştur. Deaş “Kim dinini değiştirirse onu öldürün.”¹⁴⁰ hadisi baz alarak ibadetleri yerine getirmeyenler her kim olursa olsun Müslüman kimliği taşıyamaz ve İslam da yer edinemez fetvasını vermiştir. Deaş, İslam konusunda da İbn Teymiye’ nin görüşlerine yer vermiş ve İslam ve ibadetler hakkında vermiş olduğu fetvasını İbn Teymiyenin şu görüşü ile desteklemiştir: Bazı görüş sahipleri, Allah’a iftira atıp kitabına ve Resul’un sünnetine muhalefet ederek şöyle dedi: ‘Namaz, zekât ve diğer farzların hiçbiri imandan değildir.’ Eğer söz onların dediği gibi olmuş olsaydı, Ebubekir riddet ehli ile savaşırmazdı. Teslimiyetsiz bir İslam’ın olmayacağına dair sahabeler İcma etmişlerdir. Sahabeler, tembelliğinden dolayı namazı terk edeni ve zekâtı vermeyenleri tekfir ettiler. Çünkü onlar güç ile İslam’ın mütevatir ve açık olan şeriat kurallarından imtina ediyorlardı. Mürcilerin aşırıları bu konuda sahabeye muhalefet ettiler. Allah’ın insanlar için razı olduğu dinin hakikatini anlamadılar. Aynı şekilde sahabeler ihlaslı bir şekilde sadece Allah’a ibadet edilmeden de İslam’ın olmayacağını söylediler.¹⁴¹

Deaş, İslam dininin temellerini ibadet ve amele bağlamıştır. Her kim bunun bir rükününü hafife alırsa üzerine tüm bina çökebilir. Eğer bina üzerine çökerse ahirette ateşle azaptan önce dünyada kılıçla cezalandırılır. Deaş, Tevhit şahitliğini ibadet ve amel rükünlarından daha büyük olarak görür. Tevhit şahitliği, Allah’tan başka hak olarak itaat edilen ve ibadet edilenin olmadığını şahitliğidir. Tevhit kelimesi

---

¹³⁹ İbn Teymiyye, Takıyüddin Ebu’l-Abbas Ahmed, *Kitabu’n Nubuvvat*, Mısır 1346, c. I, s. 347.

¹⁴⁰ Buhari, *a.g.e*, Hadis No. 3017.

¹⁴¹ İbn Teymiyye, , *a.g.e*, s. 636.

yukarıda da ele aldığımız gibi Rububiyet, Uluhiyyet, isim ve sıfat tevhitlerini içermektedir. Allah'tan başka hak ilah yoktur, sözünün anlamı Allah'ı ilahlıkta tek kabul etmektir. İlahlık ise ilminin, kudretinin, rahmetinin ve hikmetinin olgunluğunu içermektedir. Burada O'nun kullarına olan ihsanı da vardır. İlah, kendisine ibadet edilmeyi hak eden demektir. Kendisine ibadet edilmeyi hak etmesi, onun ciddi anlamda sevilen ve O'na boyun eğilen olmasını gerektir. Bu, kendisine tabi olmakla emrolduğumuz İbrahim'in milletidir ki İbrahim kavmine şöyle demişti: “Biz sizden ve Allah'ı bırakıp da taptıklarınızdan uzağız. Sizi tekfir ediyoruz. Siz bir tek Allah'a inanıncaya kadar sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir. (Mümtehine, 60/4)

Deaş yukarıda verilen âlimlerin görüşlerini daha kati bir kalıba sokmuş ve kişi sadece Allah'a ibadet edip O'nun dışında ibadet edilenlere küfretmediği sürece Müslüman olamaz hükmünü vermiştir. Bu görüşünü de İslam'ın beş temel esasını anlatan şu hadis ile desteklemiştir. “İslam beş esas üzerine bina edilmiştir. Allah'a ibadet edilip onun dışındakilere küfretmek.”¹⁴² Allah'a ibadet edilmeden ve Tağutlara küfredilmeden İslam olmaz. Kişi demokrasi, milliyetçilik, ırkçılık, İslam'dan dönen Mürted'lerin kanun koyuculuğu gibi zamanının Tağut'una, şirklerine ve müşriklerine küfretmeden şirkten ve müşriklerin pisliğinden kurtulamaz.

İslam'ın temeli Tevhid'dir. İslam dininin Peygamberi insanlara dini anlatırken önce Tevhid akidesini anlatmış sonra amelleri yüklemiştir. Yani önce insanlarda tevhidin temellerini atmış, gönüllere tevhidi yerleştirmiş sonra amelleri temellerin üzerine bina etmiştir. Bu durumda bizlere dinin temelini tevhid olduğunun açık göstergesidir. İslam inancında kişinin Müslüman olması için “La ilahe illallah” Kelime-i Tevhid ifadesi yeterli görülmüş fakat bunun yanında din, kişinin kendisini şirke düşürecek tüm amellerden de beri ve uzak olmasını şart koşmuştur.¹⁴³

Bu konu hakkında mezheplerin görüşleri yukarıda detaylıca açıklanmıştır. Konu hakkında burada da kısaca bilgi vermek gerekirse:

---

¹⁴² [https://drive.google.com/file/d/OB7W2 \(01/09/2016\)](https://drive.google.com/file/d/OB7W2 (01/09/2016))

¹⁴³ Furkan, *a.g.e.*, s. 100.

“İman kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve azalar ile ameldir.” şeklindeki görüş, İmam Malik, İmam Şafi, Ahmed bin Hanbel, İmam Evzaî, Ehl-i Hadis ve bazı kelamcılar tarafından benimsenen görüştür.

“İman, dil ile ikrar ve kalp ile itikattir.” şeklindeki görüş, Ebu Hanife ve İmam Tahavî tarafından benimsenmiş ve ameller iman kapsamında değerlendirilmemiştir.

“İman sadece dil ile ikrardan ibarettir.” görüşü ise Kerramiye mezhebinin görüşüdür.

“İman sadece kalp ile bilmekten ibarettir.” Şeklindeki görüş ise Mürcie mezhebine aittir.

Deaş inancında ise İslam anlayışı kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve bunun yanında ameller şart koşulmuştur. Amelsiz bir imanın kişiyi dinden çıkaracağını sonra bu görevi aksatanların, ahirette ateşle, dünyada da kılıçla cezalandırılacakları hükmünü vererek İslam’da olmayan bir hükmü İslam’a yaftalamışlardır.

Ehl-i Sünnet ekolüne göre, bir kişinin Mü’min olabilmesi için, inandığı hakikati kalbi ile onaylayıp, dili ile de ikrar etmesi şarttır. Bazı alimler ise bunu şart görmemiştir. Biz bu çalışmamızda ikrarın, kelime-i tevhidin şartlarından birisi olduğunu delillendirdikten sonra bu mesele hakkında Hz. Muhammed (s.a.v.) in şu sözünü misal verdik: Allah’ın resulü, amcasına “La ilahe illallah de ki, ben bu kelime ile kıyamet gününde senin lehine şahitlik edeyim.” dedi. Ebu Talip de: “Eğer Kureys’in beni ayıplaması ve onu buna sevk eden korkusudur demeleri olmasaydı seni memnun eder ve La ilahe illallah derdim.”

Kelime-i Tevhid’in Allah katında büyük bir yeri ve önemi vardır. Bu kelime Allah katında zikirlerin en faziletlisidir. Kişi onu telaffuz ederek Allah’ı andığı vakit zikirlerin en değerlisi ile Allah’ı zikretmiş olur. Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle buyurur: “Zikrin en faziletlisi, La ilahe illallah’tır.”¹⁴⁴ “La ilahe illallah diyen ve bununla Allah’ın veçhini (yüzü) arzulayan kimseye, Allah cehennemi haram kılmıştır.”¹⁴⁵ “La ilahe illallah deyip de sonra bu söz üzere ölen her kul, muhakkak ki

---

¹⁴⁴ Tirmizi, *a.g.e.*, s. 3383.

¹⁴⁵ Buhari, *a.g.e.*, s. 425.

cennete girer.”¹⁴⁶ Bu v.b. naslar Kelime-i Tevhid kelimesini söyleyen kişinin ne kadar öneme haiz olduğunu ortaya koymaktadır. Deaş oluşumunca bu nasların açık bir şekilde göz ardı edildiği ortadadır.

Deaş, İslam dini ve hükümlerine boyun eğmeyenlerle de savaşmayı emrederek yine usulsüzlük yoluna gitmiştir. Çünkü yukarıda da açıklandığı üzere, İslam dini savaş değil barış dinidir. İslam son dindir, barış dinidir, evrenseldir. Bu dinde zorlama yoktur. “De ki: Hak, Rabbinizden gelendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. Zalimler için Biz bir ateş hazırladık ki, duvarları onları çepeçevre kuşatmıştır. Su için feryat edecek olsalar, feryatlarına erimiş maden gibi yüzleri kavuran bir suyla cevap verilir. Ne kötü bir içecektir o! Ve yerleşilecek ne fena bir yerdir orası.” (Kehf, 18/29).

Böylesi mükemmel bir dinin felsefesini anlamadan sadece lafzi manaya göre hareket eden Deaş, dinin mahiyetini anlamadan, evrensel ilkelerini göz ardı ederek dünyaya İslam’ı savaş dini olarak tanıtmış ve en önemlisi de mensuplarına cennetler müjdeleyerek gayb hakkında söz söyleme hakkını kendinde bulmuştur. De ki: "Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse gaybı bilmez. Ne zaman dirileceklerini de bilmezler." (Neml, 27/65)

Deaş’ın İslam anlayışında, “Allah dışında ibadet edilenlere küfretmek gerekir” anlayışı hâkimdir. Kur’an “Allah'tan başkasına tapanlara sövmeyiniz! Sonra onlar da bilmeyerek Allah'a söverler. Böylece biz her ümmete kendi işlerini süsledik. Sonunda dönüşleri Rab’lerinedir. Artık O, ne yaptıklarını bildirecektir.” (Enam, 6/108) diyerek Deaş’ın bu konudaki görüşünü çürütmüştür. Bu konuda da Deaş Kur’an’dan değil kendi oluşturduğu ideolojiden yola çıkmış bunu da dine alet etmiştir.

Yine Deaş’ın İslam anlayışında, “Allah’a ibadet edilmeden ve Tağutlara küfredilmeden İslam olmaz. Kişi demokrasi, milliyetçilik, ırkçılık, İslam’dan dönen Mürtedlerin kanun koyuculuğu gibi zamanının Tâğût’una, şirklerine ve müşriklerine küfretmeden şirkin necasetinden ve müşriklerin pisliğinden kurtulamaz. İslami zannedilen partilerin seçimlerindeki adaylar, oy kullananlar, maslahat ve zaruret

---

¹⁴⁶ Buhari, *a.g.e.*, s. 5827.

iddiasıyla beşeri kanunlara mahkeme olanlar, Tağutların askerleri olanlar, onlara yardım edip belamlık yapanlar bunlardandır.”¹⁴⁷ hükümleri yer alır.

Biz Deaş’ın bu görüşüne karşılık olarak Ahmet Akbulut’un : “İslam hayatı bölmemiş ve hayatın tümüne yönelik esaslar ve prensipler ortaya koymuştur. Din işleri, dünya işleri diye bir ayrımı kabul etmez. Çünkü İslam, dünya hayatında uygulanacaktır. Ahiret hayatında din yoktur. Siyaset de hayatın bir parçası olduğuna göre İslam ile ilişkisini irdelemek durumundayız. İslam’ın hayatın tümü için ortaya koyduğu prensiplerden, siyasi alan ile ilgili olarak bazı esaslar çıkarmak mümkündür. Mesela genel bir prensip olan ‘emanetin ehline verilmesi’ esasını siyasi alana da taşımak gerekir. Yanlış olan, İslam’ı siyasete indirgemek ve esası bırakıp teferruata yönelmektir. Siyaset bir amaç değil, hedefleri gerçekleştirmeye yarayan bir araçtır. Eğer araç olmaktan çıkıp amaç haline gelirse bizzat kendisi hedef olacağı için Kur’an’ın emrettiği hedefleri gerçekleştirmeye yönelmesi mümkün olmayacaktır. Bu durumda, İslam’ın tüm değerleri, siyasi çıkarlar doğrultusunda kullanılmaya çalışılacaktır.”¹⁴⁸ Görüşünü delil sunarız. Yine Akbulut “Siyasal İslam”, İslam dininin daha iyi anlaşılmasını önlemektedir. Çünkü sorunlara bilimsel açıdan değil, siyasal açıdan bakılmaktadır. Bu durum ise ilmi gelişmeyi önlemektedir. İslam’ı siyasete taşımak hem İslam’a hem de Müslümanlara karşı yapılan büyük bir haksızlıktır. İslam’ı siyasi bir ideoloji gibi algılayarak yürütülen siyasi mücadele, bizzat İslam da tefrika yaratmaktadır. On dört asırlık Müslüman tarihi bunun sayısız örnekleri ile doludur.”¹⁴⁹ demektedir.

Abduh’a göre, İslam’ da dini otorite yoktur. Bundan dolayıdır ki devlet başkanı ya da hükümet başkanı şer’i hâkim değil medeni hâkimdir. Devlet ve bu devleti yöneten başkanın otoritesi din karakterli olmadığı için din, siyasi otoriteyi tayin etmemektedir. İslam da yönetimin kaynağı Allah ve din değildir. Yönetimin kaynağı toplumdur. Bu sebepten dolayı İslam’da yönetim tamamen sivilidir. Çünkü devlet başkanına bu görevi tevdi eden ya bizzat millet ya da milletin vekilleridir.

---

¹⁴⁷ [https://drive.google.com/file/d/OB7W2 \(01/09/2016\)](https://drive.google.com/file/d/OB7W2 (01/09/2016))

¹⁴⁸ Akbulut Ahmet, *İslam’ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay. , Ankara 1997, s. 62.

¹⁴⁹ Akbulut, *a.g.e*, s. 63

Dolayısıyla devlet başkanının millet üzerinde değil milletin onun üzerinde hâkimiyet ve söz hakkı vardır.¹⁵⁰

Tüm bu açıklamalar, Deaş oluşumunun İslam devleti kavramının yanlışlığını ortaya koymaktadır. Burada şunu da hatırlatmakta fayda görüyoruz: “Allah’ın dışında ibadet edilen bir varlığın Tağut olarak isimlendirilebilmesi için mutlaka kendisine yapılan ibadete rıza göstermesi ve bu işten memnun olması şarttır. Eğer kendisine yapılan ibadete rıza göstermiyorsa o zaman Tağut olarak isimlendirilemez. Hıristiyanlar Hz. İsa’ya, Yahudiler Hz. Uzeyr’e ve daha birçok insan Allah’ın salih kullarına ibadet etmektedir. Her ne kadar onlara ibadet eden insanlar kâfir olmuş olsa da kendilerine ibadet edilen bu salih zatlar, yapılan ibadetten razı olmadıkları için “Tağut” olarak isimlendirilemezler.”¹⁵¹

Bu görüşlerle biz Deaş oluşumunun her fırsatta kendi devleti ve yönetimi dışındaki devlet ve yöneticilere isnad ettiği Tağut fetvasının ne kadar asılsız ve temelsizliğini gözler önüne serdik. Tarih boyunca Deaş ve benzeri selefî oluşumlar, Kur’an ve Sünneti zahiri olarak anlamış ve yorumlamış, Kur’an ve Sünnetin lafzi manasıyla yetinmiş ve Kur’an-ı Kerim’in emrettiği aklı ve düşünceyi arka plana itmiştir. Bu durum hak din olan İslam’a yük olmuş ve olmaya devam etmektedir.

---

¹⁵⁰ Muhammed Abduh b. Hasan Hayrullah Et-Türkmani El Mısri, *El-İslam Ven-Nasraniyye Maa'l-İlm Ve'l-Medeniyye*, Mısır, ts, s. 65.

¹⁵¹ Furkan, *a.g.e.*, s. 88.

SONUÇ

Deaş oluşumunun dine yaklaşımındaki temel problem: İslam dinini amacından uzaklaştırıp araç haline getirmeleri, İslam'ın temel ilkelerini nesne konumuna düşürmeleri ve dinde usulsüzlük yolunu tercih etmeleridir. Dini metinleri anlam ve bağlamından koparıp kendi ideolojilerini destekleyen kanun maddeleri haline dönüştürmeleri, hakikatin sadece kendi görüş ve düşünce yapılarında hayat bulduğu, Hz. Muhammed (s.a.v.) i savaş peygamberi, peygamberin getirmiş olduğu dini de savaş dini ilan etmeleri, Kur' an ve sünneti kendi düşünce yapılarına göre şekillendirmeleri Deaş oluşumunu istikametten saptırmıştır. Dünyanın dört bir tarafında mülteci konumunda olup birtakım insan haklarından mahrum kalan, inançlarından ötürü dışlanan ve bir kurtarıcı bekleyen, en önemlisi de kendilerine Cennet kapılarını açan ve akla hayale gelmeyecek mükafatların kendilerine verileceğini uman insanların Deaş oluşumuna katılmaları ve bu anlayışın görüşlerini yüceltmeleri Deaş'ı daha da hırçınlaştırmış ve adeta zafer sarhoşu haline getirmiştir. Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalar bireyin grup içerisindeyken yalnız olduğu zamana kıyasla farklı davrandığını göstermektedir. Böylece karakterleri grup içerisinde yeniden şekillenen kişiler yeni bir amaç ve misyon kazanmakta ve onlar için yaşam anlamsız olmaktan çıkmaktadır. Normal bireyler için acımasızca görülen eylemler onlar için artık normal gelmeye başlamaktadır.

Ayet ve hadislerin Deaş oluşumunca bağlamından koparılıp ideolojik sloganlara dönüştürülmesi, İslam dininin temel kavramlarının içlerinin boşaltılması, kendi düşüncelerini desteklemeyenleri ve düşünce yapısına uymayanları ötekileştirme v.b durumlar tarih boyunca birçok fırkanın temel anlayışı olmuş ve bu anlayış günümüze kadar gelmiştir.

Deaş oluşumunun çizdiği rota, tarihte Selefilik olarak bilinen, İslam'ı en sade haliyle anlama ve yaşama çabası olarak nitelendirilebilecek akımdan ayrılarak şiddeti ve terörü esas alan siyasi bir "Selefizm"e dönüştürmektir. Selefilik, Müslüman'ların sıkıntılı dönemlerinde çoğu zaman başvurdukları ve zamanla geliştirmiş oldukları bir tür zihniyet ve İslam'a bakış açısıdır. Selefilik akımında temel yöntem, bir bakıma tarihi geriye doğru işletme çabasıdır. Keza İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı

Kerim, başta ataların dini olmak üzere taklitçiliği ısrarla reddetmektedir. Tarihten günümüze kadar gelmiş olan Selefilik'in İslam anlayışını din olarak kabul etmek hak din ve son din olan İslam'ı tarihin bir kesitine mahkûm etmek demektir.

Zaman zaman medya ve kitaplar Deaş oluşumunu "Neo-Haricilik" olarak tanıtsalar da, hareketin yeni bir İslam'ı yorum çağrıştırdığını iddia etseler de aslında İslam dininde ve medeniyetinde hiçbir yeri olmayan yepyeni bir vakıa ile karşı karşıya olduğumuz muhakkaktır. İslam Tarihinde terör denildiğinde hemen ilk akla gelen fırka Haricilik ve bugünkü Deaş türü yapılanmalardır. Bu ideolojiler yeni yollar ve bakış açıları üreterek insanlığın ufkunu daraltmaya ve hayatları karartmaya devam etmektedir. Yerel ve evrensel boyutta destek görerek genişleyen bu hareketler kimi zaman devletlerarası stratejilerin kimi zaman da çıkar çatışmalarının bir parçası olarak bugün namlusunu İslam'a ve Müslümanlara yöneltmiş durumdadır.

Yaptığımız araştırmada günümüzde ortaya çıkan Deaş oluşumunun, İslam'ın evrensel niteliğini taşıyan ilkelerine (hak, adalet, sevgi, şefkat, rahmet v.s) gölge düşürmüş olduğunu, insan haklarını gözetemeyen ve insanlar arası ayrıma son veren, dünyaya barış ve esenlik getiren Hak dinin medeniyet yürüyüşünü sekteye uğrattığını tespit ettik. Ayrıca bu oluşumun Batı dünyasında İslamofobik korkuların oluşmasına sebep olduğu da görülmüştür. Tarih boyunca İslam medeniyetinde kendine has bir yeri olan ve bütün Müslümanlar tarafından benimsenmeyen bu anlayış, önceleri tamamen selef ve dini metinlere bağlılığı ifade ederken zamanla kendine yeni bir zemin bulmuş, yeni bir eyleme dönüşmüş ve yeni bir hareket haline dönüşmüştür.

Dünya'ya barış, sevgi ve kardeşlik getirmek iddiasında bulunan dinlerin, özellikle de İslâm'ın şiddet eylemleri için kaynaklık teşkil etmesi mümkün görülmemektedir. İslâm, Mevlâna gibi bir mutasavvıfın ya da Yunus Emre gibi bir halk ozanının dilinde sevgi ve kardeşlik, birlik ve beraberlik sembolü olabileceği gibi Deaş vb. oluşumların elinde şiddet eylemlerinin motivasyon kaynağı olabilmektedir. Bu bakış açıları da İslam'ın siyasallaşmasına ve siyasallaşan İslam'ın da giderek şiddet eylemlerine dönüşmesine sebep olmaktadır.

Deaş oluşumu temel argümanlarını oluştururken bazı görüşlerinin Hanbeli ekolü çizgisini benimseyen Vahhabi yorumuna yakın olması, kimi zaman İbn.

Teymiye'nin vermiş olduğu fetva ve eserlerine atıfta bulunduğu, kendi düşünce felsefesini ve devletini kurarken destek gördüğü el-Kaide'yi hem maddi yönden hem de manevi yönden geride bırakması ve el-Kaideyi bile artık tanımayarak bu örgü ve oluşum kısa süre içerisinde dünyaya sesini duyurmuştur. Günümüzde Deaş adı altında ortaya çıkan bu oluşum, bazı alimlerce geçmişte Moğol istilasına karşı İbn. Teymiye'nin o günün zaman ve şartlarına bağlı kalınarak geliştirdiği bir yaklaşımın el-Kaide tarafından güncellendikten sonra mutasyona uğramış yeni bir halidir denilebilir.

Bugün kendisini İslam'ın en orijinal oluşumu olarak takdim eden ve hakikatin kendisinde mevcut olduğunu savunan, ayet ve hadislerden görüşlerine dayanak arayan bu oluşumun verdiği fetvalar gerek kendi içerisinde gerekse diğer din mensuplarının gözünde İslamofobik korkuların oluşmasına sebep olmuştur.

Deaş oluşumuna göre hakikat, önceki nesiller olarak tanınan ve "Selef" adı verilen ilk üç neslin tekelindedir. Bu anlayışa göre kendilerinden sonra gelen Halef'lerinin Kur'an ve Sünnet'in yanında başvurdukları akıl, rey, içtihat v.b. yöntemlere yer veren dini anlama metotları geçerli değildir. Bu yaklaşımlar diğer ameli ve fıkhi mezhepleri, tarihten günümüze kadar medeniyet üreten bütün düşünce okullarını bidat ehli olarak görmüş, kendisi gibi düşünmeyen ve kendi kurallarına göre yönetilmeyen ve yaşamayan tüm yönetimleri de sapık görmüş ve tekfir etmişlerdir. Bu Oluşum, tekkeleri, zaviyeleri, itikadi mezhepleri, medeniyetimizin güzide tarihi eserlerinin yıkılmasını ve tahrip edilmesini amaçlamış ve bunları birer şirk unsuru olarak görmüştür. Bu düşüncede bilimsel yöntem yoktur, sanat yoktur, estetik yoktur ve edebiyat yoktur. Kısacası dünyaya önyak olan İslâm medeniyetinin var ettiği bilim, sanat, estetik, edebiyat ve mimari bu zihniyetler sayesinde günlük hayatın arka planına itilmiş ve bu medeniyetlerin İslam'da yeri olmadığı fetvası verilmiştir.

Tarihte ortaya çıkan tüm selefi yönelişlerde rey ehline ve mevcut ilerleme koşullarına yönelenlere tepki oluşmuş ve akıl selefi anlayışta devre dışı bırakılmıştır. Selefilik adı altında ortaya çıkan oluşum ve ekoller dini taklit ve şekilden ibaret görmüşlerdir. Deaş gelişim ve değişimden çekinmektedir. Eskilerin bazı

geleneklerine ve göreneklerine sığınarak tepkiye dayalı bir din anlayışı geliştirmiştir. Bu hareketler dinin otoritesini bozmuş ve din bu hareketler sayesinde korkunun adeta toplumsal örgütlenmesi haline gelmiştir. Selefilik'in, bir yöntem veya yoldan ziyade diğer anlayışlara bir tepki hareketi olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Ehl-i Kitap ve Müslümanların birlikte yaşamaları İslam kültürünün bir kazanımıdır. İslam ahlakı ve hukuku çerçevesinde değerlendirilen diğer dini azınlıklar dini gelenek ve göreneklerine bağlı olarak asırlar boyunca yaşama imkanına sahip olmuşlardır. Halbuki Deaş'ın eylem ve faaliyetleri bu azınlıklara yaşama imkânı tanımamıştır. Ayrıca İslam toprakları Deaş sayesinde birtakım çevrelerce Darül- Harp olarak görülmeye başlanmıştır. İslam tarihinin genellikle kriz dönemlerinde bu tür kesin ve keskin yorumlar çoğu zaman bazı kesimler tarafından kabul görmüş ve kendilerine taraftar toplamıştır.

İslam dünyası 18 ve 19. yy. dan itibaren sömürgecilerin etkisi alanına girdi. Sömürgeci faaliyetler Müslümanların birlik ve beraberliklerini parçaladı ve fetret dönemi yaşamalarına sebep oldu. Sömürgecilerin fikir ve teknolojik gücü karşısında bazı Müslümanlar hayranlık duymaya başladılar. Bazıları da daha fazla içe kapandı ve geçmişe sığındı. Bunlar arasında Selefilik'e yönelenler oldu. Bu arada kendilerini kökten dinci veya fundamentalist olarak niteleyenlerde çıktı. İşte el-Kaide ve Deaş gibi gruplar böyle teşekkül etti. Deaş, içine kapalı, kesin inançlı, tekfirci, önyargılı, akletmeyen ve diğerkâmlık duygusu taşımayan kişilerin arasından çıktı. İslami hayat tarzını ve Sünnetullah'ı taklit ve şekilden ibaret gören kişiler de Deaş içinde kendilerine yer buldu. Bugün “ Selefilik” maskesi ve markası altında türeyen oluşumlar İslam'ın özünü kavrayamamakta, Müslümanları yanlış yollara sevk etmektedir. Şiddeti kutsayan, ölmeyi ve öldürmeyi sıradanlaştıran bu hareketler günümüz dünyasında çeşitli coğrafyalarda ortaya çıkmaktadır. Bu oluşumlar maalesef İslam'ın olumlu yüzünü yanlış tanıtmakta ve onun terörizmle birlikte zikredilmesine sebep olmaktadır.

KAYNAKÇA

- ABDÜLAZİZ, Abdülkadir bin, *Cehalet Özü*, Çev. Murat Gezenler, Yenda Yay., İstanbul, ts.
- ABDULVEHHAB, Muhammed bin, *Kitabu't Tevhid*, Şerh, Abdurrahman bin Nasr bin Sadi, Merkezu Suuni'd Dave, Medine 1413/1993
- ABDÜLAZİZ, Abdülkadir bin, *Ehl-İ Sünnet'in Menheci ve Cihadın Esasları*, Davet Serisi, Furkan Yay., İstanbul 2016.
- AKBULUT, Ahmet, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay., Ankara 1997
- AKBULUT, Ahmet, *Sahabe Dönemi İktidar Kavgası Alevi Sünni Ayrışmasının Arka Planı*, Otto Yay., 4. Baskı, Ankara 2018.
- AKTEPE, Orhan, *Peygamberliğin Hz. Muhammed (s.a.v) İle Sona Ermesi*, Doğu Yay., Erzincan 2000.
- APAK, Âdem, *Tarihte ve Günümüzde Selefilik*, Ensar Yay., İstanbul 2014.
- ARSAL, Sadri Maksudi, *Teokratik Devlet ve Laik Devlet*, Tanzimat Yay., İstanbul 1940.
- ATAY, Hüseyin, *Kuranda İman Esasları*, Ankara 1999.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Hukuk-u İslamiyye ve İstilahat-ı Fıkhiye Kamusu*, c. II, İstanbul 1970-1985.
- BUHARİ, Ebu Abdullah Muhammed bin İsmail, *el-Camiu's-Sahih*, c. I-VIII, Çağ. Yay., İstanbul, ts.
- BAĞDADİ, Hatib, *Er-Rihle*, thk. Nureddin Itr, Şam 1975.
- CLARİON Project, The Islamic State, November 2014.28 Kasım 2014 tarihinde <http://www.clarionproject.org/sites/default/files/islamicstate-isis-isil-factsheet-1.pdf> adresinden alınmıştır.
- COZO, Muhammed Ali, *Mefhumu'l-Akl ve'l-Kalb Fi'l Kur'an ve Sunne*, Beyrut 1982.
- DOĞU, Ergil, "Uluslararası Terörizm," Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, c. XLVII, S. 3, Ankara 1992.

- DUMAN, Bilgay (2013). Irak İslam Devleti ve El-Nusra Cephesi birleşiyor mu? Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, 12 Nisan 2013. 25 Kasım 2014 <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=4407> adresinden alınmıştır.
- EBU DAVUD, Süleyman bin El-Eş'as bin İshak Es-Sicistani, *Es-Sünen*, c.III, Hadis no. 2787, Çağrı Yay. , İstanbul 1981.
- ed-DEHLEVİ, Abdilkadir b. Abdurrahim el-Umeri, *Nuzhetül Havatir*, c. VII, Beyrut 1420- 1999.
- el-AZMEH, Aziz, *İslamlar ve Moderniteler*, Çev. Elçin Gen, İletişim Yay, İstanbul 2003.
- el-BEYHAKİ, Ebi Bekr Ahmed bin Hüseyin bin Ali, *El Esma ve 's-Sıfat*, c. II, Beyrut 1405-1984.
- el-BEZZAZİ, Muhammed b. Muhammed b. Şihab El-Kerderi El- Harezmi, *El-Fetâve'l-Bezzâziyye*, c. VI, Beyrut 1986.
- el-CEVZİYYE, İbn. Kayyım, *Medaricus Salikin Kuran i Tasavvufun Esasları*, İnsan Yay., çev. Adil Bebek, Muharrem Tan, İstanbul 2013.
- el-GAZZALİ, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed, *El-İktisad Fi'l- İtikad*, Beyrut 1983
- el-HİNDAVİ, Abdülhamid, *el-Kâmil Fi'l-Lüga ve'l-Edeb*, c. III, Suudi Arabistan 1419-1998.
- el-KARDAVİ, Yusuf, *Çağdaş Meselelerde Fetvalar*, çev. Veysel BULUT, c.I, Ravza Yay İstanbul 1996.
- el-KATİP, Ahmed, *Nahve Hilafeti'n Demokratıyye*, Çev. Muhammed Coşkun, Mana Yay., 2. baskı, İstanbul 2016.
- ERDOĞAN, Mehmed, *Sosyal Değişme Karşısında İslam Hukuku, Sosyal Değişim ve Dini Hayat*, Ensar Yay., İstanbul 1991.
- ERGİL, Doğu, “Uluslararası Terörizm,” Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, c. XLVII, Ankara 1992.

- er-RUMÎ, Ahmed bin Musa, *Haşiye Ala Şerhi'l Akaid*, İstanbul Hicri. 1308-1890.
- eş-ŞEHRİSTANÎ, Muhammed bin Abdülkerim, *El-Milel ven Nihal*, c. I-V, Kahire, ts.
- et-TABBAH, Ahmed Emin bin İbrahim, *Fecrü'l İslam*, çev. Ahmet Serdaroğlu, Ankara 1976.
- et-TİRMİZİ, Ebu Musa Muhammed bin İsa bin Sevra, *Es-Sünen*, Çağrı Yay. , İstanbul 1981.
- FURKAN, Faruk, *Kelime-i Tevhid'in Anlamı ve Şartları*, Yenda Yay., İstanbul 2010.
- FIĞLALI, Ethem Ruhi, *Çağımızda İtikadi ve İslam Mezhepleri*, Selçuk Yay., Ankara 1986.
- GÖLCÜK, Şerafeddin ve Toprak, Süleyman, *Kelam-Tarih-Ekoller-Problemler*, Tekin Yay., Konya 2001.
- GÜNEŞ, Kamil, (2004). Şii Kaynaklarda Şia (İmamiyye) ile Mu'tezile Arasında İttifak ya da İhtilaf Edilen Bazı Kelami Meseleler Üzerine, Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlmî Mecmuası, 1(2)
- GÜRLER, Recep Tayyip ve ÖZDEMİR, Ömer Behram (2014). *El Kaide'den Post-Kaide'ye dönüşüm: İŞİD*. Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, (1)1
- HANBEL, Ahmed bin, *Kitabü'z Zühd*, Beyrut 1983.
- <https://drive.google.com/file/d/OB7W2> (01/09/2016)
- <https://ia601509.us.archive.org/4/items/Konstantiniyye01>(16/11/2015)
- <https://sendvid.com/daqbsezq>(01/09/2016)
- <http://www.nctc.gov/site/groups/aqi.html> (25/11/2014)
- <http://www.cfr.org/iraq/abu-hamza-al-muhajir-zarqawis-mysterioussuccessor-aka-abu-ayub-al-masri/p10894>(25/11/2014)
- IŞIK, Kemal, *Mutezilenin Doğuşu ve Kelami Görüşleri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Basımevi, Ankara 1967.

- IZITSU, Toshihiko, *İslam Düşüncesinde İman Kavramı*. Çev. AYZAZ, Selahattin, Pınar Yay., İstanbul 2012.
- İBNİ ABDULVEHHAB, Muhammed, *Ed-Dureru's Seniyye fi'l Ecvibeti'n Necdiyye*, Kitab ve Sünnete Davet Yay., thk., Ebu Umeyr bin Muhammed et-Turki, c. X, 1434/2013.
- İBN-TEYMİYYE, Takıyyuddin Ahmed bin Mecdiddin bin Abdüsselam bin, *El-Fetave'l – Kübra*, c. III, Beyrut 1987.
- İBN-TEYMİYYE, Takıyyuddin Ahmed bin Mecdiddin bin Abdüsselam bin, *Mecmuu Fetava Daru Alemler'le- Kütüb*, c. XII- XVI, Riyad 1991.
- İNAYET, Hamit, *Arap Siyasi Düşüncesinin Seyri*, Çev. Hicabi Kırlangıç, Yöneliş Yay., İstanbul 1991.
- İŞCAN, Mehmet Zeki, *Selefilik'in İhyacılığı ve Dini Düşünce'de Yenilik*, Marife Yay., İstanbul 2006.
- İŞCAN, Mehmet Zeki, *Tarihte ve Günümüzde Selefilik*, Ensar Yay., İstanbul 2014.
- KAP, Derya, A.B ve *Türkiye'nin Işid ve Yabancı Savaşçılarla Mücadele Politikası*, İstanbul, İktisadi Kalkınma Vakfı, İstanbul 2015.
- KAPLAN, Eben(2006), Abu Hamza al-Muhajir, Zarqawi's mysterious successor (aka Abu Ayub al-Masri), Council on Foreign Relations, 13 Haziran 2006, 25 Kasım 2014 tarihinde <http://www.cfr.org/iraq/abu-hamza-al-muhajir-zarqawis-mysterioussuccessor-aka-abu-ayub-al-masri/p10894> adresinden alınmıştır
- KARİ, Aliyyül, *Fıkh-ı Ekber Şerhi*, thk. Yunus Vehbi Yavuz, Hisar Yay., İstanbul 2016.
- KILIÇ, Recep, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay., Ankara 1997.
- KILIÇ, Zafer, “Küreselleşme ile İvme Kazanan Uluslararası Terörizm ve Buna Karşı Alınan Tedbirler,” Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler, Isparta 2007.
- KIRBAŞOĞLU, Mehmet Hayri, *Ahir Zaman İlmihali*, Otto Yay., Ankara 2016.

- KİRDAR, Muhammad J., Al Qaeda in Iraq, CSIS, Case Study Number 1, (2011), 2-3.http://csis.org/files/publication/110614_Kirdar_AlQaedaIraq_Web.pdf (Erişim 26.3.2015)
- KUTLUAY, Yaşar, *İslam ve Yahudi Mezhepleri*, Anka Yay., İstanbul 2001
- LAUB, Zachary . ve MASTERS, Jonathan (2014). Islamic State in Iraq and Greater Syria. Council on Foreign Relations. 25 Kasım 2014 tarihinde <http://www.cfr.org/iraq/islamic-state-iraq-greater-syria/p14811> adresinden alınmıştır.
- MÜSLİM, Ebu Hüseyin Müslim b. Haccac, Es-Sahih, c. I-V, Çağrı Yay, İstanbul 1981.
- NESAİ, Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb, *Es-Sünen*, c. I-VIII, Çağrı Yay., İstanbul 1981.
- ÖZ, Mustafa, *Anahatlarıyla İslam Mezhepler Tarihi*, İstanbul 2012.
- ÖZCAN, Hanifi, Maturidi de Bilgi Problemi, Marmara üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1993.
- ÖZEL, Ahmet, *İslâm ve Terör*, Küre Yay., İstanbul 2007.
- ÖZTÜRK, Yaşar Nuri, *Kuranda ki İslam*, Yeni Boyut Yay. , İstanbul 1993.
- ÖZTÜRK, Yaşar Nuri, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurd Yay, Ankara 1997.
- SABİRİ, Yavuz Salih, *İslam Düşüncesinde Nübüvvet*, İstanbul 2012.
- SALİH, Ahmed, *Takribu Tariki'l-Hicreteyn ve Babü's-Saadeteyn*, El- Mektebü'l-İslami Yay., Beyrut 1993.
- SALİM, Muhammed Reşat, *Mektebet'ü İbn Teymiyye*, c. II- III, Kahire 1989.
- SERİNSU, Ahmet Nedim, T.C, Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretim Genel Müdürlüğü, Dini Terimler Sözlüğü, Ankara 2009.
- THE GUARDIAN. (2014). Abu Bakr al-Baghdadi: The Isis chief with the ambition to overtake al Qaida. 12 Haziran 2014. 20 Kasım 2014. <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/12/baghdadiabu-bakr-iraq-isis-mosul-jihad> adresinden alınmıştır.

- THE NATIONAL, Counterterrorism Center. (2014). Al-Qa'ida in Iraq (AQI). 25 Kasım 2014 tarihinde <http://www.nctc.gov/site/groups/aqi.html> adresinden alınmıştır
- TİMETÜRK (2014). Dünden bugüne Irak Şam İslam Devleti (İŞİD). 12 Haziran 2014. 23 Kasım 2014 tarihinde <http://www.timeturk.com/tr/2014/06/11/dunden-bugune-irak-sam-islam-devleti-isid.html> adresinden alınmıştır
- UN Al-Qaida Sanctions List. (2014). List of individuals, entities and other groups. 30 Kasım 2014 tarihinde <http://www.un.org/sc/committees/1267/1267.htm> adresinden alınmıştır.
- ULUDAĞ, Süleyman, *İslam Düşüncesinin Yapısı*, İstanbul 1985.
- YAZIR, Muhammed Hamdi, Hak dini kuran Dili, çev. İsmail Karaçam- Emin Işık-Nusrettin Bolelli - Abdullah Yücel, c.V, Azim Yay, İstanbul 2000.
- YURDAYDIN, Hüseyin Gazi, *İslam Tarihi Dersleri*, Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara 1988.
- ZELIN, Aaron Y.(2014). The war between ISIS and al-Qaeda for supremacy of the global jihadist movement. The Washington Institute for Near East Policy, 20, 28Kasım2014tarihindehttp://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/ResearchNote_20_Zelin.pdf adresinden alınmıştır.